

AAQISSUUSSEQQINNERMUT NA- LILERSUINEQ

INNERSUUSSUTINIK SAMMIVILERSUINEQ

UJARLIUTIT

1	AALLAQQAASIUT TUNULIAQUTAALU	3
2	AAQQISSUUSSEQQINNERMUT ISUMALIUTISSIISST	4
3	NALILERSUEQQINNERMI TUNNGAVITTUT AALIANGIUSSAT	5
3.1	Ilisimasaniq tunaartaqarneq.....	6
4	INERNILIINEQ.....	7
4.1.1	nalilersueqqiineq 1: sullissinerup qaffasissusaaniq tulluarsaanerit	7
4.1.2	nalilersuineq 2: innuttaasuniq kiffartuussineq	9
4.1.3	nalilersuineq 3: sipaarutissat.....	10
4.1.4	sammiviit allat kinguneqartitsisussat kiisalu aaqqissuusseqqinnermut kinguneqartitsisinnaasut	12
5	NALILEEQQIINEQ 1: TULLUARSAANERIT & SULIASSANIK NAAMMASSINNISSINNAANEQ14	
5.1	meeqqat atuarfianni piukkunnarsarneq	15
5.1.1	akigititaasuniq tulluarsaaneq	15
5.1.2	akigititaasuniq kommuninut 4-sunut naleqqersuineq	16
5.1.3	akinik minnerpaaffiliisarneq kiisalu ulluinnarni paaqqinniffinnik akeqanngitsunik inissaqartitsisarneq	18
5.1.4	Ulluinnarni paaqqinniffinni inissanik amerlassusiliisarneq	19
5.2	meeqqanut atuarfeqarneq	21
5.3	Utoqqarnut immikkoortortami aningaasartuutit	26
5.3.1	Utoqqarnut immikkoortortami aningaasartuutit, kommuneni tamani	26
5.3.2	angerlarsimaffinni ikiorteqarneq	27
5.3.3	utoqqaat illui- paakkutarialinnullu angerlarsimaffiit.....	28
5.3.4	Ataatsimoorussamik utoqqarnut angerlarsimaffiit/immikkut najugaqarfiit	28
5.4	inatsisitigut piunasaqaataanngitsunik tapiissutit, inunnik isumaginninnikkut utoqqarnullu immikkoortortaq.....	30
5.4.1	utoqqalinersiaqartitsinnermut atatillugu tapiissutaasartut.....	30
5.4.2	siusinaartumik sulisinnaajunnaarsialinnut tapiissutaasartut	33
5.4.3	Tapiissutit isumaginninnikkut ikiorsiissutitut attuumassuteqartut	34
5.5	immikkoortortami suleriaatsit	36
5.5.1	akigititanik tulluarsaanerit	36
5.5.2	Kommunet 4-sut akornanni akigititaasuniq naleqqersuineq.....	36
6	NALILERSUEQQIINEQ 2: ILLOQARFINNI NUNAQARFINNILU INNUTTAASUNIK SULLISSINEQ.....	38
6.1	illoqarfinni innuttaasuniq sullissiviit sumut killinnerat	39
6.2	nunaqarfinni innuttaasuniq sullissiviit	43
7	NALILEEQQIINEQ 3: PISORTAT INGERLATAAT	48
7.1	aaqqissuusseqqinnerup kingunerisaaniq sipaarutissat	48
7.1.1	kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaasa inerikkiartornerat qinikkallu	49
7.1.2	aaqqissuusseqqinnerup malitsigisaaniq immikkoortortat kommuninut nussorneqartut	51
7.1.3	Kommunini sulisut katitigaanerisa ineriartornera	55
7.2	sipaarutissatut ilimanaateqarsinnaasut	56
7.2.1	sanaartornermut tunngasut	56
7.2.2	inunnik isumaginninnermut immikkoortortaq	57
	imigassamik atornerluinnermut katsorsaaneq	58
7.2.3	pisortat ingerlatsiveqarfii ataatsimut.....	59
8	IMAQARNILIAMI SAMMIVILERSUINEQ INERNILIINERIT INNERSUUSSUTILLU	63

1 AALLAQQAASIUT TUNULIAQUTAALU

BDO Grønland Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermt Naalakkersuisoqarfia sinnerlugu suliakkerneqarsimavoq aaqqissuusseqqinnissap imarisaata immikkoortunut pingasunngorlugu nalilersuitissallugu misissussallugu. Nalilersuineq suliarineqartoq tunngaveqarpoq suleriesis-samik pilersaarutaasoq Naalakkersuisunit, kommunet sisamaasunit KANUKOKA-miillu suliarineqartoq tunngavigalugu.

Siunertaavoq nalilersueqqinnerup pingasunngorlugu immikkoortunngorlugu paasinarsassallugu saqqummiunneqarnissaa, qanoq iliornikkut aaqqissuusseqqinnerup sammivilersugaanera pitsaanerusumik iluaqutaanerusumillu aaqqinneqarsinnaanera, ilaatigullu kissaatigineqartutut sullissinerup tulluarsarlugu anguneqarnissaa piviusunngortinneqarnersoq (nalilersueqqinneq 1), innuttaasut ajornannginnerusumik innuttaasut sullissiviannut saaffiginnittarnerat maluginiarsimanagerat (nalilersueqqinneq 2), kiisalu sipaarutissatut naatsorsuutigineqartut pisariilisaanerillu piviusunngorsimangersut imaluunniit piviusunngortinneqarsinnaanersut (nalilersueqqinneq 3). Apeqqutit taakku ataasiakkaarlugit nalilersueqqinnerup pingasoqiusaasup immikkoortinneqarput. Malitsigisaannillu aningaasaqarneq allaffissornikkullu nalilersuinerup saniatigut, kikkut tamat oqartussaanagerat innuttaasullu aaqqissuusseqqinnissamut isumaliutissiissutissap iluaqutissarisaaq nalilersuinissaq aallartisarneqarluni. Nalilersuinerit taakku ataqatigiissarneqarnerat isiginiarneqartariaqarpoq kiisalu iluarsartuusseqqinnissamut periarfissat siusinnerusukkut pisortat misissueqqissaarsimanageri Namminersorlutik Oqartussat kommunellu nalunaarusiarisimasaat kattunneqartariaqarput.

Imaqarniliap "Aaqqissuusseqqinnermut naliliineq" -nerup eqikkarneqarnerata inernerivaa. Iner-nilliinerup ersersippai naliliinerit pingaarutillit kiisalu inassuteqaatit nalilersueqqinnernit 3-sunngorlugu immikkoortinneqartunit inernilliinerusooq.

2 AAQQISSUUSSEQQINNERMUT ISUMALIUTISSIISST

Ukioq 2003-mi naalakkersuisuusimasut Aaqqissusseqqinnissamut ataatsimiisitaliorsimavoq, aqqutissatut atorneqartussat misissorneqaarnissaannut kiisalu aaliangiinissamut toqqammavisatut atorneqartussat misissueqqissaarnerit pisortat ingerlatsinerannut allannguutaasussat assigiinngitsutigut aaliangiinissamut toqqammaviusimasut, naliliinermi pingaarnertut misissueqqissaarnerit ingerlanneqassasut, pissutigalugu:

- Pilersissallugu innuttaasunik sullissinerup pitsaanerusemik eqaannerusemillu ingerlanneqalernissaa
- Inatsitigut isumannaallisaanerup qaffassarnissaa
- Ajornannginnerusemik innuttaasut pisortat ingerlatsiviinut attaveqarnissaannut

Aaqqissugaanermut ataatsimiisitaliap innersuussutigaa assersuutigalugu kommune-t aaqqissugaanerisa nukittorsarneqarnissaat, annikillisaanikkut annertunerusemillu kommunit immikkualuttortaanik pisortanut suliassiissutinik kivitsisinnaanerulernerisigut. Aaqqissugaanermut ataatsimiisitaliap qulaani pineqartut pingaartillugit saqqummiuppaa, pissutigalugu:

- *“Pisortat innuttaasunut qaninnerulernissaat*
- *Innuttaasoq imminut sullissinnaanissaa attaveqaatit aqqutigalugit*
- *Qarasaasiatigut ataqatigiissakkamik kommunit Namminersornerullutillu Oqartussat akunnerminni pilersitsinerisigut*
- *Inatsiseqarneq pisariillisarneqarneratigut allaffissornikkullu pisariillisaanerit*
- *Ilisimasanik qaffasaanerit kommunenilu sulisunik ilinniartitseqqiinikkut*
- *Illoqarfigisamini sullissivimmu qitiusunik pilersitsinikkut, innuttaasoq pisortat ingerlatsiviinut isersinnaanngortissallugu*

Aaqqissusseqqinnermut inassuteqaat atulersinneqarpoq ukioq 2009-mi. Misissueqqaarluni suliap inassuteqaasiornera Aaqqissugaanermut ataatsimiisitaliap isumaliutissiissutitut ukioq 2005-meersumi saqqummiunneqarpoq, isumaliutissiissummilu inassuteqaatit nalilersueqqinnissamut anguniakkatut immikkoortitigaapput.

Aaqqissusseqqinnermut inassuteqaataasoq aggulunneqarsimavoq kommuniusut nuna tamakkerlugu siammasinnerata allanngortinneratigut, suliassallu Namminersorlutik Oqartussat kommunellu suliassaasa noorarnerisigut. Inassuteqaatip imarivaa kommunit amerlassusaasa 18-iusut sisamaannanngortinnerisigut. Tamanna pissuteqarpoq qulakkeerusunneqarmat pitsaanerusemik suliassat sularineqartarnissaat anguniarlugu aammalu assigiiarnerusemik innuttaasunut sullissisarnerup pitsanngorsarneqarnissaa, pissutigalugu kommunit anginerusut aningaasaqarnikkut nammassinnaanerat anguniarlugu kiisalu nukittunerusemik ilisimasaannik pilersitsisoqarnissaa anguniarlugu.

Inassuteqaatip sularineqarnera ataavartumik ingerlanneqartoq suli ingerlavoq - suliassallu tamarmiusut nuutinneqartussatut siunniussat isumaliutissiimmi naapertorlugu tamakkerlutik suli naammassineqarsimanatik. Immikkoortut arlallit nuutinneqareerput allalli isumaqatigiinniarnikkut nuunneqartussaallutik.

3 NALILERSUEQQINNERMI TUNNGAVITTUT AALIANGIUSSAT

Nalilersueqqiinerup imaqarniliarineqarnera imaqarpoq nalilersueqqiinerit pingasoqiusanngorlugit immikkikkoortinneqartunut nalilersueqqiineq.

Nalilersueqqiinerup aggulunneqarnera 1 imaqarpoq nalilersuinnermi apeqquteqaataasut 6-it pilersinneqartut, immikkoortiterneqarnerisa tulleriiaarneri nalilersueqqinnermi imaqarniliamut attuumassuteqarlutik.

- 1A imaqarpoq kommunit akinik tulluusaarinnermikkut suliarisaat kommunit iluminni teknikkikkut aqqissugaanerisigut kiisalu illuinnarni paaqqinnittarfeqarnikkut.
- 1B tassaavoq kommunit akeqartitsinerup atuutinneqartup naleqqersuinnerannik kiisalu sullissinnermut atatillugu uuttortaanerit.
- 1C tassaavoq utoqqarnut tunngatillugu sullissinnermi uuttortaanerit, suliarinnittuus-sisarnerup aningaasaartuutillu utoqqarnik paakkutarinninnermi kiisalu utoqqaat illuini ikiorteqarnermilu uuttortaanerit.
- 1D imaqarpoq kommunit tapiissutit agguaattagaat inatsisit naapertorlugit isumaginikkut ikiorteqarnerullu tungaasigut saniatigut tunniunneqartartut.
- 1E imaqarpoq ulluinnarni paaqqinnittoqarfinnik aaliangiisarnerat, aqqissuusseqqinnerup siuliani kingornalu atuutinneqartut.
- 1F imaqarpoq meeqqat atuarfeqarfiinut tunngasut

Taakku nalunaarusiami immikkoortutut matumani saqqummiunneqarput. Nalilersuineq tunngaveqarpoq ersarissumik assigiinngitsutigut immikkualuttunngorlugit misissuinnertigut.

Nalilersuineq 2 imaqarpoq qanoq iliornikkut innuttaasunik sullissinnerup ajornannginnerusumik anguniarneqarnissaa kiisalu illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasunik kiffartuussiviit eqqumaf-figineqarniarnerullutik. Nalilersueqqiineq immikkoortortanut marlunnut pingaarnerutillugu qulequttalimmik avinneqarput:

- 2A Innuttaasunik sullissiviit illoqarfiusuni 17-ni pilersinneqarnerisa nalilersuiffi- neqarnissaa, taamatuttaarlu suliassat sorliit kiffartuussivinni 2014-imi pilersinneqar- mata suliassat sorliit ukioq 2008-miit sanilliullugu naleqqersorneqassallutik.
- 2B imaqarpoq nunaqarfinni sullissineq neqeroorutaasoq nalilersussallugu, pingaarneru- sumillu ukioq 2008-miit 2014-mut ineriartornerata pingaarnertut eqqumaffigineqarne- rusumik.

Nalilersuineq 3 imaqarpoq, pisortat suliffeqarfiini sipaarniutit aamma pingartinneqartumik apeqqutinik marlunnik misissuinnermut atatillugu imaqarpoq:

- Aqqissuusseqqinnerup ataatsimut isigalugu pisortat suliffeqarfiisa sipaarniarfigi- neqarnerat iluatsissimansoq
- Aqqissuusseqqinnerup ukiuni qaninnerusuni naatsorsuutigineqartumik sipaarniarfi- usinnaansoq

Nalilersueqqiinnermi 2-mi 3-milu atugassatut pingaarnertut 3-nik nalilersuinnermi tunngatin- neqarput

- Suliassanik naammassiniaanerup pitsanngorsarnerisigut
- Allaffeqarfinnik pisariillisaanikkut

- Suliassanik naammassiniaanerup pitsaassusaa

Suliassanik qanoq naammassisaqarsinnaanerup iluaniippoq, sutigut kommunerujussuannortut sipaarutaasussanik angusaqarsinnaanerat imaluunniit pitsanngorsaaniikkut assersuutigalugu annertuunik ingerlatsiviusut ajunngequnaannik malitseqartumik pitsanngorsaaniitsigut, nutaanik iliuuseqarnikkut suliassanik naammassisaqarsinnaaneq imaluunniit atortunik nutaanik pisariillisaanikkut (digitale) naammassisaqarsinnaaneq.

Allaffissornikkut oqilisaanerit pineqarput qanoq iliornikkut pisortaqaqfinni allaffissornikkut ingerlatsinerup oqinnerulersimanera, sukkanerulersimanera aammalu pitsaanerusemik allaffeqarfinni suleriaatsit pisariillisarneqarnerisigut, ersarissumik kiisalu naqitanngorlugu najoq-qutassiassanik maleruqqusaliornikkut, piginnaanngorsaqqiinerit atornerisigut aammalu misisuineri tatiginartumik aqutsisoqarfimmi ilisimatitseqatigiinnerisigut.

Suliassanik naammassiniaanerit pitsaassusai ilusilersugaanikkut iluarsartuusseqqinneq kiisalu kommuneni iluarsartuusseqqinnertigut innuttaasunik kiffartuussinerit pitsanngoriarsimanersut imarimmagu aamma periarfissanik pitsaanerusemik kommuni-kkaartunit suliassanik naammassisaqarsinnaanerup ingerlaavartumik ineritikkiartuaarnissaa

3.1 ILISIMASANIK TUNAARTAQARNEQ

Immikkoortortani arlalinni ersersinneqarpoq, ilisimasanik paasissutissanik tunaartaqarneq ilaatigut annikippallaartoq tigussaasunik naleqqersuutaasussanik. Tassani pineqarlutik kommuniusimasuni 18-ni paasissutissatut ilisimasat kisianni ukioq 2009-p kingorna immikkoortortat arlallit nalilersueqqinnerup imarisaanniittut. Paasissutissanik ilisimasanik tunaartaqarneq patajaattoq aamma assigiiaartumik naatsorsueriaatsit politikkikkut kommunenilu allaffissornikkut aqutsinerit nukittorsarneqassapput, taamatuttaarlu naleqqiussinerit kommunit akornanni assigiinnerulissallutik. Kiisalu suliassanik saqqummersoqartillugu eqqartorneqartunut tunngavilersuutaassammata aammalu suliassanik naammassiniaanermi pitsanngorsaataassammata, taakku pineqartut misissorluagaasunit paasissutissanik tunngavilersorneqarpata.

NB! - Nalilersueqqinnermi imaqaarniliami paasiniaaviit pillugit, takussutissat tulleriiarneqarneri ilusilersuinerillu pigiinnarneqarput, soorlu tamanna nalunaarusiami ersersinneqareersoq.

4 INERNILIINEQ

Nalilersueqqiinerit 3-t toqqammavigalugit ukuningga inerniliisoqarsinnaavoq.

4.1.1 NALILERSUEQQIINEQ 1: SULLISSINERUP QAFFASIS-SUSAANIK TULLUARSAANERIT

Sullissinerup qaffasissusaanik tulluarsaanerit assigiiaarnerusumik sullissinissap qaffasissusaatut paasineqarsinnaavoq. Nalilersueqqinnerup ersersippaa sullissinerup qaffasissusaanik tulluarsaanerit assigiinngitsutigut tulluarsaarisooqarsimasooq. Immikkoortulli ilaatigut paasissutisatut toqqammaviusut pillugit assigiiaarnerusumik ilaatigut inerniliisoqarsinnanngimmat.

Nalilersuinerup ersersippaa immikkoortortani ulluinnarnilu paaqqutarinniffinni akigitinneqartartut kommunit nutaanngorsaneranni tulluarsarneqarsimasut. Taamaalilluni innuttaasut kommuneni tamani sullissinermi assigiimmik akiliuteqartarput. Kommunilli akunnerminni aningaasartuutitigut akigitinneqartartutigullu nikingasorujussuupput.

Ikiutinik imal. Tapiissutinik nalilersuinerup inunnik isumaginnittoqarfiup- utoqqarnullu kif-fartuussiviini peqqussutit malillugit aaliangersagaareersut saniatigut ersersinneqarpoq, kom-

munit tamarmiusut assigiinngiaartumik tapiissutinik isertitanik ikaarsaariarnermi tunniun-
neqartartut assigiinngitsumik atorneqartarsimasut (utoqqalinersialinnut, siusinaarluni soraar-
nerussusialinnut kiisalu pisortat ikiorsissutaannut tunngasut). Kiisalu isertitaasimasut tunng-
avigalugit akiliuteqarani ulluinnarni paaqqinnittarfiup atorneqarneratigut.

Nalilersuinerup takutippaa aningaasartuutit qaffasissusaat kiffartuussinerup iluani assigiinngii-
aartut; atuarfeqarnikkut, ikiorteqarnikkut, utoqqaarnik illoqarnikkut- paakkutarialinnik anger-
larsimaffeqarnikkut kiisalu ataatsimoorussamik utoqqaarnik angerlarsimaffeqarnikkut. Assigi-
inngissutit peqquteqarsinnaapput kiffartuussinerup neqeroorutaasup qaffasissusaannik kiisalu
kiffartuussinerup qaffasissusaannik tulluarsaarinerit amigaataanerat. Assigiinngissutaasulli
aamma patsiseqarsinnaapput illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsunik killigititaasunik
atugaqartitsinerit, assersuutigalugu innuttaasut inuuniarnermikkut atugaannik inuuneqarnik-
kut, ilinniarsimasunik sulisoqalernissamut periarfissanik pilerisaarinerit kiisalu annertuumik
ingerlatsinermi pitsaaqutinik periarfissat anguniarnerini.

Nililersueqqiinermi siullermi inernerit tunngavigalugit innersuussutigineqarsinnaasut arlaqartut
saqqummiunneqarsinnaapput:

- Ataatsimut innersuussutigineqarsinnaapput immikkoortortanut tamanut, paasissutis-
sat ilisimasallu pitsaassusaannik pitsangorsaanikkut, aammalu aningaasaqarnermut
paasissutissat kiisalu suliniutit ingerlaqatigiittumik akisussaasunit ingerlatsiviusunit
malinnaaffigineqarnerisigut. Tassanilu annertunerusumik pineqarlutik ikiorsiiner-
mitoqqarnullu immikkoortortaqaarfinni paasissutissanik atorneqarsinnaasunik pissarsi-
niartarnerup ajornartorsiutaanera pillugu kiisalu aningaasartuutaasartut qaffak-
kiartornerini ikiorsiissutinillu tigusaqartartut annertuumik aningaasaqarnikkut ata-
atsimut isigalugu artorsartitsinerat.
- Immikkoortortani akigititaasunik akilersuisarnermi innersuussutigineqarpoq, immik-
koortortap iluani aningaasartuutit nalunaarsorlugit suliniartoqalernissaa, ajornanngin-
nerusumik iliuuseqartoqartalernissaa 1) akigitinneqartunik akilersuinerit utertitsiso-
qartalernerisigut, pineqartunut imaluunniit 2) oqartussanit politikikkut aalianger-
saasoqarneratigut, aningaasartuutaasunit qanoq annertutigisut, atuisartunit akiler-
neqartassanersut.
- BDO-mit inassutigineqarpoq, tapiusunik aaliangersaaniarneq tunngavilersorneqas-
sasooq assigiiaarnerusumik allaffissornikkut ingerlatsisoqalerneratigut kommunenili
atakiakkaani nammineerluni nalilersuinikkut.
- Immikkoortortani illoqarfinni nunaqarfinnilu killiliutigineqartartut nikinganerat kif-
fartuussisinaanermut apeqqutaaqataasooq, pisariaqarsinnaavoq assigiinngissutaasut
akuerisariaqalernerit. BDO-ili innersuussutigaa immikkoortortani tamani tunngaviler-
sorluakkamik piviusorsiortumik, assigiiaarnerusumik paasiuminarsagaarnerusumillu si-
umoortumik naatsorsuinermi aaliangiinermi tunngaviliisoqartassasooq assersuutigalugu
atuarfeqarnerup tungaatigut, taamaalilluni ataavartumik kiffartuussinermi atugas-
sarititaasut nikinganerat ataavartumik qulakkeerneqassamat tigussaasumillu nuu-
tikkiartuaanneqarsinnaalluni.
- Innersuussutigineqarpoq, atuartitsinermi nalunaaquttat atorneqartartut ilinniarti-
tsisunut atuarfinnilu aqutsisunut malinnaavigineqartarnissaat, taamaalilluni peqqus-
sutit malinneqarnerat qulakkeerneqassamat.
- BDO-p innersuussutigaa, ulluinnarni paaqqutarinniffiusuni sulisoqarnikkut suliniutit
nukittorsarneqarnissaa aammalu ilinniagaqannginnerusunik sulisoqartarnerup atu-
gaanera millisinnarnerisigut taarsiullugu ilinniagaqarnerisa qaffassarneqarnerisigut
atorneqarsinnaammata.

4.1.2 NALILERSUINEQ 2: INNUTTAASUNIK KIFFARTUUSSINEQ

Innuttaasunik sullissivinnik pilersitsinerup anguniagarivaa , innuttaasut pisortanut saaffis-saqarnissiasammata ataatsimoorussamik. Ilumoorussamilli arlalinnik pisortat minitaqarlutik assersuutigalu Peqqinnissarfimmik immikkoortortap ataatsimoorussamik ingerlatsiviusoq Aki-leraartarnermulu aqutsisoqarfik allallu minillugit. Kommunit innuttaasunik saaffiginnittarfiinik pilersitsinerat iluatsissimavoq kiffartuusseriaatsillu pitsanngorsarneqarsimanera iluatsissimal-luni. Sulilu suliassanik arlalinnik sullissivinni pitsanngorsaaniarnerit anguniarlugit sulinia-rtoqarluni.

Kommunit kattunneqarnerisa kingorna kommunit 4-sut tamarmik aaliangersimavaat illoqarfin-ni sullissivinnik pilersitsisoqarnissaa. Ataatsimoorussamillu kommunit kiffartuussivinnik saaffi-ginnittarfiinikkut anguniagarisimavaat, tassalu pisarnejq malillugu suliassanik isumaginnit-toqartillugu sapinngisamik saaffiginnittarfinni pilertorneqarsinnaanera, kiisalu pisortat qarasaasiakkut aqutsinerup pitsanngorsaanerit, kiffartuussinerup pitsanngoriaatigisaanik kin-guneqartussa, sulil annertunerusumik kommunini sullissinermut atorineqartassalluni.

Kommunit ilisimatitsissutigaa, innuttaasut sullissiviit pilersitsinernut atatillugu immikkoortor-taqarfinit allattoqarfinniillu sulisoqarniarnikkut nuussisoqarsimavoq immikkoortortani immik-koortortani sulisunik ikilisinneqartut amerlaqataannik. Kommunit tamarmik assigiissutigaa, allattoqarfiunerusuni inunnillu isumaginnittoqarfinni, suliassat sullissivinni annertunerulersi-manerat, immikkoortortallu innuttaasunut kiffartuussivinnut suliaakkiissutigisartagaat annikin-nerulersimallutik.

Innuttaasunik sullissiviit pilersinnerisigut pitsaaneruseq periarfissaqalersimavoq sulianut atatillugu ilisimasanik ineriartortitsinnaaneq innuttaasunut kiffartuussinermut atatillugu. Kommuneni isiginiarneqarsimavoq innuttaasunik kiffartuussivinnik pilersinneqarnerat kiisalu aaliangersussallugu suliassat ataatsimoorussamik suliarineqartut sorliit immikkoortortaqarfin-nut tunniunneqarnissaat, taamatuttaarlu piffissami kingullermi aatsaat isiginiarneqarneruler-simallutik annertuunik ingerlatsinermi pitsaaqutissatut piukkunnaatillit, suliassanik tigusermi allanngortiterinerit nassatarisinnaasaat. Taamaattumik suliassanik naammassiniaasarnerit massakkumut akikinnerulersimangilaq.

Nunaqarfinni innuttaasunik sullissiviit nunaqarfiit allaffiit isumagineqartarput. Naligin-naasumilli nunaqarfinni allaffiit annerpaartaat saaffiginniffiusarpoq sullinneqarfigineqarnissap tungaanut ikaarsaariarnerit atorineqarluni imaluunniit immikkoortortanut aaliangigas-sanngortinneqarnissamat imaluunniit illoqarfinni innuttaasunut sullissivinni aaliangiisoqarnis-saata tungaanut.

Kommunit 4-sut assigiissuteqarfigaat nunaqarfinni pilersaarusiornerit annertuunut innuttaasunullu sullissinermut atatillugu anguniakkanut ilaatinneqarsimanginnerat illoqarfi-nisuulli. Kommunit assigiimmik oqaatigaat, nunaqarfinni namminneq ilusilersukkaminik in-erikkiartortitsimallutik, nunaqarfinni pisariaqartitsineq malillugu naammassisinnaasaminik, apeqqutaatinneqarluni innuttaqassuseq kiisalu sulisoqarniarnikkut pigineqarumaartussat. Kommunit ilaanni tapinik nunaqarfinni nalimmassaarisimavoq. Nunaqarfinnut illoqarfiit-tuulli suliaakkiissutinik nutaanik tunniussisoqarsimangilaq. Ersersinneqartunullu ilaavoq nuna-qarfiit iluarsaartuusseqqinneq sioqqullugu tapiissutinik tunisisarnerup assigiiaanginnerujussu-aq aqqinneqarsimammat, taamaattumik ajornakusoortinneqarpoq assigiimmik naliliinissaq aqqiissuseqqinnerup anguniagaanut qanoq inerniliisoqarsinnaanera.

Nalilersueqqinnermi allami inernerusut tunngavigalugit, innersuussutinik ukunannga saqqum-miussisoqarsinnaavoq:

- Politikkikkut isiginiarnerusariaqarpoq suliassanik assigiinngitsunik amerlanerusunik immikkoortortanut tunniunneqarsinnaasunik.
- FOIS taamatuttaarlu Sullissivik kiisalu qarasaasiatigut pisariillisaanermut aqutsisoqarfiat kommunet suleqatigiinnerunissamik ujartuinerat isiginiarnerusariaqarpaa innuttaasunullu tapiissutitut tunniunneqartartut isiginiarnerusariaqarlugit.
- Ilimanaateqarluartutut akikinnerusutullu immikkoortortat arlallit taaneqarsinnaapput, soorlu inunnik isumaginninnerup immikkoortortami. Sullissivik.gl inunnik isumaginninnikkut atorneqarneq ajorpoq, naak nittartakkatigut aqqiissutaasinnaasut arlalissuit neqeroorutaasinnaagaluartut. Qarasaasiatigut pisariillisaanikkut innuttaasumut kommunillu ingerlatsinerannut pisariinnerullunilu akikinnerugaluartuq.
- Piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusiortoqartariaqarpoq aqutissiisunik, eqqummaariffigalugit qulakkeerutaasumillu saaffiginneriaatsit akisoqutaasut akikinnerusunik taarserneqariartuarterisigut, assersuutigalugu inuttut saaffiginninnermiit, oqarasuaatikkut saaffiginninnermiit qarasaasiakkut pisariillisakkatigut (digitale) atorlugu saaffiginninnikkut.

4.1.3 NALILERSUINEQ 3: SIPAARUTISSAT

Aaqqissuusseqqinnerup nassatarivaa kommunit amerlassusaasa ikilisinneqarnerat, taamaalilluni kommunit 18-iusunit 4-maannangortinneqarneri. Siunertaavoq immikkoortortanik anner-tusaanissaq, suliassanik annertunerusunik kivitsisinnaasunik kiisalu annertunerusunik ingerlat-sinermi pitsaaqutininik periarfissanik annertusaanissap. Aaqqissuusseqqinnerup nassatarivaa suliassanik Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninngortunut annerulertunut nuussinerit. Siunertaavoq ilaatigut aningaasaleeriaatsip- kiisalu aaliangigassatut oqartussaaffiit katiter-neqarnissaat, taassumalu nassatariumaagassaraa pitsaaneruseqarsinnaasunik suliassanik naammassaqaarsinnaanermik.

Aaqqissuusseqqinnerup suliassaqarfinnillu nuussinerit sipaarutissanik nassataqartitsinngillat, kisiannili immikkoortortanut suliniutaasut nukittorsarneqarput. Tamanna pissuteqarpoq poli-tikkikkut pingaarnersiunerit kiisalu ataatsimut isigalugu pitsaaqutininik kivitsisinnaaneq. BDO-p nalilerpaa aningaasaqarnikkut pitsaaquteqassasoq immikkoortortanik allanik eqikkaanikkut. Tamatumuunali pisariaqartinneqassalluni allaffissornikkut ingerlatsinerup eqikkaanertigut aaqqissugaanerup pitsaanerulersinneqarnera.

Allaffissornikkut sipaarutissanik angusaqartoqarsimangilaq, naak Isumaliutissiisummi taman-na naatsorsuutaasimagaluartut saqqummiunneqarsimangaluartuq. Akerlianik kommunini allaffissornikkut aningaasartuutaasimasut piffissamik 2008-miit 2013-imut qaffassimapput. Kommunit allaffissornikkut aningaasartuutigtisartagaasa tamakkiisut affaat piffissami tassani annikilleriarsimapput. Allaffissornikkut aqutsinerup qaffakkiartorsimanginnera takussu-tissaqaarsinnaavoq, kommunit ilaatigut allaffissornermut tunngasunut pitsaanerulersimanerat, kommunet allaffissornikkut sanarfineqarnerat suliassanik oqartussaaffinni nuussinnginnermi imal. Allaffissornerup ingerlanneqarnera suli Namminersorlutik Oqartussamiinnera pissutaasin-naalluni.

Ima isummertoqarsinnaavoq ilinniarsimasunik sulisoqarnikkut nussuinerit ajornanginneruler-simasoq, ilaatigut qaffasissumik ilinniagalinnik kommunit ingerlativeqarfiini qitiusuni sulisori-nerisigut. Periarfissaqarsimangilarli kisitsisinngorlugu siuariartornerup naatsorsorneqarnera, paasissutissanik toqqammavittut pigineqanngimmata. Qitiusumik ilisimasassanik pikkoriffiit nukittorsarneqarsimapput. Kisiannili aaqqissuusseqqinnerup malitsigisimangilaa, illoqarfiit kommuniminni qitiusumik ingerlaveqanngitsut, sulisunik ilinniarsimasunik sulisoqalernissamut ajornanginnerusumik pissarsiniartarnerat. Naak kommunit amerlanerusut aningaasanik amer-

lanerusunik tamatumunnga immikkoortitsereersimagaluartut, aaqqissuusseqqinnerup sioq-qullugu ilinniartitseqqinnerup piukkunnarsaanermilu kivitsinissamut atugassanik.

Kommunit ataatsimut isigalugu qinikikkanut aningaasartuutaat 2013-imi annikinnerupput uki-umut 2008-mut sanilliullugu. Siuariartorneq kommunenut tamanut atuuppoq. Taamaattorli kommunenut- kiisalu nunaqarfinni ilaasortat agguaqatigiisillugu aningaasartuutaasut qaffari-arsimallutit. Taamaalilluni qinikkat ataasiakkaat "akisunerulersimallutik". Qinikkat ataasiak-kaat aningaasartuuteqalerneranut peqquataasut arlaqarput, ilaatigut akissarsianik qaffaanerit piukkunnarsarnermut annertusaanermut atatillugu qaffariaatit, kiisalu angallannermut ata-atsimiinnerillu nalaanni peqataanermut aningaasartuutit qaffannerisigut. Kommunit akornanni malunnaatilimmik assigiinngissuteqarput suut qinikkanut atorineqartartut eqqarsaatigalugit, ataatsimiinnerit, sulinermut atatillugu angalanerit ilassinnissutillu.

Oqartussaaffinnik aaqqissuusseqqinnerup nassatarisimavaa suliniutaasunik aaqqiissutissanik kiisalu aningaasaliinerit pillugit immikkoortortanik arlalinnik Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut nuussinermi akisisussaaffiliineq. Tamanna atuuppoq innarluutinnut immik-koortortap, PPR kiisalu immikkut ilinniartitsinerup tungaatigut ingerlaavartumut. Ataatsimut isigalugu pineqartut sipaarniarneqarfiusinnaangillat. Akerlianilli naatsorsuutigineqartumik immikkoortortanut aningaasartuutaajumaartut naatsorsuutigineqarsinnaallutik. Inerikkiartor-nermut tamatumunnga peqquataasut amerlasinnaapput, ajornakusoorsinnaavorlu sorleq pingaarnerunersoq tikkuassallugu. Ersarissumilli ataatsimut takuneqarsinnaavoq immik-koortortani ilanngussorneqartut amerliartorneri (sullitat amerliartorneri), pitsaanerusemik kivitseriaaseq (sullissinermut atatillugu qaffaanerit) kiisalu politikkikkut pingaarnersiuner-nermi suliniutaasunik qaffaanerit.

Immikkoortortat arlallit kommuninut nussorneqarnissaat eqqartorneqareerput, suliakkiissutillu pitsaanerusemik naammassineqartarnissaat nalilerneqassalluni, ilaatigut pitsanngorsaanerit qaffannerisigut taamaalilluni sipaarniutissanik periarfissaqarnissaq. Ilaatigut pineqarput sa-naartornermut tunngasunik immikkoortortap, ullumikkut arlalitsigut unammillernartutut inis-simasumi. Unammillernartut ilaat aaqqissuusseqqinnermi toqqaannartumik atorunnaarsin-neqarput allalli ataqatigiissarineq amigaataanera peqquataalluni pilersinneqartut kiisalu sulias-sanik naammassisaqarsinnaaneq anguniarlugu piviusunngortitsisinnaaneq. Massakkut aaqqissu-gaanerup suliniarnerullu nassatarivaa siunertaligaangitsunik ilanngussuinerit kiisalu nukingius-saasumillu aaqqissuusinerit periarfissaqarporlu suliassanik tigusinissamut pitsanngoriaatissa-nik katiterinikkut.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittoqarfimmut tunngasut kommuninut tunniunneqarnissaat eqqartor-neqarput. Ullumikkut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu immikkoortortamut sullissine-rit akisussaaffigaat. Kommunit ingerlativiit aningaasalersornerat aquppaat kisiannili sunne-eqataasinnaanerit tapiissutaasartunut annikitsuarsuulluni. Aaqqissuusseqqinnerit nuussinik-kut siunertaqarnerusemik ingerlatsinikkut sanaartornermullu tunngatillugu ataatsimoorussa-mik kommunit ingerlataannut nuussinerup qulakkiissammagu immikkoortortap ingerlaavar-tumik nuna tamakkerlugu ingerlanneqassammat, kisiannili kommunit kissaataat malillugu in-gerlanneqartussamik. Immikkoortortamut aningaasartuutaasartut suli qaffakkiartortut immata kommunillu ataatsimoorussamik ingerlatsinissaq piumasarineqarmat aqunneqarnerata nu-tarsarneqarnissaanut sipaarniarfigineqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq, kisiannili immik-koortortap pitsaanerujussuarmik siunertaqarnerusemillu aqunneqarnissaanik periarfissat pit-saanerullutik.

Tapiissutit utertitsinerillu Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut isertitat tunngavi-galugit naatsorsueriaatsimut tunngasoq nassataqartarpoq arlalitsigut pilertortumik siunerta-lersugaangitsunillu aaqqiisarnerit. Kommunit ilaannakortumik aningaasaliisarnermikkut sul-lissiniarnertik aningaasaqarneq tamaat isigalugu innarlarsinnaavaa. Ilangullugulu nassata-risarlugu aaqqiinerit allaffissornikkut marloriaammik aqunneqalertarnerat, tassani kommunit Namminersorlutillu Oqartussat suliassat akuerisassallugu marluunneqartarnerat. Pitsaaneru-

sumik aaqqiigasuarsinnaanerit aaqqissusseqqinnikkut sullissineq pitsaanagerusumik qulakkiissavaa, innuttaasut naleqqussakkamik ikiorneqalersinnaanerit kiisalu pisariaqarfitsigut nalilersueqqissaarsinnaaneq. Immikkoortortanik katiteraluni ataatsimoorussinermit allaffissornikkut ingerlatsineq marloqiusaasoq annikillissavaa.

Aningaasaqarnikkut sipaarniarfiulluarsinnaanera periarfissaqarpoq ilaatigut akiliutaasartut appartinneqarnerannik kiisalu allaffissornikkut sipaarutaasinnaalluni. Sipaarutaasinnaaneralli apeqqutaalluinnassaaq kommunit allaffissornikkut aaqqissuusinerata pitsaassusaannik.

Nalileeqqiinerup 3-mit inernerit tunngavigalugit, innersuutissatut ima saqqummiunneqarput:

- 2013-mi upernaakkut pitsanngorsaataasinnaasunik misissueqqissaartoqarpoq, ilaatigut kommunit allaffissornikkut ingerlanneqarnerat. Allaffissornikkut immikkoortortap sapinngisamik pitsanngoriaatissatut anguneqarnissaa qulakkeerumallugu Misissueqqissaarneq siusinnerusooq tapertarissavaa, allaffissornikkullu qitiusumik / qitiusunngortitsinermit atuinerup sapinngisamik minnerpaaffissaaniittariaqarluni, misissueqqissaassallugu ilanngussorneqartut pitsaanagerusumik inissinneqartarnissaat aamma aningaasatigut naatsorsuutigineqartut, qitiusunngorsarneratigut allaffissornerullu kommunit iluanni tulluarsarinikkut.
- Ataatsimiinnerit aaqqissoqqinnerisigut qaavisigut pitsanngoriaatissatut qiviarneqarsinnaapput angalanermit kiisalu unnuinermit aningaasartuutaasut. Kinguneqarluarsinnaasutullu atorineqarsinnaasoq video-konference atorussatut piukunnaateqarpoq.
- Innersuussutigineqarporlu, sanaartornermut tunngatillugu pilersaarutaasut ingerlavareersut siammarsarneqaaqqinnissaat, taamaalilluni pisortat piginneqatigiiffiini piginneqataanerit sulinermit akuutinneqarnissaat.
- Ulloq unnuarlu paaqqutarinniffinnut tunngasut siunertaqarnerusumik aaqqissuunneqarnissaat qulakkeerneqassapat ingerlatsinerit kiisalu sanaartornerit kattunneqartariaqarput. Tigusiartuaarnerit/nuussiartuaarnerit naafferarlugit pisinnaapput.
- Aningaasanut tapiissutit utertitsisarnerillu Namminersorlutik Oqartussat Kommunillu akornanni immikkoortortani kommunit sullissinermikkut akisussaafigisaani ikilisarneqartariaqarput, tamatumami nassatarisarmagu siunertalersugaanngitsunik pipallataasumillu aaqqissuisarnerit kiisalu marloriaammik allaffissornerit. Aningaasatigut iluanaarutaalluarsinnaavoq aaliangigassatut- kiisalu aningaasaliinissamut pisinnaatiffiit katiternerisigut. Sipaarniarnerli apeqqutaasorujussuussaaq kommunit allaffissornikkut pitsaanagerusumik aaqqissuisinnaanerit.
- Kommunit akornanni oqallittarfimmik pilersitsisoqartariaqarpoq, kommunit Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfinnilu pisortat piginneqataaaffigisaanni, pisortatigoortumik ataatsimoorussamik sullissivinnik immikkoortortamik.

4.1.4 SAMMIVIIT ALLAT KINGUNEQARTITSISUSSAT KIISALU AAQQISSUSSEQQINNERMUT KINGUNEQARTITSISINNAASUT

Aaqqissusseqqinnerup kingunerisinnaava assigiinngitsutigut nunap ineriartornerani sunniutaa-lersunik assigiinngitsutigut, kommuninullu pisariaqalersinnaavoq eqqartussallugu piffissami qanoq kivitsisinnaassuseqarnissaaq kiisalu qanoq katitigaasimaneq suliassanik naammassinnis-sinnaanermit:

- Aningaasaqarnermut innarliinerussaaq aamma kommunit akileraarnikkut isertittagaat naatsorsuutigineqarsinnaasumik ukiuni tullerni appariarsinnaanerit.

- Allangorartuqartuarpoq - ilaatigut allangoriaatit naatsorsuutigineqarsinnaanngitsut - aalisarnikkut aningaasaqarnikkut pingaarutilimmik kiisalu nuttarnemi.
- Innuttaqassuseq annikitsumik kisitsisitigut appariarsimavoq taamaaqataanik illoqarfinnut annernut nuttarnemit.
- Aaqqissugaanikkut ineriartornermut nassatarissavaa suliassaqtitsinerup appariartornera taamatuttaarlu innuttaasut katitigaanerisa ineriartornerisalu appariartornerat utoqqaliartortut amerliartornerinik kinguneqartumik, tamannalu kommuninut Namminersorlutik Oqartussanullu aningaasartuutaangaatsiartumik nassataqartitsisinnaasoq.
- Qaasuitsup Kommuniata agguataarneqarnissaa eqqartorneqarpoq.
- Qarasaasiatigut ineriartortitsinissamut siammarsaanerup nassatariumaarpaa pisortat aaqqissugaanerisigut allangortitsinerit.

5 NALILEEQQIINEQ 1: TULLUARSAANERIT & SULIASSANIK NAAMMASSINNISSINNAANEQ

Nalilersuinerup matuma imarivaa uuttortaanerit, kommunit sullissinissamut qanoq tulluarsaasimanerat iluminni, uuttortaanerit sioqqullugit aqqissuusseqqinnerullu kingorna, kiisalu kommune 4-ngortut sullissinermikkut inissisimanerisa oqimaaqatigiissarnerisigut. Erseqqissaatigineqassaaq ukioq 2009 sioqqullugu paasissutissatut atorneqarsinnaasut immikkoortortat ilaanni ajornakusoorsimmamata katersussallugit, kiisalu kommunit naatsorsueriasiat kommiuniusuni 4-suni assigiissimangimmata. Taamaattumik nalorninartoqarsinnaavoq ataasiakkaanik nalilersuinermit naleqqersuutitut atorneqarsinnaasunik.

5.1 MEEQQAT ATUARFIANNI PIUKKUNNARSARNEQ

5.1.1 AKIGITITAASUNIK TULLUARSAANEQ

Nalilersueqqinnerup imarivaa meeqqat atuarfianni piukkunnarsarnermut immikkoortortami akigitinneqartartut. Imaqarniliami kommunit 4-sut suleriesissaannik nutaanik eqikkaaneruvoq.

Akigititaasunik aaliangersaanerit kommunit ulluinnarni paaqqinniffinnut neqeroorutaat meeqqat atuarfiannut piukkunnarsarnermut akigititaannut kommunit aningaasartuutaat aallaaviussapput, agguataarneqarlutik apeqqutaatinneqarluni akiliisinneqartussaataitaasup aningaasatigut qanoq inissisimanera apeqqutaalluni. Taamaalilluni illoqarfiit nunaqarfiillu immikkoortinneqarsinnaapput, aamma kommunini nutaanngortuni nuna tamakkerlugu isigissagaanni, kisiannili illoqarfigisap iluani paaqqinniffiit akornaniinngitsoq. Aamma aaliangiisoqarsinnaavoq akiliisitseriaatsitigut nikerartitsinermik, apeqqutaalluni paaqqinniffik qanoq ittuunera, meraaqqeriveqarfiit, meeqqeriviit imaluunnit ataatsimoorussamik paaqqinniffiit. Kommuninut tamanut atuutinneqarpoq qatanngutigiiinnik inissaqartitsiviusuni akinik appasaasarneq, taamaalilluni meeqqap aappaanik akiliinikinnerusarneq.

Kisitsisinngorlugu takussutissiami ataani takutinneqarpoq meeqqat atuarfiinut piukkunnarsarnerup nalaani paaqqinninnerup agguataarlugu takussutissiarata. Ersersinneqarpoq meeqqat Qeqqata Kommuniani kommunenut allanut naleqqiullugu, qaffasinnerusumik kommunep meeqqeriveqarfianik paarineqartartut. Qaasuitsup Kommunia tassaasimavoq paaqqinnittarfinnut allatsittartut ukioq 2013-imi ikinnerusimasut. Erserpoq ataatsimut isigalugu 0-miit 5-nut ukiulinnut meeqqerivinnut neqerooruteqarneq qaffariaateqarsimasoq, piffissamili ukioq 2009-miit 2012-p tungaanut Kommuni Kujallermi appariaateqarsimalluni.

Kisitsisinngorlugu takussutissiami tunaartarineqarput takussutissiat 22-mit, 24-mit, 27-mit aamma 31-miillu

	2009	2010	2011	2012	2013
Kujalleq	67%	62%	65%	61%	67%
Qeqqata	74%	75%	78%	77%	81%
Sermersooq	62%	65%	66%	67%	68%
Qaasuitsup	62%	61%	63%	63%	66%
Hele landet	65%	65%	67%	67%	70%

Kommuni Kujallermi qinerneqarsimavoq angajoqqaat assigiimmik akiliisarnissaat, apeqqutaatinneqarani paaqqinnittarfiup sorlermiinnera. Ataatsimut isigalugu attartortunut akiliutaasartoq kommuninngortumi appasinnerusoq kommuniusimasunut 3-sunut sanillitissaagaanni. Kommunip akit appasinnissaat pingaartissimavaa ilaqutariinnut meerartalinnut orniginarsarlugu.

Qeqqata Kommuniani aaliangersimavaa akigititaasunik assigiiaarinissaq, kommuniusimasut marluk akeqartitsisimanerat apeqqutaatinnagu. Matumani aamma immikkoortinneqanngillat paaqqinniffiit sorliit atornerarneri. Angajoqqaajusunut akiliutaasartoq kr. 1.000,- qaammammut akiliutaasarpoq. Angajoqqaanut ukiumut 100.000 kr. ataallugit isertitalinnut paaqqinniffinnut inissaqartitsineq akeqanngilaq. Aaliangiinnermut tunngatinneqarpoq kommunip kissaatigimmagu inuusuttunut ilinniagalinnullu orniginartuunissaa, Sisimiut ilinniagaqarfittut inissisimanera pissutigalugu. Akinik appasititsinerup kingunerana kommunip ingerlatsinerminut aningaasartuutini matussusersinnaasanninneri.

Kommuneqarfik Sermersooq ukioq 2009-miit 2011 tikillugu akigititaasut assigiinngitsut meeqqeriveqarnermut atorarsimavaa. Ukioq 2011-miit angajoqqaanut akiligassanngortinneqartartut tulluarsarmapput. Akigitinneqartartut immikkoortinneqarsimapput ulluinnarni

paarsisunut, meeraaqqerivinnut kiisalu meeqqerivinnut tunngatillugu. Inissaqartitsisarneq akeqanngitsumik tunniunneqartarpoq angajoqqaat isertitaat ukiumut 150.000 kr. ataassimaganni.

Qaasuitsup Kommunia aamma aaliangersimavoq akiliisernerup assigiinngiaartinneqarnissanik, apeqqutaatinneqarsimalluni paaqqinnittarfiup suna atorneqarneris. Aamma uani atuutinneqarpoq qatanngutiginiinnik isinnisaqartitsinerup akikillisaaffigineqarnera. Ukioq 2009-miit ukioq 2013 tikillugu, akigititat isertitakinnerusunut apparisimavoq, isertitaqarnerusunullu qaffariarsimalluni.

5.1.2 AKIGITITAASUNIK KOMMUNINUT 4-SUNUT NALEQQERSUINEQ

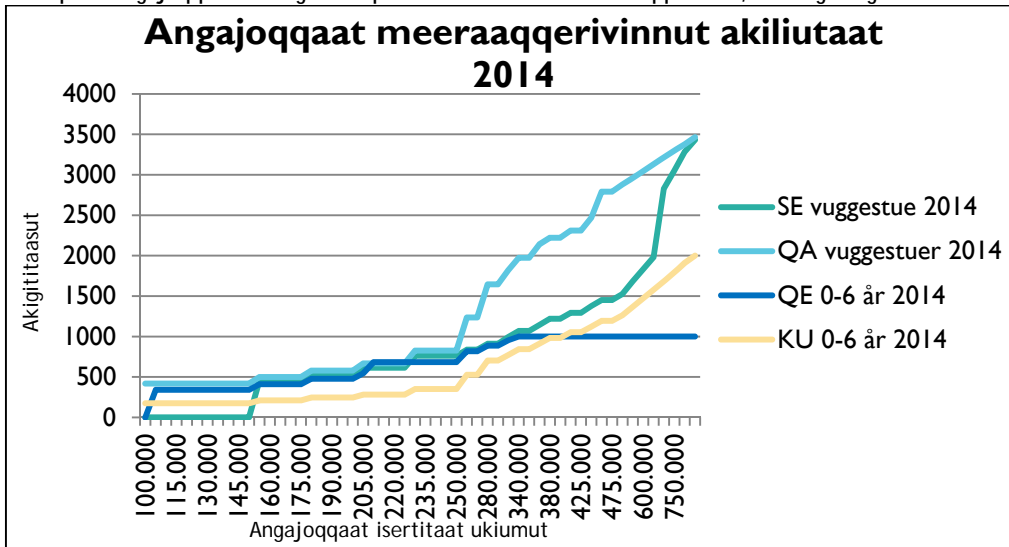
Kommunit inatsit atuutinneqartoq ataqqillugu periarfissaqarsimapput namminneq akigititanik aaliangersaassallutik. Immikkoortortap massuma meeqqat atuarfianni piukkunnarsarnerup akigititaanik naleqqersuineruvoq, politikikkikullu akigititaasunik aaliangiinernik ilusilersugaalluni. Sullissinermi akigititaasunik ersarissaaneruvoq, allat periarfissat taaneqarsinnaasut pingaaruteqarput, toqqaasinnaanermut periarfissat killeqanngitsut, periarfissat, toqqaasinnaanerit il.il.

Kommunit marluk -Kommuni Kujalleq aamma Oeqqata Kommunia - isertitat tunngavigalugit akilersuisitsisarput, apeqqutaatinneqarani paaqqinniffiup suunera. Kommunit allat marluk qinersimavaat paaqqinniffiit immikkoortillugit akilersuisitsisarneq, meeraaqqeriviunersaq, meeqqeriviunersaq imaluunniit angerlarsimaffimmi paarsisumiinnersaq apeqqutaatinneqarluni. Sullissinerup tungaatigut kommunit akornanni naleqqersuineq nikingassuteqarpoq assigiinngitsutigut, ingerlatsinermut aningaasartuutaasut, toqqaasinnaanerit, utaqqisunut allattorsimaffiit kiisalu paaqqinniffiit ammasarfii.

Angerlarsimaffinni paarsisoqarnerup iluani Kommuneqarfik Sermersooq kommuniuvoq akikinnerpaaq angajoqqaanut 500.000 kr. ataallugit isertitalinnut. 150.000 kr. ataallugit isertitaqaraanni akeqanngitsumik inissaqartitsisoqartarpoq. Isertitaqqortuunullu Oeqqata Kommunia akikinnerpaajulluni, tamanna pissuteqarluni aaliangiisoqarsimammat akiliutaasartoq annerpaamik qaammammut 1.000 kr.-iussasq. Qaasuitsup Kommunia akisunerpaajuvoq isertitat 250.000kr. qaangersimagaanni. Kommuni Kujalleq angerlarsimaffinni paarsisarneq neqeroortitut atunngilaa.

Meeraaqqerivinnut tunngatillugu akinik inerikkiartorneq assigiiarnerusimavoq, Sermersooq eqqaassanngikkaanni isertitat 150.000 kr. ataallugit akeqartitsineq ajornera eqqaassanngikkaanni. Akigititaasut qaffakkiartortarput isertitat 250.000 kr. qaangersimagaanni. Ukiumut isertitat 800.000 qaangersimagaanni nikingassutaasooq oorinngorlugu 2.465 kr.-nik naleqarpoq kommunini akisunerpaasuni akikinnerpaasullu akornanni.

Iluseq 40: Angajoqqaanut akigitinneqartartut kommunit meeraaqqeriviini, kr.-nngorlugit 2014

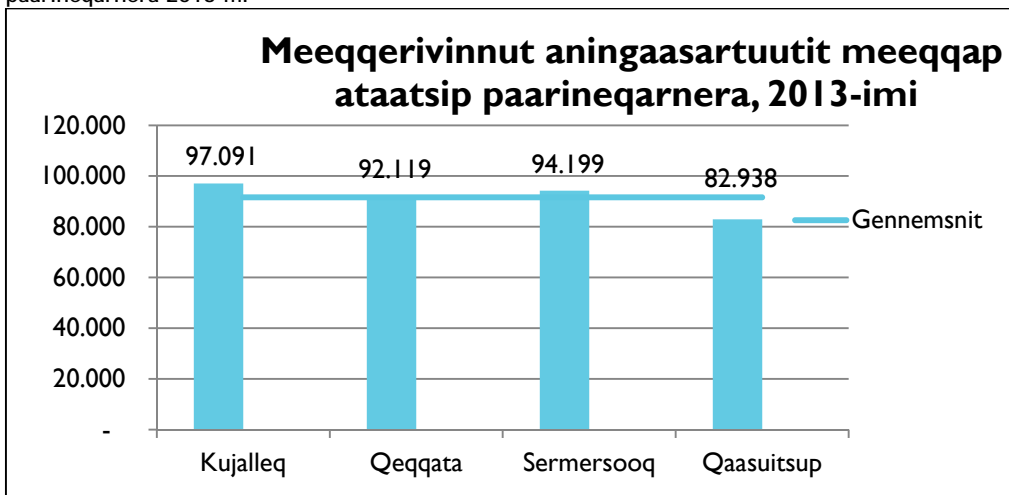

Paasisat: Kommunit akigititaannut quppersagaq, 2014.

Meeqqeriveqarnerup immikkoortortap takutippaa meeraaqqerivinni akigititaasut, uuma takusutissiap ersersippaa isertitaqqortuut akissarsiaat tunngavigalugit nikingassutaasoq, 1.742 kr.

Kommunit ingerlatsinermut aningaasartuutaat ersersinneqarput kommunit meeqqerivinnut sullissinermi. Ataani takutinneqarpoq kommunet immikkoortumi aningaasartuutaat ataatsimut, naatsorsorneqarluni meeqqap ataatsip paarineqarnera.

Iluseq 42: Kommunit aningaasartuutit peereerlugit koruuninngorlugu naatsorsornera, meeqqerivinni meeqqap paarineqarnera 2013-mi

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat ukioq 2013. Meeqqap paarineqartut amerlassusai naatsorsorneqarput KIMIK-mit kommunet Winformatik atorlugu nalunaarsuinernit.

Kommunit aningaasartuutaat ataatsimut isigalugu nikingasorujussuupput, 14.153,- akisunerit akikinnerillu akornanni nikingassutaavoq. Kommuni Kujalliup Qeqqata Kommunealu angajoqqaat akikinnerusarnerisa appasinneri pissutigalugit - kommunit taakku marluk aningaasartuutaat kommuninut allanut sanilliullugu qaffasinnerupput.

Inissanik amerlassusiliisarnerup sullissinermut pingaaruteqarnera immikkoortumi 4.4-mi itisilerneqarpoq, uanilu eqqaaneqassaaq kommunit 4-sut akornanni inissanik amerlassusiliisarnera.

rat assigiinngissuteqartorujussuummata. Meeqquerisunilli ilinniarsimasunik sulisoqarnermi assigiissutaat anginerulluni.

Kommunit 4-sut tamarmik sullissinerat assigiippoq, ammasarfiit pineqartillutik tamarmik meeqqerivinnut neqeroorutaat assigiipput.

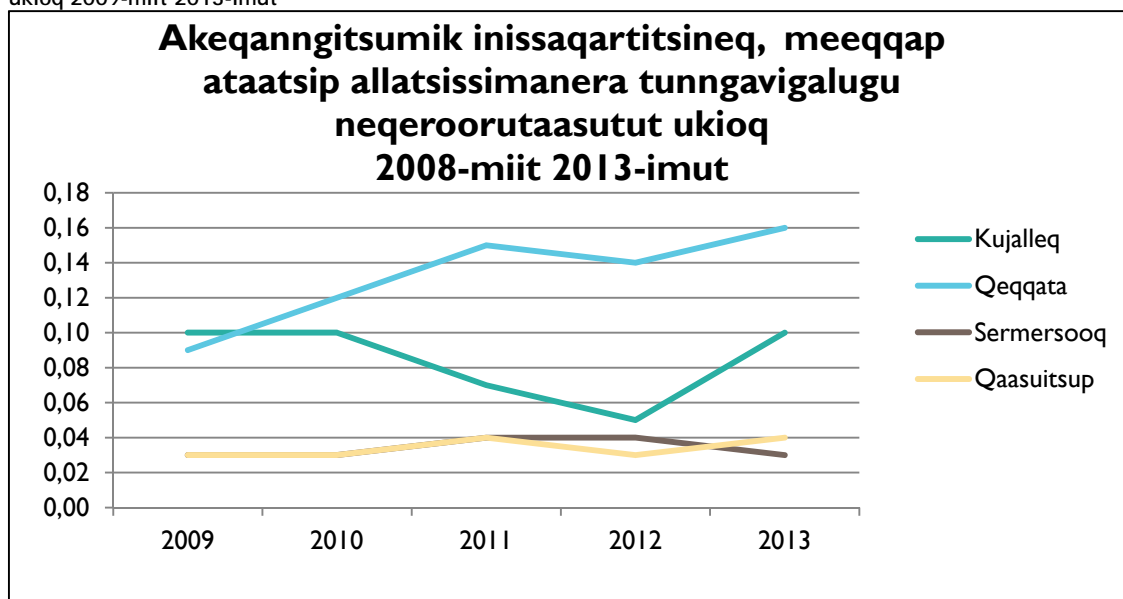
Kommunet ulluinnarni paaqqinnittarfinnut neqeroorutaat qallunaanut sanilliutissagaanni assigiinngissuteqangaatsiarpoq. Kalaallit nunaanni kommunet 10.000 30.000 kr. akornanni meeqqap ataatsip paarineqartarnerani aningaasartuutaasut pereerlugit assigiinngissutaasarpup.

5.1.3 AKINIK MINNERPAAFFILIISARNEQ KIISALU ULLUINNARNI PAAQQINNIFFINNIK AKEQANNGITSUMIK INISSAQARTITSISARNEQ

Akinik minnerpaaffiliisarneq kiisalu akeqanngitsumik ulluinnarni meeqqerivinniititaqartarneq isiginiarneqassaaq kommunit isumaginninnikkut ikiorsiissutinik atuisarneranni. Periarfisaqarsimangilaq aaqqissusseqqinnerup siulitigut kingornatigulluunniit eqqoqqissaartumik naleqqersuinissaq, kommunit ukioq 2009 sioqqullugu naatsorsueriaatsit assigiinngitsut immikkoortortamut atortarsimammatigut.

Ataani takussutissiami ersersinneqarpoq kommunet 4-sut meeqqap ataatsip allatsinneqarsimasut ukioq 2009-miit 2013-mut akeqanngitsumik inissaqartitsinerup inerikkiartornera. Qeqqata Kommunua kiisalu Kommuneqarfik Sermersooq taakkutuaapput akeqanngitsumik inissaqartitsinnaasutut neqerooruteqarsinnaasut, angajoqqaat imal. Akiliigasuartussap ukiumut isertitaat 100.000/150.000 kr. ataanneqarsimappat. Kommunet taakkua piffissami 2009-miit 2013-imut akeqanngitsumik inissaqartitsisarnerup aaqqissuussineq atorpaat.

Iluseq 121: Akeqanngitsumik inissaqartitsinerup meeqqap ataatsip naatsorsorneqarnera kommunit tamarmik ukioq 2009-miit 2013-imut

Paasisat: KIMIK iT suleqatigalugu kommunit Winformatik atorlugu naatsorsuineri ukioq 2009-2013 tunngavigalugit.

Kommunet tamarmik perorsaanikkut pisariaqartitsineq nalilersorneqartoq tunngavigalugu akeqanngitsumik inissaqartitsisarnerup neqeroorutitut atortarpaat. Qeqqata Kommunua kiisalu

Kommuneqarfik Sermersooq akeqanngitsumik inissaqartitsisarneq aningaasatigut tapertarpaataaq. Tamanna kommunit aningaasaqarnerannik qaffatitsisarpoq, tamannalu immikkoortumik 4.1-mi nalilersueqqiinerup imaqarniliaani erserpoq.

5.1.4 ULLUINNARNI PAAQQINNIFFINNI INISSANIK AMERLASSUSILIISARNEQ

Ulluinnarni paaqqinniffinni inissanik amerlassusiliisarneq inatsisiliornikkut 2012-mi aqqis-sorneqarpoq. Tamanna atuuppoq killiliisarneq ataatsimut isigalugu kiisalu perorsaasunik ilinniarsimasunik amerlassusiliisarnermi, meeqqat amerlassusai naapertorlugit.

Kommunet amerlassusiliisarnerup inatsisitigut piumasarineqarnera malissagunikku, sulisoqarnikkut killigititaasoq meeqqat ataatsimut meeraaqqerivimmiittumut inersimasoq 1-iussaq meeqqanut 4-nut. Meeqqerivinnut killigitinneqartoq tassaalluni inersimasut 3-sut meeqqanut 20-inut.

Takussutissiat ataaniittut takutippaat kommunet tamarmik sulisoqarnikkut- perorsaasunillu meeqqamut ataatsimut atuutinneqartoq. Naatsorsuineq nalileeqqinnermi 1B-misut meeqqap ataatsip paarineqarnera naatsorsorneratut inngilaq kisianni meeqqamut ataatsimut meeqqeriviup paarisassatuut killiliussaasoq. Tamanna peqquteqarpoq nalilersueqqinnermi 1B-mi pineqarmat sullissinissamat pisariaqartinneqartumut matussusiisinnaassuseq, nalilersueqqi-inermilu 1E-mi pineqarluni kommunit killigititaannut matussusiiniarlutik neqeroorutigisartaqat.

Takussutissiaq 132: Meeqqat paarineqartartut sulisumut ataatsimut, meeqqerivinni assigiinngitsuni, Kommuni Kujalleq, 2014

	Sulisunik amerlassusiliineq VUG, BHV, INT	Perorsaasut ilinniarsimasut VUG, BHV, INT	Sulisunik amerlassusiliineq INT	Perorsaasut ilinniarsimasut INT
Illoqarfinni	5,39	9,61		
Nunaqarfinni	-	-	4,00	8,00

Paasisat: kommunit paasisutissaataat

Takussutissiaq 133: Meeqqat paarineqartartut sulisumut ataatsimut, meeqqerivinni assigiinngitsuni, Qeqqata Kommunua, ukioq 2014.

	Sulisunik amerlassusiliineq VUG	Perorsaasut ilinniarsimasut VUG	Sulisunik amerlassusiliineq BHV	Perorsaasut ilinniarsimasut BHV	Sulisunik amerlassusiliineq INT	Perorsaasut ilinniarsimasut INT
Illoqarfinni	3,43	6,86	6,00	8,57	3,42	7,84
Nunaqarfinni	-	-	-	-	3,26	14,67

Paasisat: Kommunit paasisutissaataat

Takussutissiaq 134: Meeqqat paarineqartartut sulisumut ataatsimut, meeqqerivinni assigiinngitsunik, Kommuneqarfik Sermersooq, ukioq 2014

	Sulisunik amerlassusiliineq VUG	Perorsaasut ilinniarsimasut VUG	Sulisunik amerlassusiliineq BHV	Perorsaasut BHV	Sulisunik amerlassusiliineq INT	Perorsaasut INT
Illoqarfinni	2,46	9,76	4,98	11,91	6,19	13,66
Nunaqarfinni	-	-	-	-	1,71	4,00

Paasisat: Kommunit paasisutissaataat

Takussutissiaq 135: Meeqqat paarineqartut sulisumut ataatsimut, meeqqerivinni assigiinngitsuni, Qaasuitsup Kommunia, ukioq 2013

	Sulisunik amerlassusiliineq VUG	Perorsaasut ilinniarsimasut	Sulisunik amerlassusiliineq BHV	Perorsaasut BHV	Sulisunik amerlassusiliineq INT	Perorsaasut INT
Illoqarfinni	2,77	13,05	5,84	26,13	3,71	38,00
Nunaqarfinni	-	-	4,80	0,00	4,36	98,00

Paasisat: Kommunit paasisutissaataat

Amerlassusiliisarneq kommunit akigititamikkut angajoqqaanut akiligassiisutaasartunut sunniuteqartarput, pissutaavoq akigititaasut aaliangersorneqartarmata kommunit perorsaariaasilimmik ineriartorfiusumi atualernissamut piukkunnarsarnerup nalaani meeqqerivinnut neqeroorutaat kiisalu akiliisussaataasup aningaasatigut inissisimamata apeqqutaalluni. Kommuninut tamanut unammillernartuuvuq nunaqarfinni ilinniarsimasunik sulisoqarniarneq, kisianni kommunit amerlanerit illoqarfinni nikingassutaasut aamma oqaluttuaraat.

Kommunit sulisuminnik paarlagaatitsinissamut periarfissat allannguuteqartutut misigisimangilaat- unammillernartuulit aamma aqqissuusseqqinnerup malitsigisaanik kommuninullu annerusunut. Suli sulisunik ilinniarsimasunik pissarsiniartarneq unammillernarpoq, soorlu aqqissuusseqqinnerup siuliani taamaassimasoq. Kommuneqarfik Sermersooq-III

INERNILIINERIT/INNERSUUSSUTILLU:

- Kommunit paaqqinniffeqarnikkut akigititamikkut nalileeqqinnermi tulluarsaasimapput, naak piffissami assigiinngikkaluartumi aqqiissuteqarsimagaluarlutik.
- Kommunit ingerlatsinerminnut atatillugu aningaasartuutitik matussuserneq ajorpaat, naak immikkoortortamut peqqussummi periarfissaqaraluarlutik, isertitaqqortuunik orniginarsaarinaraluarlutik politikikkut killiliussaasoq aaliangigassaasarmat. Tamassuma malitsigisinnaavaa immikkoortortami aserfallatitsiniarnikkut kingulerutitsinermik, aningaasatigut pingaarnersuisinnaanerup aningaasaliisnaassuseq ajornakusoorsinnaasarmat.
- Kommunit 4-sut paaqqinniffinnik neqeroorutaasunut angajoqqaat akiliisnaassusaannut nikingasorujussuupput. Politikikkut akigitinneqartutut aaliangiussat kommunit ingerlatsinerannut tulluannigillat.
- Meeqqap paarineqarnera inissanillu killiliussaasut akimikkut nikingangaatsiarput.
- Akigititaasut ataqatigiinngillat, killiliutitaasut aamma ingerlatsinermut aningaasartuutaasartut.
- **Kommunit ajornakusoorpoq inatsisaasup piumasarineqartup malinnissaa ilinniarsimasunik sulisoqarnissamut najugaqarfinni minnerusuni.**
- Innersuussutigineqarpoq aqutsinikkut paasisutissiisarnerup pitsaanerunissaanik aningaasaqarneq kiisalu akigititaasunik piumasaqaateqarnerup ulluinnarnilu aqutsi-

nerup ingerlanneqarnerani.

- Aningaasartuutaasartut aamma angajoqqaanut akeqartitsinerup inissisimanerata ataqatigiinnerat politikkikkut oqallisissianngorlugu saqqummiunneqartariaqarpoq. Tamanna ersarissumik paasiuminarsaanikkut, ersarissumillu nalunaarsuinikkut akigititaasunik matussusiisarterit qanoq annertutigisarterat kiisalu politikkikkut pingaarnersiunerimi immikkoortortamut matussusiisinnaaneq.
- Sulisunik paarlagaatitsisinnaaneq nukittorsartariaqarpoq atuinikillisaanikkullu, killigititaasunik aaliangiisarterup annikinnera pissutaalluni ilinniartitseqqiinerit pisari-aqartut tunuartinneqartarput.
- **Innersuussutigineqarpoq, meeqqat atuarfianni piukkunnarsarterup kommunit allat ingerlatsinnerannut suleqatigiinnissamik pingaartitsinerunissaq. Paaqqinniffeqarnikut neqerooruteqartarnek pitsaasumik suliniarfigineqarnerisigut annertuumik pingaaruteqarpoq atuarfeqarnerup tungaatigut kiisalu inunnik isumaginninnikkut.**

5.2 MEEQQANUT ATUARFEQARNEQ

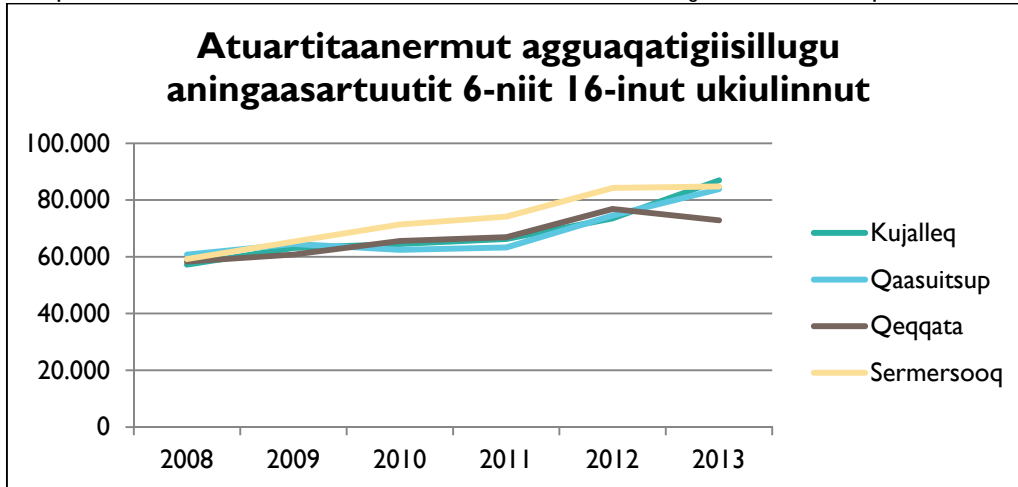
Meeqqanut atuarfeqarnek aningaasaliineruvoq annertoq taamaattumillu aqqissueqqinnermi naliliinerup misissornissaa kommunini immikkoortitaartumik ineriartorneq misissussallugu kiisalu kommunit akunnerminni ukununga inissisimanerat:

- Atuartumut ataatsimut anigaasartuutit
- Ilinniarsimasunik sulisoqarnerup annertussusaa
- Nalunaaquttat qassit atorneqartarnersut meeqqat ataatsimut
- Immikkut ittumik atuartitsinermut nalunaaquttat qassit atorneqartarneri

Taassuma saniatigut atuarfiit angissusaasa aningaasatigut ilinniarsimasunillu sulisoqarnikkut assersuusiortoqarsimavoq, kiisalu taakku atuarfiit inernerinik pingaaruteqarnera, misilitsinermi inerusut agguaqatigiissinneqarneri naatsorsorneqarnerisigut.

Ukioq 2008-p kingorna Kommuneqarfik Sermersooq innuttaasumut ataatsimut naatsorsuinerit malillugit 6-niit 16-nik ukiulinnut aningaasartuutit annertungaatsiarput kommuninut allanut sanilliullugu. Ukioq 2013-imili aningaasartuutaasartut kommunit allat 3-sut amerlaqatigilersimallugit. Qeqqata Kommunia, Kommuni Kujalleq kiisalu Qaasuitsup Kommunia aningaasartuutit tungaasigut ingerlaqatigiissimapput ukioq 2008-miit 2012-p tungaanut. Ukioq 2013 Qeqqata Kommunia agguaqatigiisillugu innuttaasut 6-niit 16-inut ukiulinnut aningaasartuutaasartut appariaateqarput taamaalilluni ukioq 2008-miit aningaasartuutaanerata qaffasinnera muminneqarluni. Kommuni Kujalleq aamma Qeqqata Kommunia malunnaatilimik aningaasartuutikinnerusimavoq ukioq 2013-imi kommunenut allanut pingasuusunut naleqqiullugu.

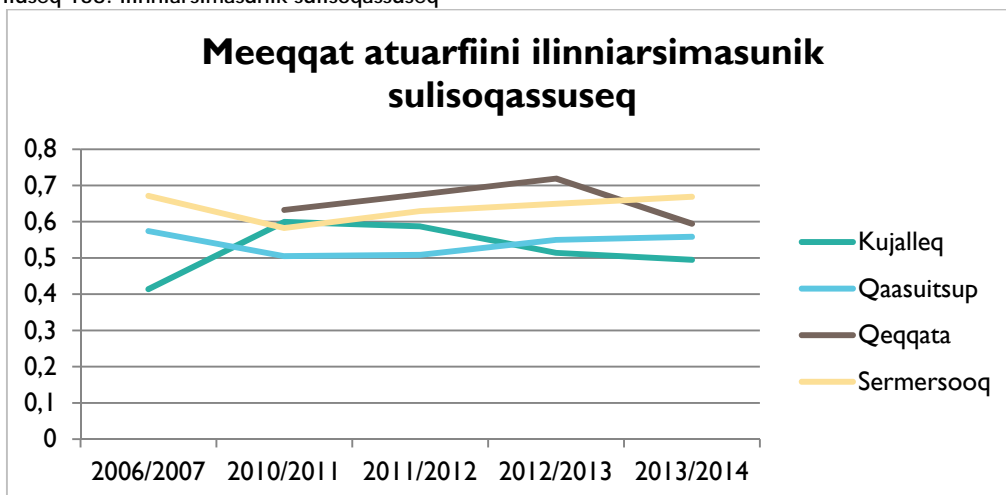
Iluseq 136: innuuttasumut ataatsimut 6-niit 16-inut ukiulimmut aningaasartuutit, ukioq 2008-miit 2013-imut

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat, Misissueqqissaartarfiup innuttaasunut paasinaavia.

Ilinniarsimasunik qassinik sulisoqarneq apeqqutaalluni kommunit atuarfeqarfiini neqerooru-taasut atuartitsinermut pitsaassuseq apeqqutaatitarpaa.

Iluseq 138: Ilinniarsimasunik sulisoqassuseq

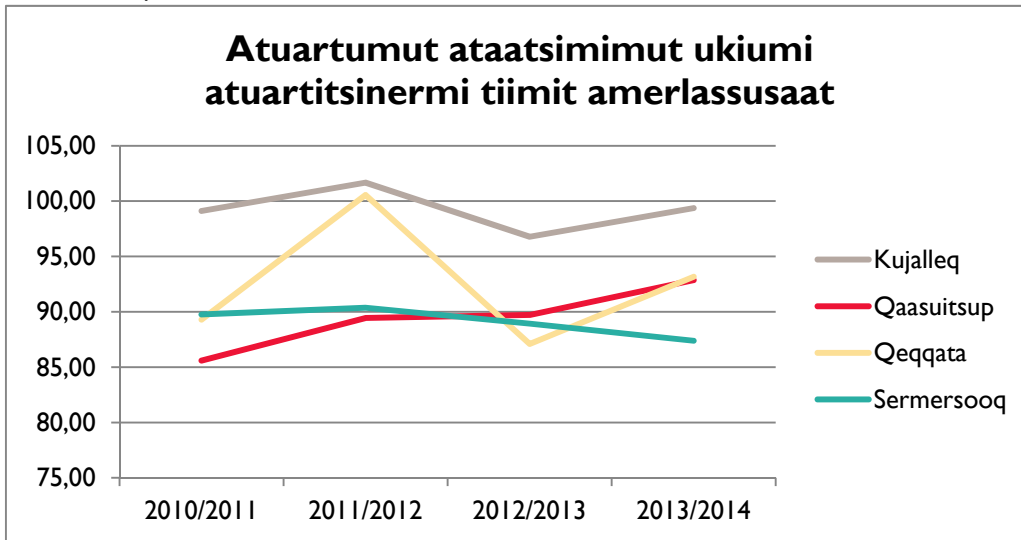
Paasisat: Inerisaavimmit paasissutissat

Ilusilersukkap takutippaa atuarfinni ilinniarsimasunik sulisoqarnerup kommunini qanoq assigi-ingiiaartiginera. Qaasuitsup Kommunua aamma Kommuneqarfik Sermersooq ukioq atuarfiusoq 2010/2011 ilinniarsimasunik sulisoqarneq qaffakkiartorsimanera, allalli kommunit 2-arluk appariaateqarsimallutik. Kisitsisilli ukiumiit ukiumut nikerarput. Ukioq 2013/2014-p naatsor-suinerup takutippaa Sermersooq tassaasoq ilinniarsimasunik sulisoqarnerpaaq.

Ilusilersukkami ataani takutinneqartumi ilinniartitsissutigineqartut nal.ak. atuartumut 1-mut ukioq 2010/2011 - 2013/2014. Nal.akunnerinik minnerpaaffiliisarneq Namminersorlutik Oqar-tussanit aaliangerneqartarpoq.

Takussutissiami takutinneqarpoq Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia aamma Kommuneqarfik Sermersooq malunnartumik Kommuni Kujallermit appasinnerusumiittut. Tamatuma saniatigut takuneqarsinnaavortaaq Qeqqata Kommuniani ukiumi atuarfiusumi 2011/12-imit 2012/13-imut meeqqamut ataatsimut tiimit atorneqartartut annertunerpaamik appariarsimasut.

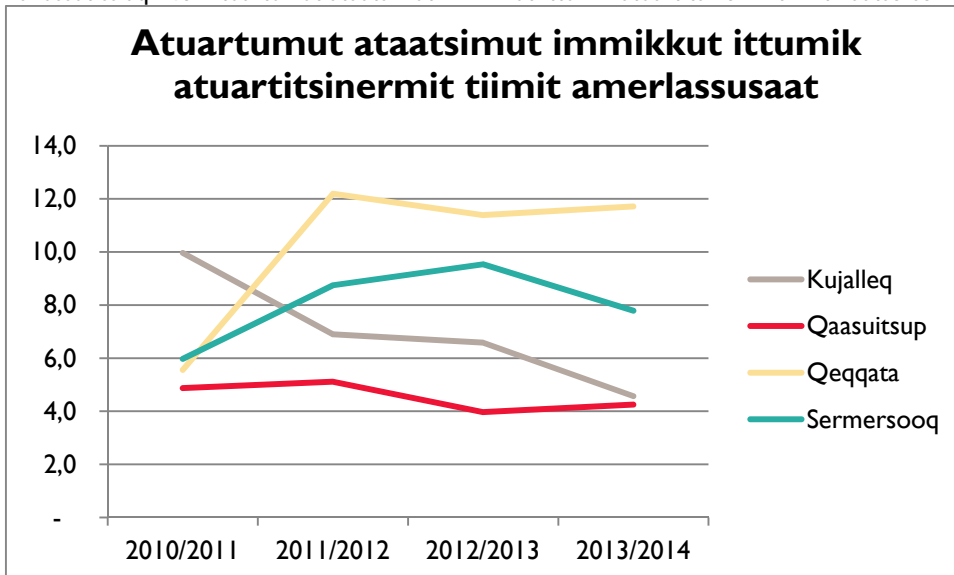
Takussutissiaq 139: Atuartumut ataatsimut tiimit

Pissarsivik: Atortut Inerisaavimmeersut

Takussutissiami takutinneqarpoq Kommuni Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq aamma Qaasuitsup Kommunia piffissami atuartumut ataatsimut immikkut ittumik atuartitsinermit tiimit amerlassusiisigut tamarmik qanoq qaffakkiartortoqarsimasoq. Qeqqata Kommunia 2011/2012-imi annertunerpaamik qaffariarfiusimavoq, atuartumullu ataatsimut immikkut atuartitsinermit tiiminik atuiffiuneraalluni.

Takussutissiaq 140: Atuartumut ataatsimut immikkut ittumik atuartitsinermit tiimit naatsorsorneri

Pissarsivik: Atortut Inerisaavimmeersut.

ATUARFIUSUP ANGISSUSAANIK, ANINGAASARTUUTINIK KIISALU SULISUNIK NIKERARTITSISINNAANERMUT PERIARFISSAT

Misissorneqarsimavoq meeqqat atuariisa angissusaat pingaaruteqarsimanersoq, atuartup ilinniarsimasumillu ilinniartitsisoqarnerup aningaasartuutaanera pingaaruteqarnera.

Kommuninut tamanut atuuttumik taamatuttaarlu pitsanngorsaanerup misissorneqarneratigut oqaluttuarineqarneratut ersersinneqartoq, meeqqat atuarii minnerugaangata ingerlatsiner-mut aningaasartuutaasarnera qaffasinnerusartoq, meeqqamut 1-mut agguaqatigiisillugu. Tamanna tupaallaatigineqanngilaq pissutigalugu annertuuni ingerlatsiviusuni atuartaanerup immikkoortortaani pitsaaquteqarnerummat. Kommunilli aningaasartuutigisartagaat assigi-inngitsorujussuupput atuariit angissusiisa assigiinngitsut ingerlanniarneqarnerini.

Takussutissiaq imaqarnialiami ilaanngitsoq, naliliinermili atortussiaq: atuariit angissusii tunngavigalugit meeqqamut 1-mut aningaasartuusaasartut

	0-9 atuartut	10-19 atuartut	20-99 atuartut	100 qaangerlugit atuartut
Kujalleq	161.067	82.364	133.497	70.188
Qeqqata	140.982	153.582	112.274	*
Sermersooq	123.922	135.523	91.694	86.161
Qaasuitsup	133.026	98.786	82.602	79.972

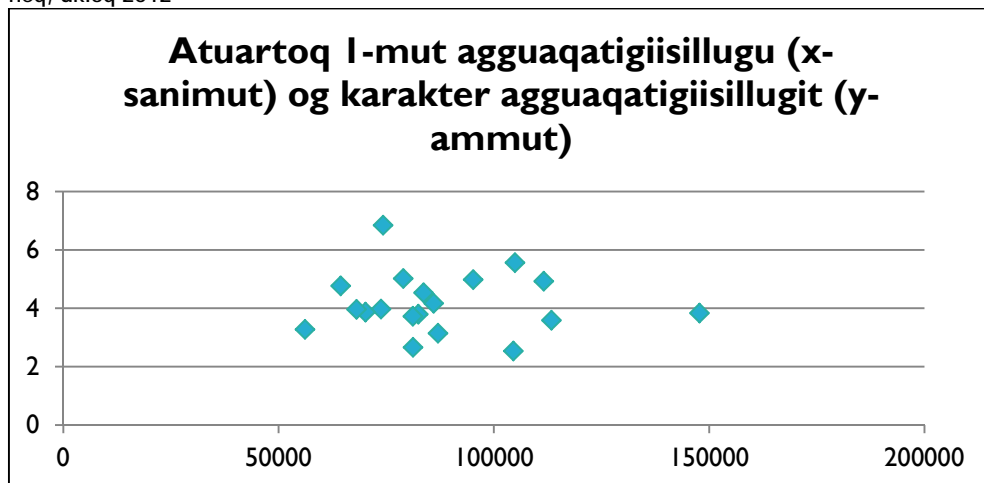
Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat aamma Inerisaavik.

*Periarfissaqarsimanngilaq Qeqqata Kommuniani atuariit immikkoortinneqarnissaa 100-t ataallugit/qaangerlugit atuartautilinni ilanngunneqarnissaat.

ANINGAASARTUUTINUT SULISOQARNIKKULLU PITSAASSUTSIMUT SANIL-LIULLUGU PINGAARUTEQARNERA

Paasissutissat Inerisaavimmit pissarsiarineqartut toqqammavigalugit misissuisoqarsimavoq, qanoq inernerit pitsaasut atuartautinut pinngortinneqartarnersut. Atuartumut 1-mut, ilinnia-rsimasunik atuartaitsisoqarnerup, atuartaitsissutigineqartullu nal. Akunneri atuariullu angis-susaata pingaaruteqassusai misissorneqarsimappput inerneriusut toqqammavigalugit, atuartut naafferartumik misilitsittarnerini soraarummeernermilu inerneriusut toqqammavigalugit.

Takjussutissiaq 148: Kommunit aningaasartuutaat atuartumut 1-mut atuariillu karakter-inik agguaqatigiisitsi-neq, ukioq 2012

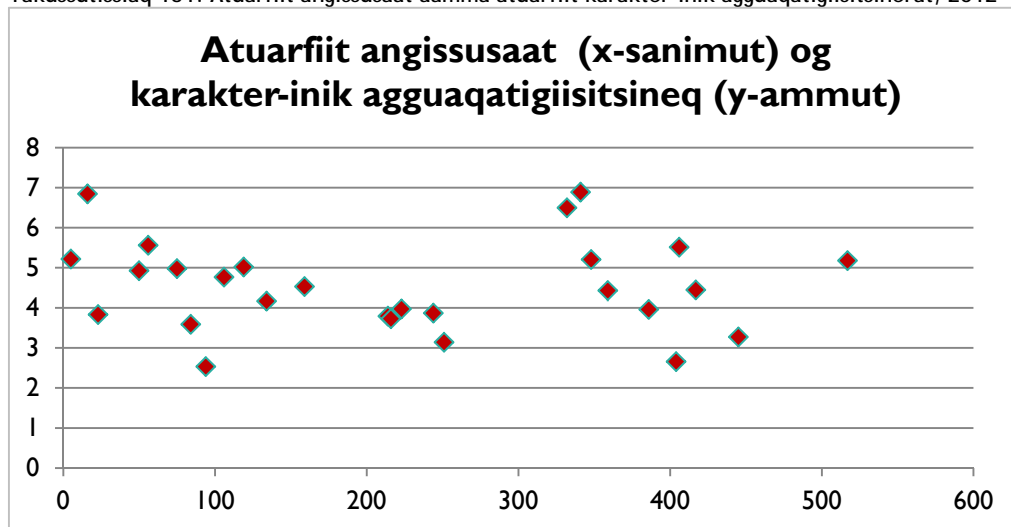

Uani ersersinniarneqarneruvoq atuarfiit pingasuusut atuartumut 1-mut aningaasanngorlugu atorneqartartut, kisiannili misilitsinnermi inernerit agguaqatigiisillugu qaffasinnerusumik anguneqarsimanngitsut. Atuarfiit ukioq 2012 qaffasinnerusumik agguaqatigiisillugu inernerusunik angusaqartartut meeqqamut 1-mut aningaasanngorlugu ikinnerusunik amerlanerusuniluunniit aningaasanngorlugu atorneqarsimanngitsut. Atuarfiit marluk Kommuneqarfik Sermersuumi kiisalu Qaasuitsup Kommuniani inissisimapput. Pingaaruteqarpoq maluginiassallugu - ersersinneqartutuut meeqqat atuarfiisa angissusaasa angissusaasa atuartumut 1-mut pingaaruteqassusaata - atuarfiit atuartumut 1-mut naatsorsorneqarnerani akisunerusut, taakuugajummata atuarfiit minnerusumeersut.

Kommunit atuarfiutaanni ilinniarsimasunik sulisoqarnerup annertussusaa atuartitsinerup pitsaassusaannut pingaaruteqartorujussuuvoq kommunip neqeroorutigisinnaasaanut. Matumuuna aamma ersarissumik assigiaartumik tamanna atuartullu misilitsinneranni agguaqatigiisitsinnermi takuneqarsinnaanani. Ersarissumillu takuneqarsinnaavoq, atuarfiit ilinniarsimasunik amerlanerusunik sulisoqartut tassaangitsut appasinnerusunik misilitsinnermi inernerusullit, kisiannili qaffasinnerusumik misilitsinnermi inernerusunik angusaqartartut - atuarfiupput qaffasinnerumaartunik sulisoqartut.

Taamatuttaaq nalunaquttat atorneqartut meeqqamut 1-mut agguaqatigiisillugu atorneqarsimasut pineqaraluarpata - agguaqatigiisillugu inerneriusut tunngavigissassullugit assigiimmik ataqtigiittoqanngimmat.

Takussutissiaq 151: Atuarfiit angissusaat aamma atuarfiit karakter-inik agguaqatigiisitsinerat, 2012

INERNILIINERIT/INNERSUUSSUTILLU:

- Kommuninut ajornakusoorpoq ilinniarsimasut sulisorisat inoqarfinnut minnernut nikerartillugit sulisorinissaat.
- Kommunit akornanni kiisalu kommunet iluinni ilinniartitsinermut nal. akunneri atorneqartartut nikerarput.
- **Kommunit atuarfinnik ingerlatsinerannut aningaasartuutaasartut nikerangaatsiarput, atuarfiit allat angissutsimikkut assigiikkaluarlutik.**
- Innersuussutigineqarpoq kommunit missingersiuinermik ilusilersuillutik assersuusiusasut, ersarissunik, tigussaasunik, tunngavilersorluakkanik assigiaartumillu aaliangiinermi tunngavilersukkanik, atuarfiit assigiimmik atuartitsinermut periarfissaqalernissaat anguniassallugu qulakkeerisussamik.
- **Innersuussutigineqarpoq atuarfiit ataasiakkaat malinnaavigineqarnerunissaat kiisalu nal. akunneri atuartunut ilinniartitsisunullu ilinniartitsinermut atorneqartussat. Su-**

liap ingerlaavarnerni kiisalu siumoortumik missingersiuinermi pitsaanerusunik ilusilersuisinnaanermik. Malitseqarnissaa aamma ingerlanneqarsinnaavoq soorlu atuarti-taanermut immikkoortortap nalilersoqqinneratigut.

5.3 UTOQQARNUT IMMIKKOORTORTAMI ANIN-GAASARTUUTIT

Nalilersueqqinnermi utoqqarnut immikkoortortami sullissinerup pitsaassusaani misissuisoqar-poq. Taamaamat kommunini tapiissutaasartut uku misissorneqarsimapput.

- Angerlarsimaffinni ikiorteqarnermi aningaasartuutit
- Utoqqaat illuini- paarisarialinnilu aningaasartuutit
- Ataatsimoorussamik utoqqarnut angerlarsimaffiit aningaasartuutaat

Aallaqqaasiutitut ilusilersorneqarpoq kommunet utoqqarnut immikkoortortap ataatsimut aningaasartuutigisartagaat, tamatuma kingorna immikkoortinneqarput pingasunngorlugit kommuninut tamanut. Ilisimaneqarluarpoq nunap ilusilersorneqarneratigut inerikkiartornerata nassatarisaanik pisortat utoqqaliartortut amerliartornerinut artukkiisarnerat annertusi-artortoq, immikkoortortallu sullissinermut- aningaasartuutitigullu annerusumik sammineqar-nerunissaat siunniunneqartariaqartoq. Imaqarniliami innersuussutigineqarpoq pisortat ata-atsimoorussamik suleqatigiinnermini, tunngavilersorluakkamik unammillernartuinik allaasari-neqarnissaat.

Soorlu immikkoortortap siuliani allaaserineqareersoq, pitsaassuseq tassaasaariaqanngilaq ilisimasat tunngavigissallugit ataatsimoorussamik aaliangiiniarnermi, kisianni paasinarsarine-rit aamma nikingassutaasunik nassuiaatigineqarsinnaasut.

Takussutissiaq 47: Innuttaasut 65-inik ukioqalereersimasut kommunini amerliartorneri, 2008-2013

Kommune	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Ineriartorneq 2008-2013
Oeqqata	625	657	687	695	719	733	17,3 %
Qaasuitsup	1338	1362	1410	1432	1460	1472	10,0 %
Sermersooq	974	1009	1068	1113	1166	1200	23,2 %
Kujalleq	624	648	679	703	746	744	19,2 %

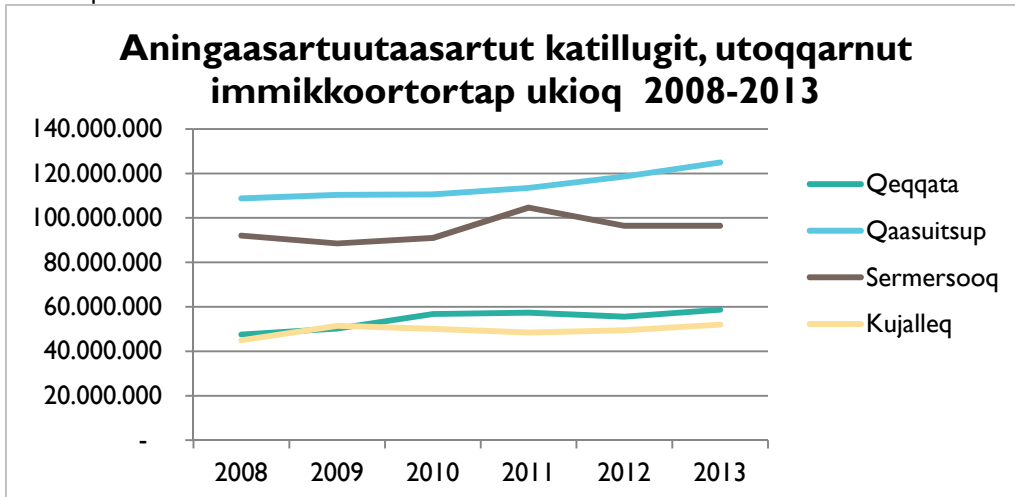
Paasisat: Kal.Nunaanni Misissueqqissaartarfik, 01.januar ukioq manna nalunaartornera.

5.3.1 UTOQQARNUT IMMIKKOORTORTAMI ANINGAASARTUUTIT, KOMMUNENI TAMANI

Ilusilersukkap ataani takutinneqartup ersersippaa utoqqarnut immikkoortortap kommunini sisamaasuni ataatsimut aningaasartuutaanerat ukioq 2008-miit ullumikkumut. Qaasuitsup Kommunianingaasartuuteqarnerujartortutut isikkoqarpoq, Oeqqata Kommunianili procentinngorlugu 23 %-imik qaffariaataasumik aningaasartuuteqarnerusimalluni. Innuttaasut 65-inik ukioqalereersimasut amerlassusaat tassaasimapput kommunini taakkunanani marluusuni innuttaasut, kommunit allat marluusut qiviassagaanni.

Kommuneqarfik Sermersooq-mi innuttaasut 65-inik ukioqalereersut amerliartornerpaajusimapput, aningaasartuutaasulli qaffakkiartornerini appasinnerpaatut inissisimalluni kommunit sisamaasut akornanni piffissami pineqartumi.

Iluseq 48: Utoqqarnut immikkoortortap kommunikaartumik aningaasartuutaasartut ataatsimut inerikkiartornerat ukioq 2008-miit 2013-imut.

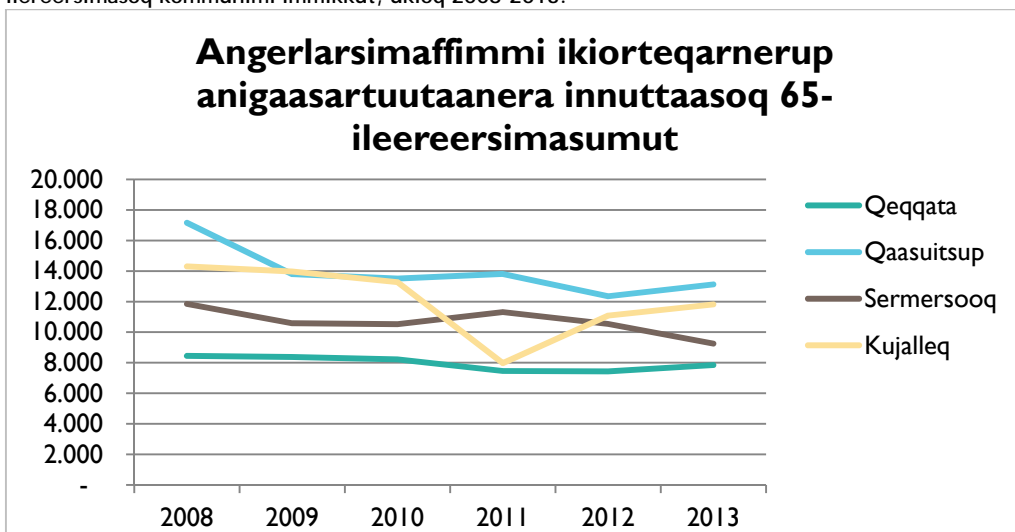
Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat ukioq 2008-2013-imut. Aningaasartuutit immikkoortortami pingaarnermi 47-mi naatsorsorneqartut.

Kommunit agguaqatigiisillugu innuttaasut 65-ilereersimasunut aningaasartuutaat sanilliukkaanni Qaasuitsup aamma Qeqqata kommuni piffissami 2008-2013-imi annikitsuinnarmik qaffaariaateqarput. Kommuni Kujalleq appariaateqalaarluni Kommuneqarfik Sermersoorlu appariaateqarluni 15 %-imik.

5.3.2 ANGERLARSIMAFFINNI IKIORTEQARNEQ

Immikkoortortami kommunit aningaasartuutigisartagaat utoqqarnut angerlarsimaffiit paakku-tarinniffiillu ingerlanneqarnerinut aningaasartuutaasartut, ataatsimoorunneqassapput.

Iluseq 51: Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnerup aningaasartuutaanera ineriartornera, innuttaasoq 65-ilereersimasooq kommunimi immikkut, ukioq 2008-2013.

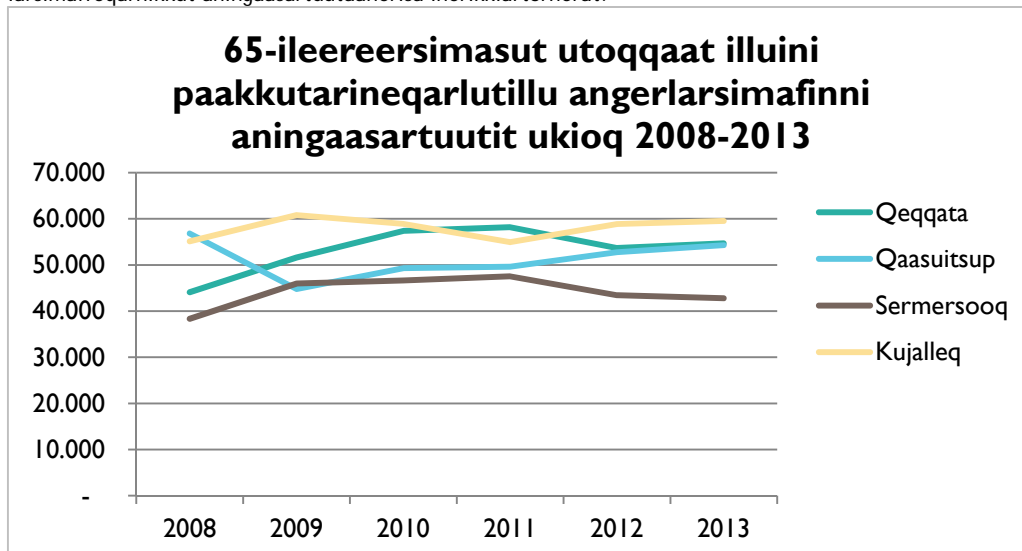

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013. Aningaasartuutit kontomut pingaarnermut 47.02-mut naatsorsorneqarsimapput.

5.3.3 UTOQQAAT ILLUI- PAAKKUTARIALINNULLU ANGERLARSIMAFFIIT.

Ataatsimut isigalugu kommunit immikkoortortamut aningaasartuutigisartagaat ukioq 2008-2013-imut qaffariangaatsiarput, pissutaasorlu tassa utoqqaliartortut amerliartornerat. Qaasuitsup aamma Sermersooq Kommunit qaffariartorfiunerpaasimasut titartarneqarpoq 50 % tikil-lugu qaffariaateqarluni. Kommuni Kujalleq affaata missaanik qaffariaateqarsimasoq.

Iluseq 57: Innuttaasut 65-ileereersimasut kommunikkaartumik utoqqaat illoqarnikkut- paakkutarialinnilu angerlarsimaffeqarnikkut aningaasartuutaanerisa inerikkiartornerat.

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013. Aningaasartuutit kontomi pingaarnermi 47.09-mi naatsorsorneqarput.

Qeqqata kommuniani illoqarfinni marluusuni nikingassutaasoq annertuvoq, tamanna pis-suteqarpoq Maniitsoq annertungaatsiartumik utoqqaat illoqarmat. Qaasuitsup kommunit allan-ut pingasuusunut naleqqiullugu qaffasinnerusumik aningaasartuuteqartarpoq, tamannalu pissuteqarunarpoq utoqqarnik angerlarsimaffiini inissaqartitsisinaanermikkut alliliis-suteqartuarnera. Kujallermut tunngatillugu Nanortallip immikkoortutigivaa innuttaasup ata-atsip naatsorsorneqarnerani qaffasinnerungaatsiartumik aningaasartuutaasarnera, taamatut-taaq angerlarsimaffinni ikiorteqarniarnermut tapiissutaasartunut tunngavoq. Sermersooq aalaakkaasumik inissisimavoq. Takussutissaqarporlu immikkualuttunik anginerumaartunik in-gerlatsineq akikinnerusoq taamaalilluni annertuunik ingerlatsinerup pitsaaqutaanik inerititsi-nerulluni.

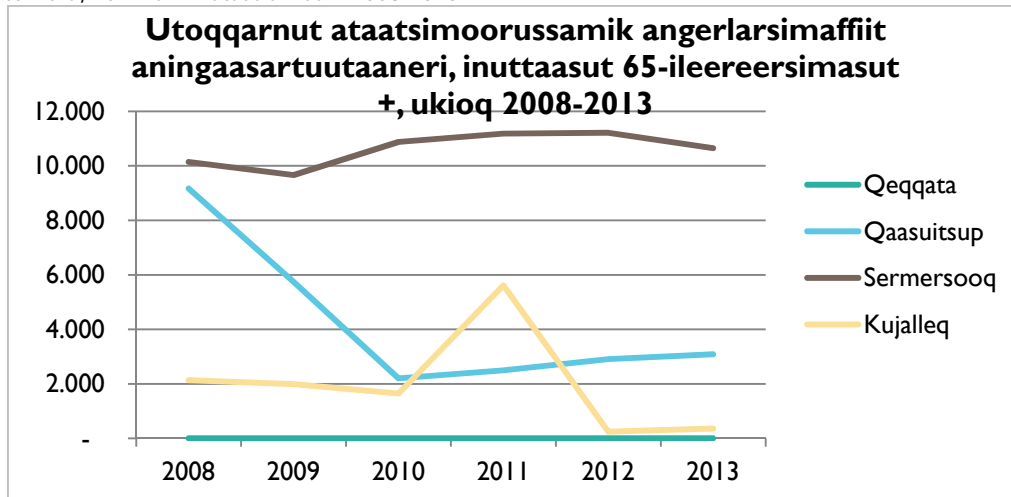
5.3.4 ATAATSIMORUSSAMIK UTOQQARNUT ANGERLARSIMAFFIIT/IMMIKKUT NAJUGAQARFIIT

Kommunit 4-sunit 3-sut paaqqutarinninnermik neqerooruteqarneq atortarpaat. Qeqqata Kommunian kisiartaalluni utoqqarnik ataatsimoorussamik ineqartitsineq/immikkut naju-gaqarfinnik ingerlataqanngilaq, taarsiulluguli utoqqarnut inissianik pilersitsisoqarnikuuvooq, tamannali nalilleeqqinnermi ilanngunneqarsimanani.

Qaasuitsup Kommunian aningaasartuuteqarnikkut appariaateqangaatsiarsimavoq, tamannalu peqquteqarluni sullissinerup illoqarfiit ilaanni 2008-miit 2010-mut appariartuartinneqarnera-nut. Kommuneqarfik Sermersuup aningaasartuuteqangaatsiarnera peqquteqarpoq ilaatigut, Tasiilami utoqqaat illoqannginnera, tassanili utoqqaat najugaqarfii immikkullu najugaqarfiit

taarsiullugu atornerqarneri. Kommuni Kujallermi aningaasartuutaasartut Qaqortumi minnerup-put Nanortalimmut sanilliullugu.

Iluseq 63: Utoqqarnut ataatsimoorussamik angerlarsimaffeqartitsinerup aningaasartuutaanerata inerikkiar- tornera, kommunini ataasiakkaani 2008-2013

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013 kontomit 47.11-mit naatsorsorneqarsimasut.

INERNILIINERIT / INNERSUUSSUTIT:

- Kommunit aningaasartuutaat qaffakkiartuarpup inuttussuseqaleriartornera iluti-galugu.
- Malunnaateqarpoq kommunit marluusut innuttamikkuq procentinngorlugu annertu-nerpaamik qaffariaateqartut, taamaakkaluartoq akikinnerpaajusut, innuttat ataa-siakkaat naatsorsornerani.
- Kommunit akornanni imal. Kommunip iluani sullissinertigut tulluarsaasoqarsimanngi-laq. Tapiissutaasartut annertussusilerneqartarput ataasiakkaanik nalilersuinikkut.
- Nuna tamakkerlugu inissisimanerup ineriartornera kommunillu aningaasatigut unammillernerisa nassatarivaat pitsaanerumik ingerlatsinissamat toqqammaveqar-nissap pisariaqartinneqarnera, akitigut/imartussutsip tungaatigut kiisalu utoqqaarnut immikkoortortap akiisigut assigiinngitsutigut suleqatigilernissap. Pitsaanerumik in-gerlatsilernerup toqqammaveqalerneratigut ersarinnerumik naatsorsuisinnaaneq pisartagaqartunut assigiinngereertunut, pisartagaqartut amerlassusiisa ineriartorne-rat, nunap immikkoortitaarnera tunngavigalugu agguasarnerit kiisalu innuttaasut ataasiakkaat aningaasartuutaanerata minnerpaaffiliisinnaanera.
- Immikkoortortami tapiissutaasartut nikinganerata qanimut ilusilersorneqassaaq ilu-arsartuusseqqinnissamat, taamaalilluni kommunit ataatsimoorussamik aaqqissuisin-naanerannut iluaqutaassamat - siunissamat unammillernartortalimmut atornerqar-tussaamat.
- **Utoqqaat ukiuisa immikkoortitaanerisigut suliniarneq pitsaaqutigissavaa utoqqaat inuusunnerumaat utoqqaallu utoqqaanerumaat kommunep aningaasaqarnikkut sun-niuteqannginnera. Tamannalu kommunit siumoortumik naatsorsuisinnaanermikkut pi-lersaarutiminni iluaqutaasussaamat.**

5.4 INATSISITIGUT PIUMASAQAATAANNGITSUMIK TAPIISSUTIT, INUNNIK ISUMAGINNINNIKKUT UTOQQARNULLU IMMikkoORTORTAQ

Inunnik isumaginninnikkut- kiisalu utoqqarnut immikkoortortami ilaatigut arlalitsigut inatsik- kut piumasaqaatitalimmik tapiissuteqaateqartoqartarpoq kommunit inatsisit atuuttut sania- tigut aaliangersakkaminnik - ilaatigut tapiissutit inatsisitigut tapiissutaasunut attuumas- suteqartut, kisianni kommunit missingersuillutik annertussusiliisarput. Imaqarniliorerup ilaatigut uku immikkoortortat misissorneqarsimapput.

- Utoqqalinersialinnut- aamma siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiutinut tapiis- sutaasartut
- Pisortat ikiorsiissutaannut tunngatillugu tapiissutaasartut
- Ulluinnarni paaqqinniffinni akinik minnerpaaffiliisarneq/akeqanngitsumik immik- koortortami inissaqartitsisarneq (suliarineqarpoq meeqqat atuarfiannut pigin- naanngorsarfiup immikkoortuani.

Misissuineq toqqammaveqarpoq kommunit naatsorsuutaanni piffissami 2008-2013.

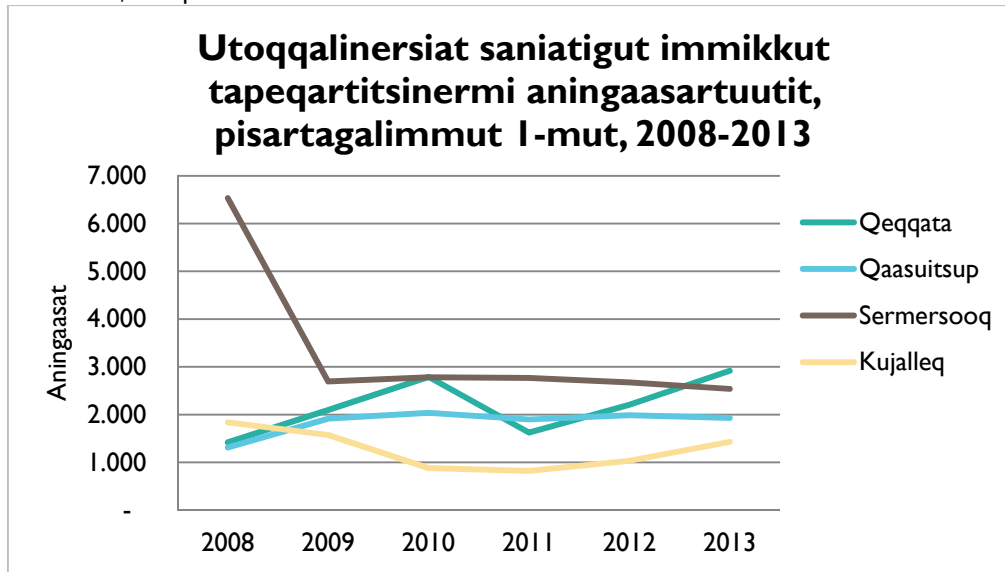
5.4.1 UTOQQALINERSIAQARTITSINERMUT ATATILLUGU TAPIIS- SUTAASARTUT

Pitsanngorsaaniarnermut atatillugu misissueqqissaarnermi paasineqarsimavoq, kommunenit inunnik tapiissutit atorineqartartut assigiinngiaartorujussuusut, tamakkulu tunniunneqartartut ingerlaavartumik tapiissutit tunniunneqartarsimapput, tunngaviumillu naliliinertigut toq- qammavilersorneqartarsimanatik. Immikkut tapiissutaasartut ukupput:

- Meeqqamut tapiissutit
- Immikkut tapeqartitsineq
- Inummut tapiissut

Ilusilersukkami ataani ersersinneqarpoq pisartagaqartut agguataarnerisigut immikkut tapeqar- titsisarneq. Kommuneqarfik Sermersuumut tunngatillugu qaffariaat annertoq peqquteqarpoq naatsorsornerani kukkusoqarsimanera, tamannali peerneqarneratigut Kommuneqarfik Sermer- sooq aamma Qaasuitsup Kommunua aalaakkaasumik inissisimapput, Kommuni Kujalleq aamma Qeqqata Kommunua qaffakkiartortut inissisimallutik.

Iluseq 69: Immikkut tapiissutaasartut utoqqalinersiallit agguataarneqarnerini aningaasartuutaasut ineriartornerat kommunini, ukioq 2008-2013

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat ukioq 2008-2013-imut.

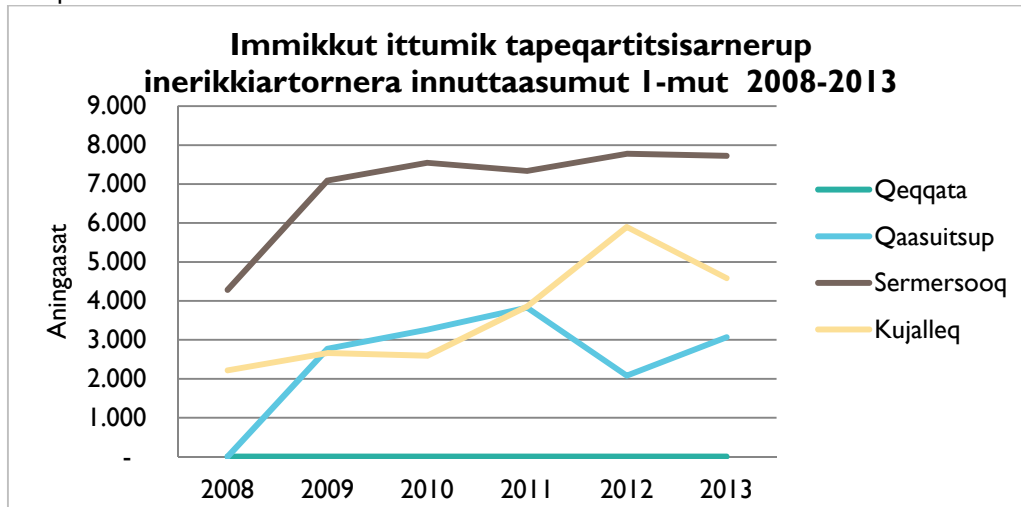
Meeqqanut tapiissutit qiviraanni, pisartagaqartumut tunniunneqartartut, meerat 18-it inorlugit ukiulimmut tapiissutaasartoq ukioq 2011 tikillugu qaffakkiartorusaarsimavoq, maannali mumilluni aningaasartuutaasartut pisartagalimmut 1-mut appariartorluni.

Kommunalbestyrelset killigititaasunik aaliangersaasarput, utoqqalinersiallit qanoq anner-tutigisumik pisartagaqarnissaannik, aningaasartuutaasut aaliangersimasut peereernerisigut tunniunneqartassanersut. Kommunip inummut tapeq tunniuttarpaa nikingassutaasoq aaqqin-niarlugu.

Qeqqata Kommunian immikkoortorta q taanna atungilaa, tassami naatsorsuuseriaatsimi immik-kut tapiissutit nalunaarsorneqarsimangimmat. Tapiissuteqartoqartarsimassaaq, kisianni naatsorsuutit paasisutissartaanni tamanna ersarissumik takuneqarsinnaasimangilaq.

Tapiissutinut aningaasartuutaasartut ataatsimut isigalugit qaffariarsimapput, taamaattorli nikinganeqarlutik piffissami 2012-miit 2013-imut. Aningaasartuutaasut aningaasangorlugit naatsorsorneri aammalu pisartagalit amerlassusiisa naatsorsorneqarneranni, Qaasuitsup Kommunian immikkut appasinnerusumik tapiissutinik tunisisarpoq kommuninut allanut marlun-nut sanilliutissagaanni. Kommuneqarfik Sermersuup kommunalbestyrelsia immikkut ittumik tapeqartitsisarnermigut aaliangersagaqarpoq tamannalu utoqqalinersialinnut siusinaartumillu suliunnaarnersiutilinnut atuuttoq oorinngorlugu 1.000 kr. missaannik qaffasinneruvoq kommu-ninut allanut sanilliullugu. Imaappoq Kommuneqarfik Sermersuumi utoqqalinersiallit assigiim-mik aningaasartuuteqartut 1.000 kr.-mik immikkut taperneqartarput kommuninut allanut sanilliullugu.

Iluseq 77:

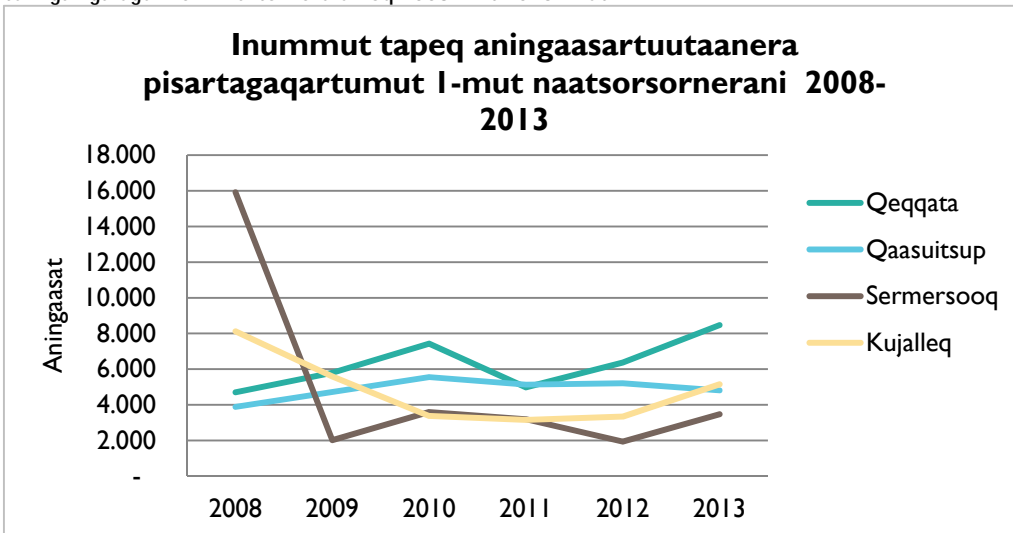

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat ukioq 2008-2013 kontomi pingaarnermi 47.01-mi naatsorsorneqartut, ersarisarneqarlutik konto 31:02-mi.

Kommunit iluminni assigiingissutaasoq aamma annertuvoq. Tamanna pissuteqarpoq ataasiakkaanik tapiiniarnermi annertussiliineri uuttortaasarneq, najukkami atugariumaakkat peqqutaasinnaallutik inuuniarnikkut aningaasartuutaasut pineqartillugit.

Inummut tapeq utoqqalinersialinnut tunniunneqarsinnaavoq, pisartagaqartoq immikkut ittumik ajornartorsiulernermi inissisimalersimappat. Imaassinnaavoq peqqinissamut tunngasumik peqquteqartoq imaluunniit pisariaqalivissumik pisoqarsimappat. Immikkoortortamut kommunit tapiissutigisartagaat annertuumik assigiingissuteqarput.

Iluseq 88: Inummut tapiissutaasartut aningaasartuutaanera, pisartagaqartumut 1-mut naatsorsuineq tunngavigalugu ineriikkiartornera ukioq 2008-miit 2013-imut

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013 naatsorsorneqartoq 47.01 immikkut ersarissarneqarluni kontomi 31:03-mi.

Kommuneqarfik Sermersuumut tunngatillugu 2008-mi appariaataasoq eqqaaneqareersutut naatsorsuineri kukkusoqarneratigut pilersinneqarpoq. Ilusilersukkamik takuneqarsinnaavoq, Qeqqata Kommunian tapiissutinik marloriaatingajaanik tunniussaqaarsimasoq, agguaqatigiisillu kommunenit allanit tunniunneqarsimasunit. Tamanna pissuteqartinneqarpoq Qeqqata

Kommunia immikkut ittumik tapeqartitsineq atorneqarsimangimmat taarsiulluguli inummut tapeq atorneqarsimalluni.

Tapiissutaasartumut taassumunnga kommunit iluminni assigiingissutaat annertuvoq. Pissutsit taamaannerannut pissutaasut ilagaat, ataasiakkaaraluni naliliisarnertigut tapeq annertus-susilerneqartarsimammata aaliangerneqartarsimallunilu. Ilusilersukkamilli aaliangersimasumik takussutissaqanngilaq, pisartagallit amerlassusai tunngavigissagaanni illoqarfinni nunaqarfin-luunniit.

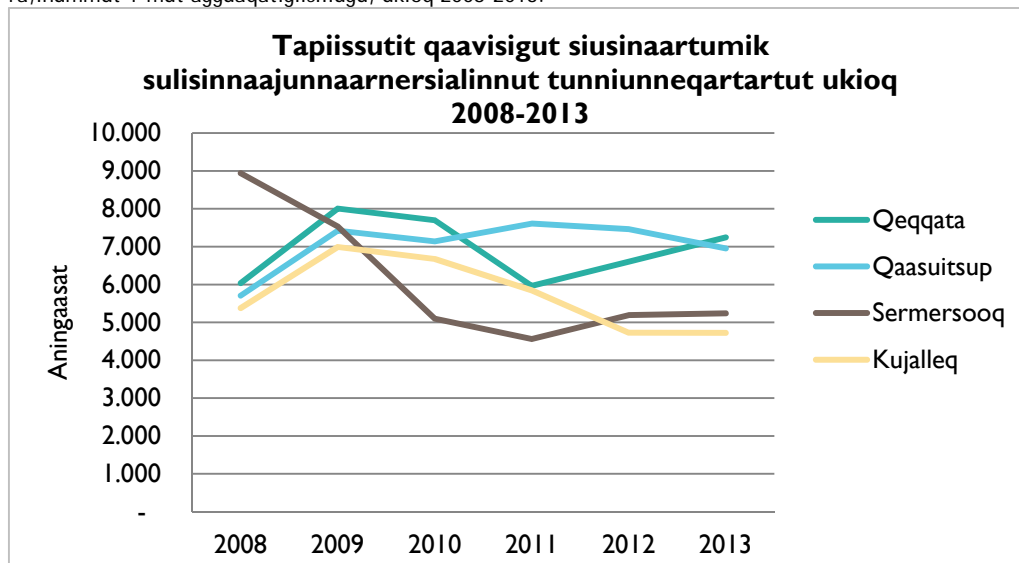
5.4.2 SIUSINAARTUMIK SULISINNAAJUNNAARSIALINNUT TAPIIS-SUTAASARTUT

Utoqqalinersialinnut immikkoortorta q assigalugu siusinaartumik sulisinnaajunnaarinersialinnut immikkut tapiissutigineqarsinnaasut immikkoortortanut ukununga:

- Meeqqanut tapiissutit
- Inummut tapiissutit, ingerlaavartut
- Inummut tapiissutit, ataasiakkaat

Ukioq 2008-miit siusinaartumik sulisinnaajunnaarinersiutillit amerlassusaa aalaakkaasumik ingerlasimavoq kommunini pingasuusuni, Kommuneqarfik Sermersooq immikkuullarissuti-galugu siusinaartumik sulisinnaajunnaarinersiutillit amerleriarsimanagerat, tamatuma kingorna ukioq 2011-miit kingumut appariaateqangaatsiarluni.

Immikkoortortamut aningaasartuutaasartut Kommuni Kujallermut kiisalu Kommuneqarfik Ser-mersuumut piffissami 2008-miit 2013-imut apparitorsimapput. Kommunit allat marluusut aningaasartuutaat qaffakkiartorsimallutik. Kommunini sisamaasuni assigiingissuteqangaatsi-arpoq, agguaqatigiisilluni innuttaasumut tapiissutitut tunniunneqartartoq eqqartorneqartil-lugu. Qeqqata Kommunian agguaqatigiisillugu tapiissuteqartarpoq 7.000 kr. missaannik, Kom-muni Kujalleq aningaasartuutimini appasinnerpaajulluni aningaasat 4.720 kr. tunniuttarmagit. Iluseq 89: Tapiissutigineqartartut qaavisigut tunniunneqartartut kommunit aningaasartuuteqarnerata inerikkiartorne-ra, inummut 1-mut agguaqatigiisillugu, ukioq 2008-2013.

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013.

Tapiissutaasarteq "meeqqamut tapeq" pineqartillugu, kommunit tamarmiusut assigiaamik inissisimapput - aaqqissuusseqqinnerup kinguninnguatiqut qaffariaataasq taassumalu kingorna appariartorluni.

Inummut tapiissutaasarteq ingerlaavarteq ukiut ataasiakkaarlugit tunniunneqartarpoq, naliginnaasumik aningaasartuutitut aaliangersimasunut assersuutigalugu ineqarniarnermut tunngasq. Immikkoortumut tassunga aamma kommunit sisamaasut assigiimmik ineri-kiartuuteqarput aaqqissuusseqqinnerup siulitigut aamma kingornatigut, naatsorsuiner- assigiinngissitaartut immikkoortinneqarneranni. Qeqqata Kommunian qaffasinnerusumik tapiis- suteqartarsimavoq allanit pingasuusunit sanilliullugu, tamanna pissuteqarpoq kommunip in- gerlaavartut ataasiakkaanillu tapiissutit immikkoortittarsimanginnamigit. Taamaattumik immikkut kommunip "ataasiakkaanik inummut tapiissuteqartar- neq" aningaasartuutigisarsima- nagit.

Inummut ataatsimut tapiissutaasarteq pisartagalinnut tunniunneqartarpoq utoqqalinersiallit assigalugit. Tassani pineqarput pinasuartumik ikiorsiineq. Qaasuitsup Kommuniata immikkuul- larissutigaa pisartagalit agguataarneranni kommuninit allanit qaffasinnerunera. Tamanna pissuteqarsinnaalluni, kommunip ataasiakkaanik amerlanerusunik tapiisarsimanera ukiumoo- rtumik tapiissutaasarteq atornagu, taamaattumik kommuninit allanit appasinnerusumik inissi- smalluni.

5.4.3 TAPIISSUTIT ISUMAGINNINNIKKUT IKIORSIISSUTINUT AT- TUUMASSUTEQARTUT

Ilusilersugaanikkut aaqqissuusseqqinnerup siunertaasa ilagimmassuk sullissinnerup tullu- arsarneqarnissaa pineqartillugu kommunit iluminni kiisalu kommunit akunnerminni, apeqqutaatinneqartariaqanngilaq immikkoortissallugit ikiorsissutit qanoq ittut innuttaasumut pisartagalimmut nunaqarfimmiippata- illoqarfimmiippata imaluunniit kommunit akunnerminni qanoq ingerlanneqarsimanerat.

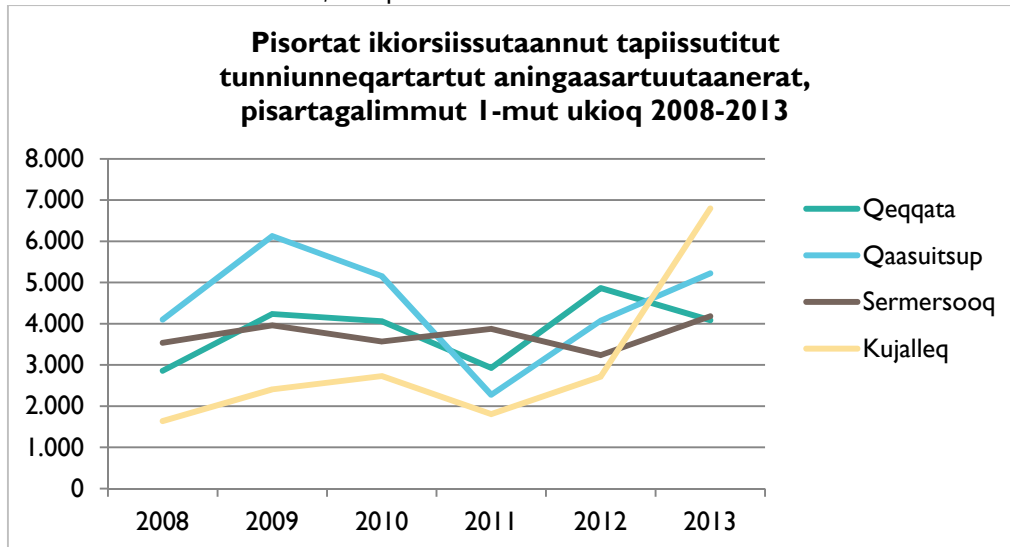
Innuttaasut inersimasut tamarmik pisussaaffeqarput imminut ilaqquttatillu sapinngisaq tamaat pilersornissaminut. Tamanna periarfissaqanngippat, piffissami sivikinnerusumi imaluunniit ataavannerusumik, innuttaasutut pisortanit ikiorneqarnissamut qinnuteqarsinnaavugut. Imaas- sinnaavoq toqusoqarsimatillugu, napparsimasoqartillugu, suliffissaarunnermi, erniner- mi imaluunniit avinnermi.

Tapiissutitut pineqartut pisortat ikiorsiissutaannut attuumassuteqartut uani ilanngunneqartut ukuupput:

- Ataasiakkaanik aningaasartuuteqarnermi
- Nutsernermi ikiorsiissutit
- Ilisinermi aningaasartuutit
- Ikiorsiissutissat utertinneqartussat

Paasissutissat aallaveqarput kommunit naatsorsuutaanni piffissami 2008-2013-imut. Tapiis- sutinik aningaasartuutit pisortat ikiorsiissutaannut attuumassuteqartut immikkut nalunaars- orneqarlutik naatsorsorneqartarput, taamaattumik ajornanngitsumik siammasissumik anin- gaasat tunniussorneqartartut kommuniinnaangitsuni aammali illoqarfinni sorlarni nunaqarf- inilu sorlarni nalunaarsorneqarsinnaammata. Ukioq 2009-miit siumullu kommunet naatsorsue- riaasaat assigiaarnerulersimapput aamma katiteruminarsagaanerulersimallutik.

Iluseq 109: Pisortat ikiorsiissutaannik tapiissutaasartut aningaasartuutaanerit, pisartagalit agguaqatigiissineranni kommunit ataasiakkaat, ukioq 2008-2013.

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat 2008-2013. Pisortat ikiorsiissutaannut tunngatillugu tapiissutit. Kontomut pingaarnermut 45-mut naatsorsorneqarsimasut.

Kommunit assigiiaamik ingerlaaseq atorsimavaat, nuna tamakkerlugu kiisalu kommunini suliffisaqartitsiniarnermi pissutsit aallaavigalugit. Aningaasartuutaasunit annerpaaq tassaavoq ataasiakkaanik aningaasartuutit, tassa aningaasartuutaasartut katinnerannit 87,5 %-iusoq. Kommunit pingasuusut ataatsimut isigalugit aalaakkaasumik piffissami 2008-2012-mut inissisimapput, Qaasuitsup Kommuniali qaffasinnerungaatsiartumi inissisimalluni. Ukioq 2012-miit 2013-imut Kommuni Kujallermi aningaasartuutit annertuumik qaffakkiartulersimapput aamma Qaasuitsup Kommuniani aningaasartuutit inissisimanerat qaangerneqarsimalluni.

Tapiissutigineqartartut pingasuusut aningaasartuutaasutut annikitsutut taaneqarsinnaapput, immikkoortortap ataatsimut qiviassagaanni, taamaattumik innersuussutigineqarpoq aqqissuusseqqinnerup imaqarniliaata paasissutissartaanik pissarsiniarnerunissaq.

INERNILIINERIT / INNERSUUSSUTAASUT:

- Tapiissutigineqartartunik tulluarsaarisooqarsimanngilaq, kommunit akornanni imal. Kommunit iluminni. Naatsorsuutigineqassaarlu amerlasuutigit eqqoriaanerit tunngavigalugit aaliangiisoqartarsimanagera, taamaakkaluartoq tapiissutit assigiinngissutaat annertummata.
- Kommuninit sullisseriaaseq assigiimmik atorneqarsimanngilaq, immikkoortortap ingerlanneqarnerani naak inatsisitigit aallaaviusussaqq assigiikkaluartoq.
- Suliami ataasiakkaami eqqoriaanermik piumasaqaataaffiusumi, malitsigigajuttarpaa kommunit aningaasartuutitigit pisartagalinnut tunniunneqartartut assigiinnginnerujussuat.
- Kommunit assigiimmik suleriaaseqarsimanngillat, tapiissutinik naatsorsueriatsimi.
- Assigiiaartumik sullissinissap anguneqarnissaa qulakkeerumallugu, pitsaanagerusumillu suliamik sullissinissaq anguniarlugu sinaakkutinik ersarissunik aaliangersaasoqartari-aqarpoq, taamaalilluni eqqoriaanikkut missingersuinerit appartinneqarsinnaammata.
- **Tapiissutaasartut naatsorsorneqartassapput assigiiaartumillu aqunneqartassallutik, qitiusumillu ingerlatsivimmiit tamanna malinneqarnerisooq alaatsinaattassavaa. Taamaalilluni ersarissumik qulakkeerneqassalluni, paasissutissat- aqutsinerup kiisalu aaliangiisinaanermut tunngavissat nuna tamakkerlugu kommuninilu pitsanngoriaataasussaammat.**

5.5 IMMIKKOORTORTAMI SULERIAATSIT

5.5.1 AKIGITITANIK TULLUARSAANERIT

Aaqqissuusseqinnerup ilagaa akigititaasunik suleriaatsip immikkoortortaa. Imaqarniliami kommunit sisamaasut suleriaasissanik nutaanik eqikkaanermik imaqarpoq.

Kommuni Kujalliup toqqarsimavaa akigititaasunik tulluusaarinissaq Qaqortup Kommuni-risimasaata ukioq 2009 sioqqullugu aallavigisimasaa atussallugu. Akigititaasunik allanngorartitsisoqarsimavoq ukioq 2010-mi, kisianni tamanna unitsinneqarsimalluni, massakkullu innuttaasut tamarmik akigititaasut atorpaat.

Oeqqata Kommunua akigititaasunik aaliangersaasimavoq kommunit marluusimasut agguataarlugit naatsorsorneranni. Kommunip akigititaasunik kinguneqartitsisimavoq aningaasartuusaa-simasorpianut sanilliullugu kiisalu aaliangersimalluni akigititaasut ukiumut 10 %-inik qaf-faasarniarluni, tamannalu kinguneqartitsinerup qaangerneqarnissaa tikillugu atuutinneqassal-luni.

Kommuneqarfik Sermersuup kommunip akigititarisimasani 2008-miit 2009-mut ingerlatiin-narpai. Ukioq 2010-mit 2012-mut akigititaasut tulluusaarneqarsimapput, tamannali ukioq 2013-mi atorunnaarsinneqarsimalluni, taassumalu kingorna akigititaasut allanngorput apeqqutaalluni illoqarfik sorleq pineqarnerseq.

Qaasuitsup Kommunua akigititaasunik tulluusaarisimavoq, politikikkut aaliangiunneqartut malillugit illoqarfinnut nunaqarfinnullu atuutinneqartumik. Illoqarfiit nunaqarfinninngaanniit sanilliullugit akiliinerusarput.

5.5.2 KOMMUNET 4-SUT AKORNANNI AKIGITITAASUNIK NALEQQERSUINEQ

Kommunit, inatsisit atoreersut ataqqillugit, periarfissaqarsimapput sullissinerup killigitita-saanik nammineerlutik aaliangersuinissaminnut. Immikkoortup uuma naleqqersussavaa akigiti-taasunik suleriaaseqarnerup politikikkullu akigititaasunik aaliangiinerit ilusilersussallugu. Sullissinermi akigititaasunik ersarissaarineruvoq, allat pisariaqartutut taasariallit arlaqarput, nammineq toqqaasinnaanermi periarfissaq, atukkat piumasaqaataasut, inissanik killeqartitsi-sinnaanerit, allallu ilanngullugit.

Kommunit anartarfinnit imaarsisarnerup akigititaanik assigiinngiiaartiterput, kiisalu innuttaasut qinigassatut periarfissaat sorliit inuutissarsiornermilu ingerlatsinerup neqeroorutai, takuuk takussutissiaq ataaniittoq. Kommuneqarfik Sermersooq akigititaasunik tulluusaarisimanngi-laq, soorlu kommunit allat aamma assigiinngissuteqartut, imaarsisarnerit amerlassusaat neqeroorutigineqartarnissaat aammalu akigititaasut akinillu apparsaanerit sorliit neqerooru-taanersut, aaliangersagaariikkat saniatigut.

Iluseq 35: Ullukut anartarfinnik imaarsisarnerup akigititai kommunini, oorinngorlugit ukiup sisamararterutaa 2014

	Kujalleq	Qeqqata	Sermersooq*	Qaasuitsup**
1 imaarsisarneq sap.ak	494	355	294-330	480
2 imaarsisarneq sap.ak	988	557	589-660	855
3 imaarsisarneq sap.ak	1.482	-	-	1080
4 imaarsisarneq sap.ak	-	-	-	1155
5 4 imaarsisarneq sap.ak	-	-	-	1230
Imaarsisarnerup saniatigut	-	-	294-330	-

*Malugeqqusaq: Kommuneqarfik Sermersooq kommunip iluani assigiinngitsunik akigititaqarpoq.

**Malugeqqusaq: Qaasuitsup Kommuniata akigititai qaammatikkaartumik aallaaveqarput, allat kommunit akigititaat ukiup sisamararterutaanik aallaaveqarput. Qaasuitsup Kommuniata akigititai taamaammatt naatsorsorneqartarput ukiup sisamararterutaa malillugu.

Unnuami anartarfinnik imaarsisarnermi akigititaasut ullukut akigititaasut assigaat. Taamatut-taaq eqqakkanik ingerlatsinerup ikuallaavinnullu apuunneqartarnerisa akigititaat taakkuullu-tik. Periarfissarititaasut akitigullu assigiinngissutaasut annertungaatsiarput, amerlasuutigullu najukkami atugassarititaasut apeqqutaasarput, sulilu politikikkut pingaarnersiuiinnermi sullis-sinerup pitsaassusaa killissaalu akigitinneqartunullu aaliangersaanerit ingerlanneqarlutik. Sa-naartugassanut tunngatillugu oqartussaasut suliamik sullissinerisi annertusiartornerat assigii-aartutut taakuneqarsinnaavoq kiisalu qarasaasiatigut pisariillisaanikkut innuttaasunik sullissi-nerup isumagineqarnissaat Sullissivik aqutugalugu annertusiartorluni.

INERNILINERIT / INNERSUUSSUTILLU:

- Akigititaasunik aaliangersaaneq atuisartut akiliutaannit tunngavilersugaanngilaq paar-lattuanik ingerlatsinermut aningaasartuutinit, politikikkut pingaarnersiuiinikkut atu-isartut akuersisinnaanerit naatsorsuutigineqarluni.
- Immikkoortortaq atuisunit aningaasalersugaanngilaq, kisiannili kommunit amigartoorutaasumik ingerlatsilernissaat. Tamatuma malitsigisinnaavaa immik-koortortami aserfallatsaaliornikkut kinguneqartitsineq, aningaasaqarnikkut pingaar-nersiuiinnermiit aningaasaliinissaq ajornakusoorsinnaasarmat.
- Ingerlatsinermut akigititaasunik immikkoortortaq pisunit ingerlaavartunit tunngaveqak-kajupput. Taamaaqataani immikkoortortat ikuallaaveqarnikkut anartarfinnillu eqqaaveqarnitsigullu kommuniusunut sisamaasut iluminni tulluarsaanissaq misilittagaqar-figineqanngilaq. Taamaattumik naleqqersuinissaq ajornakusoortitsisinnaalluni.
- Kommunit immikkoortortamut aningaasartuutaasartut ersarissersumik aqqjissuut-tariaqaraluarpaat. Tunngaviusunik paasissutissanik peqalernitsigut, politikikkut aaliangigassatut tunngavilersuutigineqarsinnaasumik akeqartitsinerup anin-gaasartuutaasartunut sanilliunneqarsinnaasut, imaluunniit kommunit tunngaanniit ersarissarneqarnerusumik sutigut atuisunut tapiissuteqarsinnaanissaq.
- Innersuussutigineqarpoq aqutsinermut paasissutissat aningaasaqarnermut akigiti-taasunillu nikerarnerit pitsaanerisumik qulakkeerneqarnissaat akigitinneqartunuk pi-umasaqaatinut ulluinnarnilu ingerlatsinermut tunngatillugu.

6 NALILERSUEQQIINEQ 2: ILLOQARFINNI NUNAQARFINNILU INNUTTAASUNIK SULLISSINEQ

Aqqissuusseqqinnermut isumaliutissiisummi erseqqissaatigineqarpoq, kommunit nutaajusut innuttaasunit pisortat ingerlatsiviinut saaffiginnissutitut attaveqaataanissaat, pingaaruteqartutullu anguniakkamut sakkutut atorneqarsinnaasoq tassaavoq innuttaasut saaffiginnittarfiik pilersitsinerit kiisalu pisortatigoortumik ataatsimoorussamik qarasaasiaqarnikkut ingerlatsiveqalernikkut. Kommunit innuttaasunik kiffartuussivinnik pilersitsinerup siunertarivaa, innuttaasut pisortanut saaffiginnittarfimmik ataasiusumik peqarnissaq.

Nalilersueqqiinerup malitsigisai pingaarnersiukkat pingasuupput:

1. Suliassanik naamassinnissinnaanermi pitsanngorsaanerit; suliassanik naamassinnissinnaanermi nutaamik eqqarsaatersuuteqarsinnaaneq, qarasaasiatigut atortorissaaruteqarnerup siuarsarnissaa, innuttaasut sullinneqarnerannit siursaataasussamik imal. Iliuutsit allat annertuumik ingerlatsinerup pitsaaqutissartaannik siursaasinnaasut.
2. Allaffissornikkut pisariillisaanerit; ilaatigut sulianik ingerlataqarnermi ersarissunik suleriaasissanik maleruaqqusaliorinnikkut, kommunit innuttaasunik qanimut sullissineranut pitsanngorsaataasumik.

- Suliassanik naammassinnissinnaanerup pitsaassusaanik; ilaatigut innuttaasut kommuninut saaffiginnissinnaanerisa pitsanngorsarnerisigut kiisalu suliassat tunngatillugu innuttaasut saaffiginnittarfiiinik sullissinerup sukkassusiliineq.

6.1 ILLOQARFINNI INNUTTAASUNIK SULLISSIVIIT SUMUT KILLINNERAT

Kommunit kattunneqarnerisa kingorna kommunit nutaajusut 4-mat tamarmiullutik aalianger-simavaat innuttaasunik sullissivinnik illoqarfinni pilersitsinissaq. Ataatsimut isigalugu kommunit innuttaasut sullissiviinik pilersitsinissamat assigiimmik tamarmiullutik anguniarpaat, kommunilli tamarmik angusaat assigiingillat anguniakkaminni imaluunniit aaqqissuusseqqinnerup siunertaanut, tamannalu kommunit immikkut saqqummiussaanni tamanna erserpoq.

KOMMUNE KUJALLEQ

Kommune Kujallermi kommuniusimasuni pingasuusunit innuttaasunik sullissivinnik imaluunniit saaffiginnikkasuartarfinnik pilersitsisoqarsimavoq, aaqqissuusseqqinneq sioqqutitsiarlugu. Saaffiginnittarfiit ingerlanneqarsimapput innuttaasunut samminerusunik allannguutitaqanngit-sumik ukioq 2009-miit 2013-imut. 01. Januar 2014-miit innuttaasunik sullissiviit nammineri-samik immikkoortortatut ingerlatsiviusunngorput allatuulli kommunip ingerlatsiveqarfii peqatigalugit. Ataani ilusilersukkami kommunip saaffiginnittarfii oqaluttuarineqarput.

Takussutissiaq 153: saaffiginnissutit ammasarfiillu innuttaasut saaffiginnittarfiini, Kommune Kujalleq

Innuttaasut saaffiginnittarfii	Saaffiginnittarfiit		Sap. Akunneranut saaffiginnissutit	Ammasarfiit sap. akunneranut nal. akunneri
	2008	2014	2014	2014
Qaqortoq	Aap	Aap	200-250	25
Narsaq	Aap	Aap	400	25
Nanortalik	Aap	Aap	200	25

Paasisat: Paasisutissat kommunini apersueqqissaarnikkut misissuinermit tigusaapput.

Kommunit qarasaasiatigut atortorissaarutit annertusiartortumik kommunip iluminni suliner-minnut atortarpaat, suliassanik naammassinnissinnaanermut pitsaanerulersitsisumik. Kommunip anguniagaraa 80 % tikillugu innuttaasut saaffiginnissutaat pilertornerusunik saaffiginnittarfinni naammassineqartarnissaat. Anguniagaasoq tamakkiisumik naammassineqanngilaq, kisianni siuariartornera malugineqarpoq, ilaatigut qarasaasiakkut sullissiviup atorneqarneratigut. Kommunit ataatsimoorussamik iliuuseqarsinnaanissaq annerusunik amigaatigineqarpoq, kommunip suliariaasiini eqaallisaanikkut innuttaasunullu tunnganerusunik naammassisaqarsinnaanermut tunngatillugu.

Ukioq 2009-miit 2013-imut allaffissornikkut pisariillisaasoqarsimanngilaq. Aatsaallu innuttaasunik sullissivinnik immikkoortortanik pilersitsinialernerup kingorna 2014-imi aaliangiunneqarmat, saaffiginnittarfiit assigiiaarnerusunik neqerooruteqalerput suleriaasissanillu aallartitsisoqarluni. Sapaatip akunneri tamaasa suleriaasissanut tunngasunik ataatsimiittoqartalerpoq. Iliuusissanik nutaanik toqqaanissaq kommunip iluanni unammillernartuusimapput ingerlatseriaasitoqqaniit, tamannalu kommunini tamani atuuppoq.

Innuttaasunik kiffarsuussinerup qanimut suleriaasissanik nutaanik toqqaaniarnermi, sulisuusut innuttaasunut kiffartuussinissamat ikaarsaariarnerat sammitinneqarpoq. Piukkunnarsaanerit inissamiilereerput, sullissinissamullu pitsaassutsip naammassineqarsinnaanera qulakkeerneqarluni.

QEQQATA KOMMUNIA

Sisimiut kommuniuserimasup aaqqissuuseqqinneq sioqqullugu sullissiveqarpoq ataatsimut isigalugu suliassiissutini maannamut kommunit marluusut innuttaasut sullissiviini naammassi-neqartartut annertoqataannut. Innuttaasunik sullissivik Maniitsumiittoq pilersinneqarpoq ukioq 2011-imi.

Innuttaasunik sullissiviit Sisimiuniittup Maniitsumiittorlu assigeeqqissaamik suliassanik naam-massiniaanermi suleriuseqanngillat. Qeqqata Kommuniata ilisimatitsissutigaa, tulluusaari-nermut pilersaarutit suliarineqaleruttortut kiisalu kommunimi eqqartorneqartoq suliassat sorliit siumoortumik innuttaasut sullissiviinut tunniunneqarnissaat, kiisalu sorliit immik-koortortani ingerlatiinnarneqassanersut. Kommunit allat assigalugit nalilersueqqissaarneqar-pu suliassat annertussusaat innuttaasut saaffiginnittarfiiniissanersut suullu pilertornerusumik isumanannaarneqartassanersut.

Takussutissiaq 161: Saaffiginnissutit ammasarfiillu innuttaasunut sullissivinni, Qeqqata Kommunia

Innuttaasunik sullissiviit	Sullissiviit		Saaffiginnissuteqaatit sap.ak.	Sap.ak. ammsarfii nal.ak.
	2008	2014	2014	2014
Sisimiut	Aap	Aap	200	19
Maniitsoq	Naa mik	2011	150	19

Paasisat: Kommunini misissueqqissaanermi paasisutissat aaneqarput.

Ataatsimut isigalugu sullissivinni suliassat amerlanerit pilertortumik qulaajarneqareerput, aaliangiinarnermi suut oqimaalutarneqarsimanersut, suliassat sorliit innuttaasunik sullissiv-
ni suliarineqartassanersut. Tamatuma nassatarisimavaa suliassat ataasiakkaat, siornatigut
innuttaasut kiffartuussiviiniissimasut suliassaqarpallaarnerilli pissutaallutik maanna immik-
koortortanut nuunneqarsimapput. Kommunip qarasaasiatigut innuttaasunik tunnganerusunik
sullissinissaminut samminerusumik siunniussaqqarpoq, ilaatigut Sullissivik.gl atornerisigut.
Kommunip naliliinerivaa, nittartakkap atornerqarnerata qaffakkiartuaarnera ilutigalugu kiisalu
Nem-ID-imut attaveqalernerup innuttaasunik sullissinerup pisariinnerulernissaa.

Kommunip isiginiarnerusimavaa suliassanut tunngatillugu aqusaagassat sapinngisamik pisariil-
lisarnissaat, tamannalu iluarsiniarlugu aqutissiuussisoqarluni. Unammillernartunut ilaavoq
qitiusumik oqartussat suliassat kommuninut marluusunut aqunneqarnissaat. Innuttaasunut
ersarinngilaq suliassat suut kiap suliassarinnissaat aammalu allaffinnut sorlernut, tamassumalu
nassatarisarpaa innuttaasut kommunip iluani Namminersorlutillu Oqartussat allaffeqarfiini
uteqattaartinneqartarnerat.

Kommunip ujartorpaa nuna tamakkerlugu aqutissiuinerit nutarterneqarnissaat, suliap inger-
laavarnerani kukkusoqannginnissaa anguniarlugu, soorluttaaq inunnik paasisutissartalimmik
inatsiseqarnerup pisariusumik ilaatigut isigineqartup ilinniartitsissutigineqarnissaa ujartor-
neqarluni.

Pingaartinneqartorujussuartut isigineqarpoq innuttaasunut sullissivinni sulisuusut ammasumik
kiisalu sullisserusussuseqarnissaat kiisalu sulisut ataavartumik inatsisitigut allanngortoqarsima-
tillugu ilisimatinneqartarnissaat, saaffiginnissutigineqartut toqqammavittut aallaavigineqart-
armata innuttaasunut sullissivinni sulisuusunit aqunneqarsinnaaniassammata. Sullissivinni su-
lisuusunit Winformatik aamma Sullissivik atorlugit aqutissiuinissamat qilerutitut pisinnaasa-
minnik innuttaasunillu kiffartuussinermi atortarpaat.

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

Kommuniusimasuni 4-suni (5³) aqqissuuseqqinneq sioqqullugu innuttaasunut sullissivinnik pilersitsisoqarnikuunngilaq. Nuummili kvikskranke-mik saaffiginnikkasuarfimmik immikkoortortaqaqarnikuvoq, allattoqarfinni suliassanik assigiingiaartunik sullitaqartumik, inunnik isumaginnittoqarfimmu piffissamik inniminniinerit- suliffissarsiuussisarfiup immikkoortuanut kiisalu saaffiginissutaasartunut teknik-imut immikkoortortamut sullissisumik.

Ukioq 2009-mi innuttaasunik sullissivinnik illoqarfinni sisamaasunik pilersitsisoqarpoq. Innuttaasunik sullissiviit akisussaaffigineqarnerat qitiusumi sulisoqarnermut ingerlatsivimmi inissinneqarpoq tassanngaanniillu pisortamut ataatsimoorussamik sullissivimmu ingerlatitseqqiisartumik. Innuttaasunik sullissiviit kommunimi ataatsimoorussamik pisortat ingerlatsiveqarfiinut innuttaasunut attavissaavoq.

Takussutissiaq 169: Saaffiginninnerit kiisalu innuttaasunut sullissivimmi ammasarfiit Kommuneqarfik Sermersooq-mi.

Innuttaasunik sullissiviit	Qitiusumik		Sap.ak. saaffiginnittartut	Sap.ak. ammasarfiit nal.ak.
	2008	2014	2014	2014
Nuuk	Aap	Aap	4-500	22
Paamiut	Naa-mik	2009	80-100	21
Tasiilaq	Naa-mik	2009	100	22
Ittoqqortoormiit	Naa-mik	2009	50	16

Paasisat: Kommunini misissueqqissaarnermi paasisutissat pissarsiarineqarput.

³ Vittuut ilanngunneqanngilaq, immikkut imaatigut upalungaarsimaffittut inissisimanera pissutigalugu.

Kommuneqarfik Sermersuup anguniarsimavaa innuttaasunik sullissinermi aqqiigasuarfissatut qitiusumik sullissiveqarnissani, ilaatigut anguniagaralugu innuttaasut tamarmik nal.akunnerini 8-t iluanni saaffiginnissutaasup akineqartarnissaanik. Kommunip maluginiarsimavaa angunia-rneqartoq iluatsikkiartortoq.

Kommuneqarfik Sermersuup annertusiartortumik Sullissivik atortalersimavaa aamma qarasaasiatigut atortorissaarutit atornerisigut innuttaasunut sullissinerup ataavartumik kiffartuussinissaminut atugassarilersimallugu. Kommunip anguniagassatut siunertaraa qarasaasiaq aqutigalugu innuttaasunut tapiissutissat isumagineqarlutik naammassineqartarnissaat. Kommunip misilittakkatigut qarasaasiatigut pisariillisaanikkut innuttaasunik sullissineq pitsanngoriaateqartoq nassatarisaasalu ilagaat ikinnerusut kommunimut ornigullutik saffiginnittarlarsimanagerat, tamannalu sulisunut piffissamik oqilisaataasimalluni.

Kommuneqarfik Sermersooq ukioq 2009-mili anguniagassatut siunniussimavaa, suliassat amerlanerusut ingerlatsiveqarfinniit innuttaasut sullissivianut nuutinneqarnissaat. Ataavartumik ingerlanneqarput innuttaasunik sullissiviup pilersinneqarnerata kingorna amerliartorlutik kiisalu annertusiartortumik innuttaasunut tunnganerusut tapiissutit sionatigut immikkoortortaqaqarfinni tigummineqarsimasut. Sulili immikkoortortaqaqarpoq suliassanik immikkoortortanit sullissivimmu nuunneqanngitsunik. Tamannalu pissutaavoq oqaatigineqareersutut, kommunip iluani akimmiffiunerat immikkoortortaqaqarfinni.

Kommunip sulissutigisimavaa qulakkiissallugu, kommunip ilumini aqqusaarfiit innuttaasunut sullissivianut tunngasut aamma innuttaasunik sullissiviup immikkoortortallu akunnermini suleqatigiinnerisa qulakkeersimanissaat, taamaalilluni sulisorisat tamarmiusut innuttaasut sullissiviinniittut pisussaafitik taamaaqataanniillu nalunngissutsimikkut ilisimaniassamassuk qaqugukkut suliaq soorlu immikkoortortaqaqarfimmu ingerlateqqinneqarnissaa.

Illoqarfiit akunnerminni unammillernartuusimavoq innuttaasut sullissiviinit tunniunneqartartut tapiissutaasunik tulluarsaanissaq. Kommunip ulloq manna tikillugu qinersimavaa, tapiissutaasartut tulluarsassallugit najukkamini inuttaqarniarnikkut piginnaasat aallaavigalugit kisisalu innuttaqaqortussuseq malillugu. Siunniunneqarporli illoqarfinni tamani tapiissutaasartut assigiilersinneqarnissaat, taamaalilluni assigiimmik tapitigut tulluarsaanerit innuttaasunut tunngatinneqartut tunniunneqartalissammata.

QAASUITSUP KOMMUNIA

Qaasuitsup Kommuniani illoqarfinni 8-sunit 2-rluk innuttaasunik sullissivinnik kommunit katitigaanerit sioqqullugu pilersinneqarsimapput, tassalu Aasianni Ilulissanilu. Illoqarfiit 6-llit sineruttut innuttaasunut saaffiginnittarfinnik ingerlatsipput innikkoortortami periusitoqaaq atorlugu.

Aaqqissuusseqiinnermut tunngatillugu politikikkut aaliangiunneqarsimavoq innuttaasunut kiffartuunneqarnerat illoqarfinni tulluarsassallugu aamma innuttasunut sullissivinnik pilersitsinermi tapiissutitut neqeroorutaasut illoqarfinni 8-suni assigiaartitsisoqassasoq. Sullissivinnik pilersitsiniarnerup ingerlanneqarnera ukiut 2-3 sivirususeqarsimavoq. Suleqatigiinnik marlunnik pilersitsisoqarsimavoq, taakkulu sammisarismavaat ineriartortitsineq suliassanullu tunngasunik suleriaasissanik ikkussuillutik, innuttaasut sullissiviini suliarineqartartunik.

Kommunip siunertarivaa innuttaasut saaffiginnissutaasut suliassartaannik 90-95 %-ii pilertornerusumik innuttaasut sullissiviinit isumagineqartarnissaat. Anguniagaq sulii anguinneqanngilaq kisianni kommuni ilisimatitsivoq piviusunngornissaa naatsorsuutigineqartoq qinersivimmi matumani atuuttumi.

Takussutissiaq 177: Saaffiginnissutit ammasarfiillu, innuttasunik sullissivinni, Qaasuitsup Kommunia

Innuttaasunut sullissiviit	Qitiusumi		Sap.ak. saaffiginnittartut	Ammasarfiit sap.ak. nal. ak.
	2008	2014	2014	2014
Ilulissat	Aap	Aap	100-150	24
Qaanaaq	Naa mik	Aap	Nil	24
Upernavik	Aap	Aap	20-40	24
Uummannaq	Naa mik	Aap	30	24
Qeqertarsuaq	Naa mik	Aap	75	24
Qasigianniguit	Naa mik	Aap	35-40	24
Aasiaat	Aap	Aap	50-100	24
Kangaatsiaq	Naa mik	Aap	15-20	24

Paasisat: Kommunini misissueqqissaarnikkut paasisutissat pissarsiarineqarsimapput.

Ukiok 2008-p kingorna innuttaasunik sullissivinni suliassat amerlanerujartuinnartut nusorneqarsimapput. Kommunimit oqaatigineqarpoq nussuinnermut atatillugu sullissivinni sulisorisanik immikkoortortaqaqarfinni sulisuusunit ilinniartitsisoqarsimasoq, taamaalilluni suliassanik naammassinissinnaanerup pitsaassusaata ingerlatiinnarneqarsinnaanngorlugu.

Innuttaasunit Sullissivik.gl annertusiartortumik atorneqaleraluttuinnarpoq aamma kommuni nammineerluni paasisitsiniaanerit aallartissimavai, nittartakkap atorneqarnera annerulersiniarlugu. Kommunillu malugereersimavaa qarasaasiap sakkutut atorneqaleraluttuinnarnera sulisuusunut ulluinnarni piffissaqarnerulernermik pilersitsisimasoq aamma innuttaasunik sullissiniarnermi saaffiginnittunik utaqqititsinernik millisaataasimasoq.

Ataatsimut isigalugu kommunip malugisimaa innuttaasunik sullissivinni sullinneqarneq suk-katsinnerulersimasoq pitsaanerulersimallunilu. Sullissivinni sulisut marluusut innuttaasut sulif-feqarfiillu qarasaasiakkut saaffiginnissutaannik tigooraasusarput taakkulu susassaqtunut allanut ingerlatitseqqisarput imaluunniit immikkoortortanut allanut.

Aaqqissugaaneq ersarissutut malugineqarpoq aamma suliassanik akisussaaffinnillu ersarissumik agguaaassisoqartarluni. Immikkoortortami akisussaaffiit aaqqissuuseqqinnerup aallartinnerani, arlaleriarluni taarserneqartarsimapput, taamaatumalu malitsigisimavaa iluminni toqqissisima-junnaarneq. Kommunilli sulissuteqarneratigut innuttaasunik sullissinerup piffissaq ungasinne-rusoq pilersaarusiukkamik suliaqarsimalluni, aaqqissuussinerup nalaani toqqissisimasoqarnias-sammat.

Piginaanngorsaaneermik pilersaarutini kiisalu suleriaasissanik allaaserinninnernik suliassanut tamanut tunngasunik suliarinnittoqarpoq innuttaasunik sullissivinni atorineqartussanik. Im-mikkoortortani sulisunit ilinniartitsinerit ingerlanneqarput, inuttaasunik sullissivinni sulisunik siunertaralugu suliassanik naammassiniaanerup pitsaassusaata ingerlatiinnarneqarnissaa qulakkeerneqassammat, taamaattumik sulisunik atorfinitsisoqartarpoq misilittagaqareersunik, pingaarnermik kommunip iluani sulisunik nikerartitsineq aqqutigalugu.

Kommunip ukiumoortumik sullissivinni sulianik naammassinnissinnaaneq pillugu nalilersueqqit-tarpoq, taamaalilluni kiffartuussinissamut apeqqutigineqartartut iluarsartorneqarsinnaanias-sammata - assersuutigalugu ammasarfiit pillugit.

INERNILIINERIT / INNERSUUSSUTILLU:

- Kommunit inunnik sullissivinnik illoqarfinni tamani 17-iusuni pilersitsisimapput, ata-atsimut isigalugu siammasissumik kommunit kiffartuussinissaanut iserterfiussamik.
- Piginaanngorsarnermi pilersaarutit sullissivinnilu najoqqutassiaqarpoq, taamaatuma nassatarisaanik sullisseriaatsimi piukkunnarsagaasoqarluni.
- Qarasaasiat aqqutigalugit naammassisaqarsinnaaneq atorineqarnerata qaffakkiartor-tup, kommunip iluani sullissinermi kiisalu innuttaasunut tunnganerusunik sullissi-nermi atorineqariartortumik.
- Kommuninut ataatsimoorussamik nunalu tamakkerlugu tunnganerusumik ujartor-neqarpoq qarasaasiatigut innuttaasunik kiffartuussinermit ikorfartuutaasussamik.
- Politikkikkut siunniunneqartariaqarpoq kommunit immikkoortortaqaarfiiit suliassanik sullissivinnut nussuinissat ilaneqarnissaat, taamaalilluni immikkoortortaqaarfinnit akimmisaarutaasimasut appartinneqarsinnaammata.
- FOIS taamatullu Sullissivik aamma qarasaasiatigut aqutsisoqarfik kommunit qanimut suleqatiginnermik ujartuinerat kiisalu innuttaasunut tunngassuteqartunik kiffartuus-sinerit sammineqarnerunerisigut suleqatigiinnikkut aaqqissuussaaneerusumik naam-massisaqarsinnaaniassammat.
- **Aqqutissanik ileriusissatut pilersaarutini suliaqartoqartariaqarpoq, qulakkeerniar-lugu suli, ornigulluni saaffiginnittariaatsip aningaasartuutaanerata aningaasartuutikil-linissaa anguniarlugu, imaappoq inuttut ornigunnermiit oqarasuaatikkut saaffiginnin-nermiit qarasaasiat atorineqarnerisigut naammassisaqarsinnaaneq.**

6.2 NUNAQARFINNI INNUTTAASUNIK SULLISSIVIIT

Nunaqarfinni innuttaasunik sullissineq nunaqarfiit allaffiit ingerlanneqartarput. Naligin-naavoq pingaarnertut nunaqarfinni allaffiit saaffiginniffittut atorineqartarmata kingornalu sullinneqarnerup imaluunniit kommunimi immikkoortortanit aaliangigassatut imaluunniit il-

loqarfimmi innuttaasunut sullissivimmut. Immikkoortorta qarporlu nunaqarfinni allaffiit ukiuni kingullerni suliasanik amerliartortunik tiguisinnaalernerat.

Kommuninngortuni sisamaasuni assigiissutaavoq, nunaqarfiit suleriesissanut innuttaasunut sullissiviit inerikkiartortinniarlugit anguniakkanut illoqarfinnisuulli ilaatinneqanngimmata. Kommunit assigiimmik oqaluttuaraat annertuumik ilusissanik ineriartortitsisimallutik, najuk-kami pisariaqartinneqartut piviusunngortinneqarnissaannut, apeqqutaatinneqarluni innutta-qqortussuseq kiisalu sulisunik saaffigineqarsinnaasunik peqassuseq. Kommuni Kujalliup nuna-qarfiini sullissinermut neqeroorutininik tulluusaariniarluni suliamik aallartitsisimavoq.

Nunaqarfinni tamarmiusuni ataatsimoorussamik nunaqarfiit allaffeqarfiinit innuttaasut saaffi-ginnissutaat assigiinngitsut suliarineqartarmata, pisortat oqartussaaffiinit imaluunniit sulif-feqarfinnut attuumassuteqartut. Saaffiginnissutaasut tamakkua nunaqarfiit allaffiannit inger-lateqqinneqartarput pineqartunut oqartussaasunut imaluunniit suliffeqarfinnut. Malu-geqquneqarpoq kommunit A/S Ini kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarmata, taamaalilluni kommunini nunaqarfiit piginneqatigiiffimmit immikkoortorta qanngitsut suliasat assigiinngit-sorpaaluit suliffeqarfik sinnerlugu aquttarmatigit.

Nunaqarfinni innuttaasunik sullissivinnik inerniliineq suliarineqarpoq naliliinernit pingasu-sunit illoqarfimmit.

KOMMUNI KUJALLEQ

Kommuni Kujalliup nunaqarfiisa suliasat annikitsut pisariitsutullu taaneqarsinnaasut sulia-risarpaat. Nunarfinni allaffiisa annersaasa suliasaaraat innuttaasunik aqutissiuussinerit kin-gusinnerusukkat kommunip immikkoortorta qarfiinit suliasanngortinneqartartunut tunngasut. Taamaalilluni tamatiguunngikkaluamik pilertorasuartumik isumannaarinissaq angunia-rneqanngimmat, nunaqarfimmilu allaffeqarnerup aamma tamanna siunertarinngilaa. Tunng-aviuvoq sulisorineqartut ikittuusut nunaqarfinni atorfeqartut taakkulu allaffissornikkut pisin-naasaat. Taamaammat kommuni suliaqarsimavoq saaffiginnissutit sorliit nunaqarfinni suliar-i-neqartarnerisa killilersornerinik, sorliillu innuttaasunik sullissivinnut imaluunniit immik-koortortanut ingerlateqqinneqartassanersut.

Sullissivik sulisuusunit amerlanerpaanit atorneqartarpoq, suliffiup iluani innuttaasunik aqqu-tissiuinermi atorneqartarluni kiisalu innuttaasoq nittartakkatigit nammineq pappiaqqanik immersuilernermini. Ataatsimut isigalugu sullissivik.gl-imut ilisimasat innuttaasut akornani killeqartorujussuuvoq. Nunaqarfinnili allaffiisa nalilerpaat ilisimaneqarnerata pitsanngori-artornera, tamassuma malitsigisaanik innuttaasut paasilertarmassuk nittartagaq atorneqarsin-naasarmat inuttut kommunimut ornigutinngikkaluarluni.

Nunaqarfinni allaffiisa atugassaannik maleruaqqusaliortoqarsimavoq, suleriaasissanik ilit-sersuutaasunik kiisalu piginnaatitsinermut saqqummiussaartoqarpoq. Kiisalu ataatsimut isi-galugu malugineqarsimalluni innuttaasunik sullissiviit nunaqarfiillu allaffiisa akunnerminni attaveqatigiinnerup pitsanngoriarsimanera, kiisalu toqqaannarnerusumik attaveqarsinnaaner-mut, innuttaasunik sullissiviit immikkoortorta qarfiit pilersinneqarnerisa kingorna.

Nunaqarfiit suliamikkut annertusiartuinertumik Sullissivik aqutigalugu suliakkiissutaasaler-mata aammalu nittartagaq aqutigalugu innuttaasunik aqutissiuissinnaasoqalersinnaanera pillugu, nittartakkap atornissaanik sulisunik pikkorissaasoqarsimavoq, sullissinerup pitsaas-susaa qulakkeerneqarsinnaaniassammat, sulisuusullu innuttaasunut nunaqarfimminni saaffi-ginnillutik sullissilluarsinnaanerulernissaq anguniarlugu.

Innuttaasunik sullissiviup immikkoortorta qarfia nutaajusup saniatigit Kommuni Kujalleq peri-arfissanik ersarissunik atuutilersitsiniarluni suliniuteqarsimavoq, nunaqarfinni allaffiit

ikiuutaasinnaasunik ilitsersuinernillu qitiusumik immikkoortortanut pisariaqartitsineq naapertorlugu aallarfigisinnaasaminnik.

QEQQATA KOMMUNIA

Qeqqata Kommunia annertunerungaatsiartumik kommuninut pingasunut sanilliullugu suliassanik aaqqiigasuartussanik nunaqarfinnut tunniussaqaarsimavoq. Kangerlussuaq nunaqarfinnut allanut naleqqiullugu immikkuullarissuseqarpoq, tassa nunaqarfiup aaqqissuusseqqinneq sioqqullugu namminerisamik innuttaasunut sullissiveqarmat, nunaqarfinnit allanit amerlanerusunik suliaqartarmat. Tamatuma malitsigisaanik innuttaasunik sullisiviit ilusaannik nunaqarfinnut allanut atuutilertumik pilersitsisimalluni.

Kommunip maluginiarsimavaa suliassanik pitsaanagerusumik naammassiniartarnermut pisutaaqataasoq suliassanik naammassiniartarnermi Sullissivik nunaqarfiit allaffiini pilersin-neqarnera. Nunaqarfiit paasisimavaat nittartakkami periarfissat innuttaasunit ilisimaneqarnera, kiisalu ilisimaneqarnerulernissaa anguniarlugu pitsanngorsaaniarnerit annertusarneqarnerat suli ingerlasoq.

Kommuni nunaqarfiit allaffiini allagartalersuisimapput qarasaasiaq aqutigalugu internet-imut isersinnaalerneq, taamaalillutik innuttaasut ornigunnikkut nammineq kiffartorsinnaammat. Sulisuusut suliassaraat innuttaasut immersugassaannik qinnuteqaatinillu eqqortumik sularinissaat qulakkiissallugu.

Nunaqarfinni innuttaasunik sullissineq pillugu maleruaqqusanik piginnaassusiinernik saqqummiussanik suliaqartoqaarsimavoq. Taakku suleriaasissanik ilitsersuutaapput saaffiginnis-sutaasartut assigiinngitsorpaaluit pineqarlutik kiisalu isikkivillinerimik pilersitsisinnaasoq aam-malu assigiiarilersitsineq kiisalu nunaqarfiit allaffiini innuttaasut saaffiginnissutaannik oqili-saataasinnaasoq.

Kommunip ataavartumik ingerlatseriaatsinik ilinniartitsisarnerit sulisuusut nunaqarfinnik akut-tungitsunik ataatsimeeqateqarnerisigut ingerlanneqartarpoq. Kommunip immikkoortorta-qarfiini sulisuusut nunaqarfiit allaffiinut tikeraartarput sulisunik ilinniartitsillutik immikkoortor-tanut immikkuullarissunik saaffiginnissutaasartut sularinissaannik kiisalu ilisimasanik nutaanik nutarsaanikkut allatigullu immikkoortortami suliniutaasunik.

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

Kommuneqarfik Sermersooq innuttaasunik sullissivinnik nunaqarfinni allaffiit 8-sunik kommu-nip nunaqarfiinit 11-sunit inuttaqartitsivoq.

Nunaqarfinni allaffiit malugisarpaat Sullissiviup innuttaasunit atorineqarnera killeqartorujus-suusoq. Tamanna pissutiginiarneqarpoq nunaqarfinni allaffiit malillugit, innuttaasut internet-imut attaveqarsinnaasannginnerat, imaluunniit nittartakkap atorineqarnera periarfissallu ilisi-maneqannginnerat, taamaattumillu ilisimaneqarnerulernissaa siammarsarniarlugu suli pitsanngorsaasoqarluni.

Nunaqarfiit allaffiini sulisuusut annertusiartuinnartumik Sullissivik sulinerminnut ikiuutitut ulluinnarni sulinerminni atortarpaat, misigisimallutillu ikorfartuutaasoq taamaalilluni suliaq sukkanerusumik ingerlanneqarsinnaalluni.

Kommuneqarfik Sermersooq maleruaqqusanik piginnaatitsinermullu saqqummiussanik suli-aqaarsimavoq nunaqarfinni allaffiit suliassa annerpaartaanik sularineqartartunik. Nunaqarfiilli arlallit misissueqqissaarnermut atatillugu akissutigivaat, atortorissaarutit atorineqannginneri

imaluunniit killilimmik atorneqarnerat. Ulluinnarni suliassat annertusiartortumik sulisut sule-
riaasitoqaat tunngavigalugu suliarineqartarput. Tamannalu sulisunik taarsiiniarnermi unammil-
lernarsinnaasarpoq.

Kommuni nunaqarfiit allaffiini tulluarsaarismangilaq suliassat suut naammassineqartassa-
nersut. Saaffiginnissutaasut amerlanerit innuttaasut sullissiviinut illoqarfinnut imaluunniit
immikkoortortanut ingerlateqqinneqartarput. Suliassat annikitsuinnaat pilertornerusumik
saaffiginneqqaarnermi naammassineqartarput.

Nunaqarfiit allaffii pingaarnertut ingerlanneqarput aammalu eqqarsaataasimalluni suliassat
pitsaassusaannik qulakkeerinniffittut, immikkoortortanut imaluunniit innuttaasut sullissiviinut
illoqarfinnut suliassanngorlugu ingerlateqqinnerani. Nunaqarfiit allaffiini sulisorineqartut suli-
assaraat immersugassanik ingerlateqqinneqartussanik suliaqarneq kiisalu qulakkiissallugu pap-
piaqqat pisariaqartut ilaatinneqarnissaat. Tamatuma qulakkeertarpa pitsaanerusumik sulia-
nik naammassinnissinnaaneq.

QAASUITSUP KOMMUNIA

Qaasuitsup Kommuniani innuttaasunik sullissineq nunaqarfiit allaffiinit suliarineqartarput,
kommunimili suliassanik assigiinngissitaartunik suliaqartartunik. Nunaqarfiit avannarpasinne-
rusuniittut allaffii pingaarnertut innuttaasunik sullissinnermut ingerlatitseqqiffittut atorneqar-
put aamma innuttaasut innuttaasullu sullissiviinut illoqarfinniittunut immikkoortortanullu
akunnermiliuttut atorneqarluni. Nunaqarfinni kujasinnerusuni nunaqarfinni allaffiit assigi-
inngitsutigut namminneerlutik suliassat innuttaasut saaffiginnissutaat sularisarpaat.

Nunaqarfinni allaffiit pingaarnertut ingerlanneqarput eqqarsaataaneruvorlu innuttaasut innut-
taasut sullissiviinut saaffiginniffittut atorneqarnerat. Taamaalilluni nunaqarfinni allaffiit
pingaartumik innuttaasut sullissiviinut illoqarfinniittuni imaluunniit immikkoortortanut at-
qatigiissaarisuupput. Sullissivik ulluinnarni sulianut iluaqutaasut atorneqarnera annertusi-
artorpoq, qarasaasiarlu atorlugu internet-imut pisariaqartitsineq malillugu atorneqarsinnaane-
ra periarfissaavoq. Nittartagaq innuttaasunit namminneq aamma atorneqartarpoq sulisut na-
juunnerisigut innuttaasut immersugassanik ilitsersuineruillu suliaqartunik, taamaalilluni
qulakkeerneqartarpoq pisariaqartinneqartut pappillissat pigineqareernissaat suliap kingusinne-
rusukkut ingerlateqqinneqarnerani.

Maleruaqqusaliortoqarsimavoq aamma pisinnaatitsinnermut saqqummiussanik suliaqartoqarsi-
malluni, nunaqarfinnit tamanit atorneqartunik. Aamma Sullisiviup ilitsersuutai atorneqartar-
tut sakkutut pitsaasutut, innuttaasut saaffiginninneranni pisariillisaasutut atorneqartarpoq.

Aammattaaq kommunimit malugineqarpoq, pisariitsumik ingerlalluartumillu innuttaasunut
sullissiviit nunaqarfinnilu allaffiit akunnerminni attaveqatigiittoqartoq kiisalu ataavartumik
attaveqatigiittoqarnerisigut saaffiginnissutit assigiinngitsut qanoq suliarineqartassanersut.

Ataatsimut isigalugu suliassanik naammassiniartarnermi pitsaaqqutunik kivitsisoqarnera taama-
tullu nunaqarfinni allaffiit kommuninilu innuttaasunik sullissivinni ataatsimut. Illoqarfiit mar-
luusunit immikkoortortanut qitiusumit aammalu innuttaasunik sullissivinnit 8-sunit ikorfartor-
neqarnikkut, nunaqarfinni sulisuusut ikiortissanik aallersinnaapput pisariaqarfiisigut. Nunaqar-
finni allaffiit namminneq saqqummiuppaat Sullissivimmik iluminni atuneq suliassanik naam-
massilluarsinnaalernerup pitsanngoriaataanera.

ERSEQQISSAATIT ILANNGUNNEQARTUT

Nalilersueqqinnermi innuttaasunit isigineqarnera qanoq innuttaasut naliliisimanerat, kommunit innuttaasunik sullissinerat iluarsartuusseqqinnermi nukittorsarneqarnera ilaatinneqarsimangilaq. Ataavartumik naliliinerit ingerlapput, aqqissueqqiinnerup kingunerisinnaasaannik kikkut tamat oqartussaanerannik misissuineq. Tamatumunnga atatillugu innuttaasut kommunit sullissinerannik paasinninnerat ilaatinneqassaaq, aqqissuusseqqinnerup siuliatigut aamma kingorna.

Sullissivik annertusiartuinnartumik atorneqartalerpoq, sullissinerup iluani iluaqutigineqarluni kiisalu innuttaasunit. Sullissiviup naatsorsuinerata takutipaa nittartakkamik ilisimasaqarnerulerneq aamma taassuma periarfissarititai toqqaannartumik kiisalu immersugassanik kiffartuiffittut. Nikingassuteqangaatsiarporli kommunit akunnerminni paasisimasaat innuttaasut Sullissivimmik qanoq atorneqartiginera nittartakkallu paasissutissaanik atuinerat. Kommuninit arlalinnit ujartorneqarpoq pitsaanagerusumik aqqissuussaanerusumillu nittartarkkap siammartinneqarnissaannik taassumalu sullissisinnaneranik neqeroorutaasunik, kommunit innuttaasunik kiffartuussiniarnerminnut pitsanngorsaataasumik siunertalimmik.

Maluginiaqquneqarpoq kommunit sullissinermut neqeroorutigisinnaasarimmagit Sullissiviup kommunit sinnerlugit neqeroorutai, qitiusumillu neqeroorutit assersuutigalugu akileraartarnermut tunngasut pinnagit.

INERNILIINERIT / INNERSUUSSUTILLU:

- Assigiinngissuteqartorujussuuvoq nunaqarfiit suliassat sorliit naammassisarnissaat. Nunaqarfiit angissusaat aamma siuliani suliarisarsimasaat, suliassallu suut ullumikkut naammasineqartartut attuumassuteqarput.
- Naliginnaavoq nunaqarfinni allaffiit naliginnaasumik kommuninut suliassanngortitseqqinnermilu isaavittut atorneqarnerat naliginnaasoq. Pilertortumik naammassigasuarneqartartut akuttupput.
- Qarasaasiatigut oqilisaanerit annertusiartortinneqarput, kommunini sulisunit annermik atorneqartartumik, innuttaasullu minnerusumik. Taamaattorli maluginiarneqarpoq siammassinnerusumik sulisut piginnaasaat innuttaasunit atorneqartartut, taamaalillutik qarasaasiatigut naammassisaqarsinnaaneq iluaqusiisarpaq.
- Sammivilersukkamik aqutissiuussisoqartariaqarpoq, saaffiginnittariaatsip aningaasartuutaanerusup aningaasartuutaajartortinnissaanut piunertap ingerlanneqarnerata qulakkeerinnittussamik, imaappoq inuttut ornigulluni saaffiginninnermiit oqarasuaatikkut saaffiginninnermiillu qarasaasiatigut aqqiissuteqarsinnaanerup atorneqalerneratigut.

7 NALILEEQQIINEQ 3: PISORTAT INGERLATAAT

Inerniliinerup massuma imarivaa misissuinerit sutigut aaqqissusseqqinnikkut sipaarutissanik pisortat ingerlataanni anguneqarsimansut (immikkoortoq 7.2), kiisalu aaqqissusseqqinnerup malitsigisaanik sipaarutissanik ukiuni tulliuttuni naatsorsuutigineqarsinnaasut (immikkoortoq 7.2).

7.1 AAQISSUSSEQINNERUP KINGUNERISAANIK SIPAARUTISSAT

Immikkoortortap ersersippaa aaqqissusseqqinnermi qanoq pisortat ingerlataanni sipaarutissaasunik angusaqarsimaneq. Tamanna kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaannik kommunit akornanni nalilersuinikkut misissuineritigut, piffissarititaasoq kiisalu ilaatigut aningaasartuutit ineriartortorannit misissuinermit immikkoortunut pingasuusunik, aaqqissusseqqinnerup malitsigisaanik akisussaaffiit inissineqarnersimasut: Innarluutilinnut tunnga-

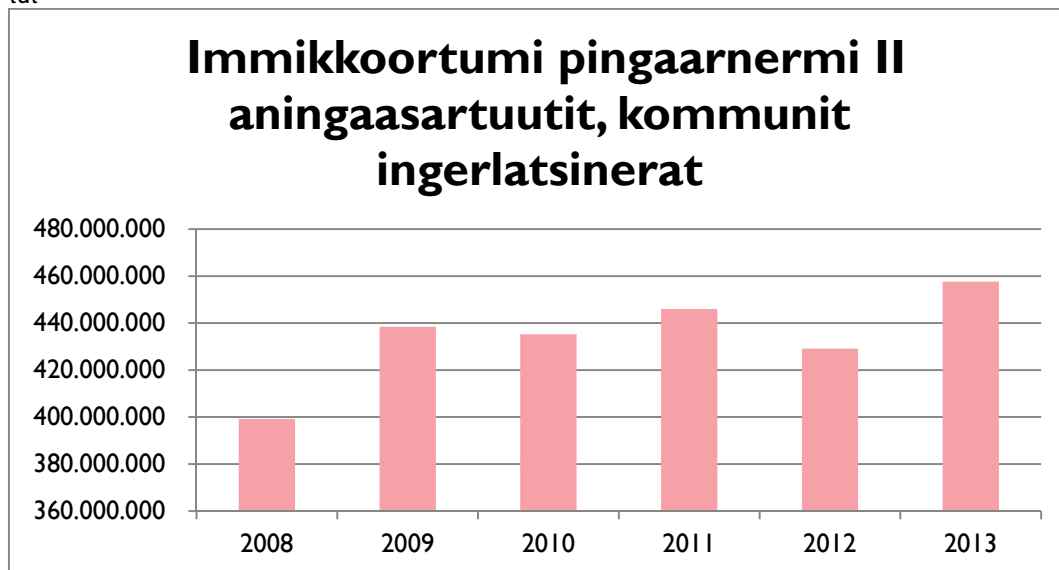
sut, immikkut atuartitsisarnermut tunngasut kiisalu perorsaaneramik eqqarsartaatsikkullu siunnersuisarfik PPR.

Aaqqissuusseqqinnermut tunngavilersuutaasoq tassaavoq kommunit anginerusut pitsaanerumik periarfissaqalernissaat, piginnaasatigut nukittorsaaneramik qaffasaanertigut kiisalu ilinniarsimasunik sulisoqarnissamik pilerisaanerit. Taamaattumik misissorneqassaaq kommunini sulisorisanik katitigaanerata inerikkiartornera. Tamassuma malitsigissanngilaa sipaarniarfissatut kisiannili pitsanngoriaatinik qivitsisutut.

7.1.1 KOMMUNIT ALLAFFISSORNIKKUT ANINGAASARTUUTAASA INERIKKIARTORNERAT QINIKKALLU

Kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaat naatsorsuutigineqarpoq appariassasoq, kommunit immikkoortortatut annerulerpata. Misissuinerup takutippaa, allaffissornikkut sipaarutisatut naatsorsuutaasimagaluartut anguneqarsimannginneri, lsumaliutissiisummi saqqummiunneqarneratut. Akerlianik allaffissornikkut kommuni aningaasartuutaat piffissami ukioq 2008-2013 qaffariarput.

Takussutissiaq 188 tunngavigalugu: Kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaat, 2008-2013, akit ingerlaavarutut

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat, akit ingerlaavartut

Kommunit namminneq oqaatigisaattut nassuiaataasut ilagigaat, politikikkut piumasuseqartoqarsimannginnera sulisunik ikilisaanissamut kommuniusimasunut, malitsigisaanik suliassanik naammassinissinnaaneq kommuninngortuni nutaani. Taarsiullugu politikikkut kissaatigineqarsimavoq namminerisamik suliunnaartartussanik utaqqimaarunneqarnera tamatumalu kingorna kommunini sulisoqarnikkut ingerlaavartumik apparsaaniarissaq. Allaffissornikkut sulisorineqartartut ikileriarput kisianni aningaasartuutaasartut qaffariarlutik.

Nassuiaatigineqarpoq kommunini allaffissornikkut sipaarutissat annertuut piviusunngorsimannginnerannut pissutaasinaasoq, pisortat ingerlatsiveqarfiisa katitigaanerata tunngavilersuutigissallugu pisortat ingerlataanni inerikkiartortitsisimasooq. Kommunit pisussaaffilerneqarput aamma allaffissornikkut nutaanik artukkerneqarsimallutik, assersuutigalugu immikkoortortanik (innarluuteqarnikkut immikkoortortap, VSP, PPR) sipaarfigineqalernerisigut. Ukiuni sipaarniarfigineqarnerisa iluaqutaasimasinnaanera takuneqarsinnaasimangilaq.

Nalilersueqqinnerup takutippaa annertuumik assigiinngissuteqartoq kommunini allaffissornikkut aningaasartuutaasartut qanoq annertutigineri. Taamaaqataanik assigiinngissuteqarpoq aningaasanngorlugu kommunip allaffissornikkut, agguaqatigiisillugu innuttaasumut ator-neqartartut. Taamatuttaarlu assigiinngiaarnerusumik kommunit akunnerminni allaffissornikkut aningaasartuutaasartut annertussusiat.

Kommunit akunnerminni aningaasartuutaasartut katinneranni assigiinngissutassoq allaffissor-nermut ator-neqartartuq milleriarsimavoq piffissami 2008-2013-imi. Taamatuttaarlu piffissami kommunit ataatsimut aningaasartuutaat allaffissornermut tunngasut katinneranni appariarsi-mallutik.

Takussutissiaq 189: Kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaat (imm.pingaarneq 11) naatsorsorneqartoq kommunit ataatsimut aningaasaqarnerat, 2008-2013, akit ingerlaavartut

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kujalleq	11,6 %	9,6 %	8,7 %	9,3 %	8,7 %	10,2 %
Oeqqata	13,8 %	13,8 %	13,3 %	13,1 %	12,6 %	12,8 %
Sermersooq	10,6 %	12,1 %	11,1 %	11,0 %	10,2 %	10,8 %
Qaasuitsup	10,3 %	10,6 %	11,2 %	10,8 %	10,5 %	9,9 %
Agguaqatigiisillugu	11,6 %	11,5 %	11,1 %	11,0 %	10,5 %	10,9 %

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat

Tamanna pissuteqanngilaq kommunit allaffissornikkut aningaasartuutunik atuinikinnerulerner-annik, akerialianilli kommunit katillugit aningaasaqarnerat inerikkiartorpoq. Allaffissornikkut ingerlatsiner-mut taamaaqataanik inerikkiartunnginneranut takussutissaasinnaavoq, kommunit ilaatigut allaffissornikkut immikkoortortamik pitsaanerulersimanerannik. Pingaaruteqarsin-naavorlu kommunit allaffissornikkut ukiuni tullerni ineritikkiartorneqaraluarpat suliassat nus-sorneqannginneranni imaluunniit allaffissornerup ilaa Namminersorlutik Oqartussanit inger-latiinnarneqaraluarpat naak suliassaq nuunneqareeraluartoq.

Kommunini politikikkiku aqutsisunut aningaasartuutit naatsorsuutigineqarpoq taamatuttaaq appariartornissaat kommunit anginerulernerisa malitsigisaanik. Kommunit ataatsimut isigalugu qinikkanut aningaasartuutaat ukioq 2013 ukioq 2008-mut saniulliullugu akinut ingerlaavar-tunut aningaasartuutikinnerusimasut. Naak ataatsimut isigalugu immikkoortumi pingaarnermi 10-mi takuuk takussutissiaq 1, kommunimi ilaasortamut nunaqarfinnilu ilaasortamut anin-gaasartuutit qaffariarsimapput. Qinikkat ataasiakkaat taamaalillutit "akisunerulersimapput". Kisianni qinikkat amerlassusaasa ikileriarneri tunngavigalugit, kommunit ataatsimut anin-gaasartuutaat appariarsimapput.

Qinikkanut ataasiakkaanut aningaasartuutit qaffariarneranut peqquitasut arlaluisinnaapput, ilaatigut piginnaanngorsarnermut tunngatillugu aningaasarsiat qaffariarnerat kiisalu angala-nermi unnuisarnernilu aningaasartuutaasartut qaffariarsimanerat ataatsimiinnerni peqataasarnerni. Isumaliutissiisummi naatsorsuussaagaluarpoq isiginnaarutikkut ator-neqarne-rulisigut assartuinikkut pisariaqartitsinerup minnerpaaffilerneqarsinnaanera. Tamannalumi ataatsimiinnerpassuarni pisarsimavoq, kisiannili timitalimmik ataatsimiinnerni peqataasarneri ingerlaavartumik appariartortinneqarnissaat pingaartinneqarpoq.

Ersarissumik kommunit akornanni qinikkanut ator-neqartartut assigiinngillat, ataatsimiittarne-rit, suliner-mut atatillugu angalanerit ilassinninnerillu. Kommunit akimorlugit tulluusaarinerit eqqartorneqanngillat, periarfissatsialattulli aningaasartuutit appariaatasussatut kommuninut annertunerusumik qinikkat ataasiakkaat eqqarsaatigalugit piukkunnaateqaraluar-mat.

Kommunit suliassanik tigumminninnerat siammarneqarsimavoq pisariunerulersimallunilu. Alla-ffissornikkullu piasaqaataanerulissalluni piukkunnarsagaasimanissaq, ersarissunik kingunerisin-

naasanik pitsaaqutinillu saqqummiisinnalersitsisussamik kommuninut ilaasortaasunut. Nalileeqqinnerup siunertarisimangilaa misissussallugu qinikkanik piukkunnarsaanissaq imaluunniit qinikkat akornanni allaffissornermilu suleqatigiinneq, kisianni nalilersuinermik suliaqarnermi ersarilluartumik takussutissaqarpoq kommunini qinikkanik kiffartuussineq piviusorsioortumik ingerlanneqartartoq. Innersuussutigineqarpoq nalunaarusiami innersuussutit malinnaaffigineqarnissaat, aqutsinerup siunertaqarnerusumik ingerlanneqarnerunissaanik, isumaliutissiisummi erseqqissaatinut iluaqutissaamat kommunit anginerusut politikkikkut allaffissornermik kullu suleqatigiinnissamat.

7.1.2 AAQQISSUSSEQQINNERUP MALITSIGISAANIK IMMIK-KOORTORTAT KOMMUNINUT NUSSORNEQARTUT

Immikkoortortami takussutissiarineqarput immikkoortortat pingasuusut nuunneqarneri: innarluuteqarneq, siammasinnerusumik immikkut atuartitsisarneq kiisalu perorsaanermt eqqarsartaatsikkullu siunnersuisarfik PPR kiisalu nuunneqarnerisa kingorna immikkoortortani aningaasaqarneq.

INNARLUUTEQARNEQ

Innarluuteqarnermut immikkoortortap kommuninut nuunneqarneranut siunertaavoq kommunit annerusumik aaliangiisinnaanerannut- aamma aningaasaliinissamat pisinnaaffeqalerneq innuttaasut qanimut, innuttaasunik sullissinerup pitsaaneruseqarpoq tunaartarineqarnissaa, periarfissat pitsaaneruseqarpoq atornerisigut innarluuteqarnermut suliniarnerup ingerlaavarnissaa.

Nalileeqqinnerup takutippaa nuussineq anguneqarsimasooq aaliangiisinnaassuseqarnerup qaffanneranik, tamatumalu malitsigisaanik pitsaaneruseqarpoq innuttaasunik sullissineq, tassami innarluuteqarnermut immikkoortortap innuttaasunut ersarinnerulersimammatt. Taassuma sania-tigut siunertaavoq allaffissornerup pisariillisarneqarnissaata anguniarnissaa aammalu sullissinermi akimut ersarinnerulersitsinissaq.

Nuussinermut atatillugu aaliangiissuseqarnissamat pisinnaatitaanerit aningaasalersuinnissamillu akisussaaffiit ataqatigiinnerat annerulersooq pilersinneqarmat. Sulili unammillernartoqarsinnaavoq soorlu kommunit Namminersorlutik Oqartussallu akunnerminni atassuteqarniarnikkut, neqeroorutitut immikkuullarissunut tunngatillugu inerititsiniarnikkut ingerlatsinikkullu, ilaatigut ulluinnarni paaqqinnittarfiit tassani ataavartunik ajornartorsutitut siumuuisoqarsinnaasarmat apeqqutitut niuernermt akiliisinnaassuseqarnermullu tunngasunik. Taamatuttaarlu naatsorsutigineqarsinnaavoq inatsisiliornikkut apeqqutigineqartut siunertalersorneqarsimanginnerat ullumikkut. Unammillernarsinnaasut tunngavilersukkanik pilersitsiniarnerit aaliangiisinnaassuseqarnermullu pisinnaatitaaffiit innuttaasut aamma attuumasuteqarsinnaasut innissiisarnermi Danmark-imiillu angerlartitsisarnermi.

Kommunit imminnut pisussaaffiliinikuupput innarluuteqartunut immikkoortortamat suliniuteqarnissamat inerititsiartornissamullu, kisiannili politikkikkut immikkoortortamat isiginninnerat assigiingiaartuuvoq, kommunillu immikkoortortaqarfii oqaatigineqareersutut sulisoqarniarnikkut- pisinnaatitsinerimullu tunngasunik ingerlaavartumik unammillerneqartarlutik. Innuttaasunik sullissiniarneq unammillerneqartarpoq assesuutigalugu illoqarfiit akunnerminni assigiingiaartumik sulianik sullissisarnerat, innuttaasut inatsisitigut illersugaanerit amigaataasoq, naammagittaalliorsinnaanermt aqqutissat kiisalu sulisuusut ataavartumik paarlagaattarnerat kiisalu sullissinermi amigartumik pisinnaatitsiliisarnerit.

Suli unammillernartuuvoq sammivilersuutigineqarsimasunut immikkoortortamat suliniuteqartunut, tassani amigaatigineqarluni ataatsimoortumik ataqatigiissakkamik ileriusissaasut,

ukiuni aggersuni alliaruinnartumik unammillernarsinnaasunut sanilliullugu, innuttaasut eqqarsartaatsikkut innarluuteqartunut sanilliullugu. Toqqammavissatut paasissutissat innarluuteqarnermut tunngasut, iniissiisernerit, suliniutaasunik aningaasaliissuteqarnerit allallu ineriartortitsinissamik suliniutigineqartumut qitiupput kisiannili amigaateqarlutik massakkuugallartorlu iliuusissatut aaliangiinissamat toqqammavissatut tulluarnatik.

Naatsorsuutigineqarpoq qarasaasiatigut attaviup Winformatik-ip pitsaanagerusumik atulernerisigut kiisalu innuttaasut innarluuteqartunut pitsaanagerusumik nalunaaruteqartarnerisigut kiisalu siumoortumik pisariaqartitsinerup pitsaanagerusumik ineriartornerup innarluutillit nappaa-taannik assigiinngissutinik isikkivilersitsisinnaammat. Tamannalu aaliangiinissamat tunngavis-satut pitsaanagerusussaammat, neqerooruteqartarnerup qanoq aaqqissuunneqartarnissaannut kiisalu ilinniartitaanerit assigiinngitsut (ilinniaqqinnerillu) pingaarnersiorneqartarnissaat. Paa-sissutissat pitsaanagerusut aamma pisariitsumik pitsaanagerusumillu aqutsisinnaanermut tunng-avittut siumoortumik sipaarutaasussatut innarluuteqarnermut immikkoortortap aqunneqar-nerani, kisiannili naliliinikkut taakku sipaarutaanissaat aatsaat pissasoq piffissaq akunnaatsoq imaluunniit piffissamik kingusinnerusukkut.

Paasissutissaareertut pigineqartut pitsaassusaata sanngereertup immikkoortortami kommu-nini ulluinnarni ingerlatsinerimut sunniuteqartarpoq, siumoortumik naatsorsuinerimi, suliassa-mik isumaginninnermi kiisalu malitseqartitsisinnermi naammattumik anguneqarsimanngim-mat. Taamatuttaaq immikkoortortami aningaasaqarnikkut aqutsiniarneq ajornakusoortorta-qarpoq, aammalu qarasaasiatigut ikorfartuutaasussamik amigaateqarnera pillu, ineriartor-titsinissamik suliniutit, aningaasanik aqutsineq aamma aqutsinerimi allatut paasissutissanut sanilliullugu. Innuttaasut immikkuullarissumik ajornartorsiutillit sullinniarlugit immikkut unammillernartuuvoq.

Nalileeqqinnerup takutippaa suli kommunimi immikkoortortani suliassanik immikkuualuttunik suliqaarneq unammillernartuummat, innuttaasunik innarluuteqartunut ataatsimoortunik paa-sissutissalinnik suliniutinut sanilliullugu. Kommunit arlallit suleqatigiinniarnermik unammiller-nartutut misigisarpaat kommunip iluani, assersuutigalugu atuarfimmuut-sunngiffimmilu neqer-oorutinut, innarluuteqartut suliffeqartarnerinut periarfissat pilersinneqarnissaat. Taassuma saniatigut misigineqakkajuppoq, kommunit imaluunniit eqqarlerisat innuttaasut najugaqar-fimmit angertinneqarnissaannut piareersimasannginnerat.

Piffissami qaninnermi naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq kommunimi innarluuteqarnermut im-mikkoortortap suliniutigineqarnera annertuumik sipaarniarfittut aallerfigineqarnissaa. Taamaattorli piffissaq ungasinneq isigalugu sipaarniarfissatut piukkunnaatigineqarpoq aaqqis-suulluakkamik meeqqat, inuusuttullu innarluutillit siusinaartumik suliniutigineqartarnissaat, taamaalilluni siusinaartumik iliuseqarnerit akikinnerusumik ingerlanneqarsinnaammata. Taamatuttaarlu sipaarniarfissatut piukkunnaateqarpoq kommunit ullumikkut periarfissat pit-saanagerusumik, ataatsimut eqqarsaataasumik kommunimi innarluuteqartunut inissanik neqer-oorutinik assigiinngitsunik eqqarsaqatigiinnissaat, assersuutigalugu makkuninnga ulloq unnuar-lu paaqqinniffiit, kommunini najugaqatigiiffiit, utoqqaat illoqarneri, sanaluttarfiillu nak-kutigisaasut. Taassuma saniatigut ersarippoq, kommunit tunaartarimassuk ilaqutariinni ilin-niartitsinerit, innarluuteqartullu qanigisaannit tunaartaqarnissaq kiisalu pineqartoq uta-qqiisaasumik paaqqinnittarfimmiinnerani-ilaqutariit ikorfartorfittut atorneqartarnissaat taamaalilluni innarluuteqartoq sapinngisamik naliginnaasumik atugassaqartinnissaa pillugu.

VSP AAMMA PPR

PPR-ip kommuninut nuunneqarnissaata siunertaraa kommunit akisussaaffimmik - aamma aali-angiissuseqarsinnaanermik atuarfeqarnerup tungaatigut tamakkiisumik tigusinissaa, tamanna kommunit suliassaannut ilaareermat. Kommunit naammagisimaarpaat PPR aamma VSP akisus-saaffigineqarnera pissutigalugu pisariaqarunnaarmat Namminersorlutik Oqartussaasunik akule-

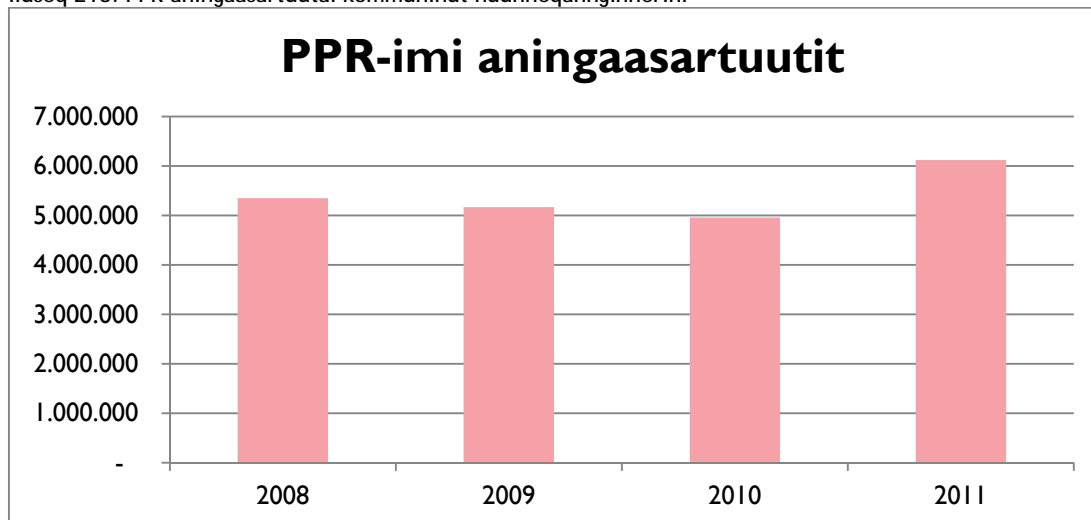
rutsitsinissaq perorsaanikkut-eqqarsartaatsikkut naliliinermi imaluunniit immikkut atuartitsinermi nalunaaquttap akunnerinik tunniussuinermi.

Kommunit suliniutit assigiinngittunik aqqissuisimapput, taamatuttaarlu immikkoortortami inissiisarnerit assigiinngittuullutik. PPR qitiusut sisamaasut ukioq 2013 aatsaat pilersippaat pivusorsionerusumik aammalu aqqissuulluakkamik ataatsimiittarnissat, nassatarisimavaalu aqqissugaasumik suliassanillu avitseqatigiittarneq amigaataasimanera. Immikkoortortami inatsiliorneq kiisalu nuussinermi isumaqatigiissutip PPR qitiusoqarfiinut unammillernartuusimavoq, nuussinerep kingorna suliassat sorliit sularinissaanni kiisalu suliassat qanoq sularineqartarnissaanni.

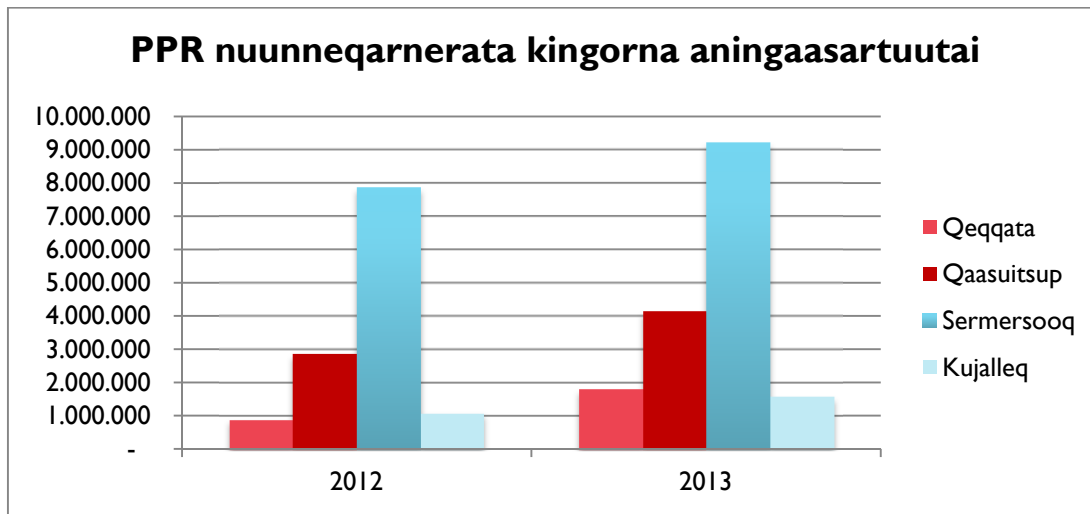
Paasissutissat pigineqareertut toqqammavigissallugit inerniliisoqarsinnaanngilaq PPR-imi aamma VSP-mi sulianiarnerup qanoq pitsaaneruneranik kommuninut nuunneqarnerata kingorna. Aallaqqaasiutitut immikkoortortamut ilanngunneqarsimapput suliniutissat arlallit, aamma KANUKOKA kommunillu isumaqarput meeqqanik inuusuttuaqqanillu ajornartorsiutilinnik pitsaanerusumik paasisaqarsinnaanermikkut, ilaatigut aturfiit PPR-imik siusinaartumik suliniuteqarnerisigut suleqatigiinnikkut. Illoqarfigisami ilisimasat pilertornerusumillu qisuariartarnerit kommunit malillugit nassatarisimavaat PPR-qitiusoqarfiini suliassat qaffariarnerannik.

Ukioqatigiiaat aggulunnerinut tunngatillugu - taamatullu suliassanik - kommunit aningaasaqarnikkut pisinnaatinneqarnerat siammarterniarlugu isumaqatigiinniartoqarsimavoq PPR aamma VSP- tiguneqarnissaannut. PPR- aamma VSP aningaasartuutaat naleqqersorneqarnissaat periarfissaqarsimannngilaq ukiumiit ukiumut piffissami 2008-miit 2013-imut, nikittoqarsimanera pissutugalugu PPR-imi suliniutaasunut agguataartitsisoqarsimammat. PPR ingerlanneqarneranut nuussineq sioqqullugu kingornalu aningaasartuutit qaffakkiartorput.

Iluseq 213: PPR aningaasartuutai kommuninut nuunneqannginnerini

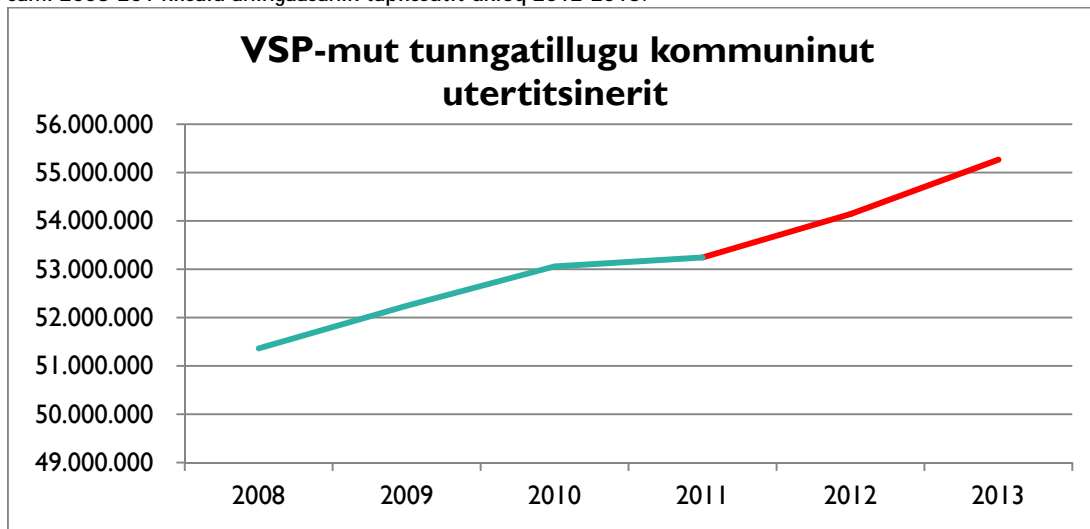
Paasisat: Landkarsip naatsorsuutai ukioq 2008-2011. Aningaasartuutit naatsorsorneqartut konto 40-01-40-mi
Iluseq 215: Immikkoortortap kommuninut nuunneqarnerata kingorna PPR-imi aningaasartuutit inerikkiartornerat.

Paasisat: Kommunit naatsorsuutaat ukioq 2012 aamma 2013. Aningaasartuutit naatsorsorneqarput konto 51-21 (Kommuneqarfik Sermersuumi konto 51-02)

Kommunit malillugit aningaasartuutaasut attuumassuteqarput suliniutit immikkoortinneqarnerata siammartinneqarnerani, pineqarlutik 0-18-inut ukiullit, kiisalu suliniutaasunik pingaarnersiuiinikkut assersuutigalugu killiliisarnermi. Taamatuttaarlu naatsorsuutigineqarsinnaavoq VSP-mut nal. akunnerisa annertussusaasa qaffakkiartornerat kiisalu aningaasartuutit immikkut ilinniartitsinermut immikkoortortami taamatuttaaq qaffannerat.

Iluseq 218: Utertitsinerit katillugit kommuninut nuunneqartut VSP-mut kommuninut nuunneqannginnerani piffissami 2008-201 kiisalu aningaasanik tapiissutit ukioq 2012-2013.

Paasisat: Landskarsip naatsorsuutai. Aningaasartuutit naatsorsorneqarput konto 40-10-13-imi. Aappaluttumik nalunaatserneqarpoq kommuninut aningaasanik tapiissutit VSP-mut immikkoortinneqartut.

Taamaalilluni PPR aamma VSP-p nuunneqarneratigut aningaasanik sipaaruteqarfiunngilaq kommuninut. Kommunit ataasiakkaat assersuutigalugu Kommuneqarfik Sermersooq immikkoortortamut sipaarutissanik naammassisaqarsimavoq, siumoortumik naatsorsuinnermi sinaak-kuserneqartup avinneratigut. Anguniarneqartunut suliniuteqapallannerit piffissami kingusinnerusumi inunnik isumaginninnermut aningaasartuutaasunit sipaarutissanik nassataqassaaq - assersuutigalugu inissiisarnikkut. Iluanaarutissaasut kingusinnerusukkut ersersinnaalerumaarput aammalu ilaatigut takussutissartaqarnissaat ajornakusoorsinnaalluni.

Minnerunngitsumik BDO-mit nalilerneqarpoq kommunit tamakkiisumik akisussaaffimmik immikkoortortamut tamaattunut tigusinerat silatusaarnerusoq, pissutigalugu siusinaartumik suli-

niuteqarnermi pingaarnersiuneq ersarissumik suliniuteqarnerummat. Kommunit suliniutissanik immikkoortunik ataatsimut eqqarsaqatigiinnikkut piumaffigineqarput, taamaalillutik kiffaann-gissuseqartumik aaqqissuisinnaanerup pilersaarusiorsinnaanerlu assersuutigalugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu immikkut pisariaqartitsisunut suliniuteqarnernut. Taamaattumik immik-koortortat PPR aamma VSP kommunit ataanniilernerisigut suliniutissanut aallarniutitut pitsaa-sutut isigineqartariaqarpoq kiisalu isumagissallugu ilisimasat ataatsimoorunneqarnerini inerik-kartortitsisinnaaneq, pilertorasuartumik iliuuseqarsinnaaneq pisariaqartitsisoqartillugu. Tamannalusoq soorlu misilittagaareersoq PPR aamma VSP nuunneqarnerannut.

Kommunit oqaaseqartanerata malillugu pisariaqartinneqarpoq qulakkiissallugu PPR-p kommu-ninut nuunneqarnerata isumaqatigiissutaanik qanoq paasineqassanersoq. Taamaalilluni BDO-mit nalilerneqarpoq isumaqatigiissutaasup imarisaa, PPR qitiusoqarfii sisamaasut (taamatullu kommunit) assigiimmik paasineqannginnerat. Nassuiaatit amigaataanerata aamma isu-maqatigiissutip ersarissumik nassuiarneqannginnerata tassatarigaa kommunit akunnerminni assigiimmik iliuuseqartannginneq. Naalackersuisoqarfik ilisimatitsivoq peqqussut nutaaq sulia-rineqartoq piariissallunilu naqiterneqarnissaanut ukiassami 2014-mi. Naalackersuisoqarfik ataavartumik PPR qitiusoqarfiinik, KANUKOKA-mik kiisalu Kalaallit Nunaanni Ilinniartitsisut Kattuffiannik IMAK-imik isumasieqateqartarpoq, peqqussutissap suliarineqarneranut tunngasumik. Peqqussutissaq ilaatigut immikkut atuartitsinermik VSP-millu imaqarpoq.

7.1.3 KOMMUNINI SULISUT KATITIGAANERISA INERIARTORNERA

Kommunini sulisoqarnikkut katitigaaneq ukiuni kingullerni inerikkiartorpoq. Naliliinermi misis-sorneqarsimavoq kommunini allaffissornerup tungaatigut inerikkiartorneq kiisalu ulluinnarni paaqqinniffeqarneq, atuarfeqarneq, innarluutillit- kiisalu utoqqarnut immikkoortortat.

Ukioq 2013-mi kommunini sulisorisat ikinnerularput ukioq 2008-mut sanilliullugu. Tamannalu erserportaaq allaffissornermut immikkoortortami, piffissami tassani aningaasartuutaasut qaf-fassimannginnerannut. Pissutaasoq nassaassaagunarpog allaffissornikkut aningaasartuutaasar-tuni, qarasaasiaqarnikkut allaffimmi pequtinut, assigiinngitsutigut kiffartuussinerni ilaalu ilanngullugit.

Ulluinnarni paaqqinniffinni malunnaatilimmik perorsaanermik ilinniarsimasunik sulisoqarneq qaffariaateqarpoq, Kalaallit Nunaanni tamani atuuttumik. Ukioq 2013-mi perorsaasup ilinnia-rsimasup meeqqat paarisassai meeqquvinnu ikinnerulersimapput. Ilinniarsimasunik sulisoqar-nernerit amerliartorput, kommunillu malillugit nuna tamakkerlugu qiviassagaanni ilinniarsi-masunik sulisoqarniarneq assigiinngiiaarluni. Taama oqaaseqarneq taparserneqarluni nalile-eqqiinermi 1E-mi saqqummerpoq.

Takussutissiaq 226: Paarsisoqarnikkut sulisorisat ulluinnarni paaqqinniffinni 0-6 ukiulinnut naatsorsorneqarluni ukiumut agguataarneqarluni atorfinitsinermi atugarisat, 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Perorsaasut	47	63	73	82
Perorsaasut ikiortaat	0,8	1,0	0,9	1
Meeqqanut ikiortit	79	89	90	77
Socialassistentit	0	0	0	1
Socialhjælperit	111	110	118	133
Socialmedhjælperit	31	34	36	33
Socialpædagogot	1,1	1,2	2,7	2,0

Paasisat: Kalaallit Nunaanni Misissueqqissaartarfik

Innarluutilinnut immikkoortortami Kalaallit Nunaanni Misissueqqissaartarfiup paasisutissaa-taanit, nuussinerup iluaqutissartaanik ersarissumik malunnaateqannimmat sulisuusunit.

Utoqqarnut immikkoortortami kommunini sullissisorineqartut amerlassusai aalaakkaasimaput. Kisiannili piffissap ilaani utoqqaat amerliatorsimapput taamaattumik sulisut amerlassusaat 65-nik ukioqalereersimasunik agguaqatigiissitsinermit paarisat appariarsimapput.

Immikkoortortani misissuineritigut takuneqarsinnaavoq kommunini sulisoqarnerup katitigaanera kommunini nikerartuq. Assigiinngissutaasoq assersuutigalugu utoqqarnut- ulluinnarni paaqqinniffinnut immikkoortortat assigiinngissutaasut paasinarsisippaat sullissinermit, kisiannili nalilisoqarsinnaani ersarissumik qanimut misissuisoqartinnagu. Tamatumunnga atatillugu innersuussutigineqassaaq nalileeqqinnermit 1-mi ingerlatsiviusuni misissuisimaneerit.

INERNILIINERIT / INNERSUUSSUTIT:

- Allaffissornermit sipaarutaasinnaasunik angusaqartoqarsimanngilaq isumaliutissiisummi naatsorsuutaasimagaluartumik sanilliutissagaanni. Akerlianik kommunit allaffissornikkut aningaasartuutaat piffissami 2008-2013-imi qaffariarput.
- Kommunit aningaasaqarnerat katikkaanni qaffakkiartorpoq, taamaalilluni allaffissornikkut atornerqartut appariarlutik.
- Allaffissornikkut ingerlatsinerit taamaaqataannik alliertunngippat takussutissaasinnaavoq kommunit allaffissornikkut ingerlatsinerat pitsaanerulersimasoq, kommunit allaffissornikkut ineriartortitsinerat nuussineq sioqqullugu, suliasaq aamma/imallaffissornerup ilaa sulii Namminersorlutik Oqartussaniinnera.
- Ataatsimut isigalugu kommuninut nuussinermit immikkoortortanut siparniarfiusimanngilaq. Akerlianik aningaasartuutaasut qaffakkiartorsimapput. Takussutissaallu- arpoq immikkoortortani ilanngussorneqarsimasut, pitsaassutsinik qaffariarneq (sullissinerup pitsaassusaanik qaffariaatit) kiisalu politikkikkut aaliangiussamik suliniutinik pingaarnersioqqinnerit.
- Allaffissornermut immikkoortortap pitsaaqutaasinnaasut qulakkeerumallugit sapinngisamik pitsanngoriaatissaasunik misissueqqissaartoqartariaqarpoq kommunit ataatsimoortumik siunniunnerisigut. Misissueqqissaarnerit allaffissornermit atuinerit qiti- usumik naatsorsorneqartariaqarput, misissorneqarluni immikkoortinneqartut pitsaanerpaamik inissinneqarnissaat kiisalu aningaasatigut pitsaaqutaasinnaasut, qiti- usulertiartortut allaffissornikkullu tulluarsaaneerit kommunit iluini.
- **Ataatsimiinnerit aaqqissugaaneerat pitsanngoriaateqarsinnaavoq angalanerit- inis- siisarnermilu aningaasartuutit appartinnerisigut, soorlu isiginnaarutinik atortorissaarutit atornerisiugt.**

7.2 SIPAARUTISSATUT ILIMANAATEQARSINNAASUT

Immikkoortortami ersarissarneqarpoq aaqqissuusseqqinnerup malitsigisaanik sipaarutaasinnaasut naatsorsuutigineqarsinnaasut, ukiuni tullerni piviusunngortinneqarsinnaasut. Immikkoortortami sapinngisamik ersarissarneqarpoq kommuninut nuussuisoqarnerani siparniarfittut ilimanaatillit (sanaartornermut immikkoortortap), inunnik isumaginninnermut immikkoortortap kiisalu atornerluinnermut katsorsartinnermit immikkoortortap kiisalu pisortat ingerlataanni allannguuteqartoqarnerata malitsigisaanik ilimanaateqarsinnaasut.

7.2.1 SANAARTORNERMUT TUNNGASUT

”Pisortat ingerlataanni aaqqissuusseqqinnermut isumaliutissiisummi” aaqqissuussaanermut ataatsimiisitaliamit innersuussutigineqarpoq, sanaartornermut immikkoortortat arlallit kommuninut tunniunneqarnissaat, oqaasertalersorneqarluni, kommunini susasaqartitsinerup qaffanneqarneratigut pilersinneqassammata avatangiisimut tunngasut annerusut pilersinneqarne-

rat, sanaartornermut suliassanik aqqissuusseqqinnerup pitsaanerusumik qulakkeerneqarnissaa.

Ullumikkut sanaartornermut immikkoortortap aqqissugaanerit arlalitsigut unammillernartortaqarpoq. Unammillernartut ilaat toqqaannartumik aqqissugaanermi ilaajunnaartarput allalu aqqissugaanerup amigaateqarneranik tunngaveqartumik pilersinneqartarput kiisalu suliap naammassinissaanut tunngaviusumik pilersitsineq. Maannakkut aqqissuusaaneq suleriaatsip nassatarivaa tunngavilersugaanngitsunik immikkoorteqalerneq kiisalu pipallatanik ilusilersuineq, aamma periarfissaqarpoq suliassanik tigusinermit pitsanngoriaatissanik. Suliniutinik aallartitsisoqarnikuvoq atuarfeqarnermut immikkoortortamut sanaartornissamut saqqummiissumik. Suliniaqatigiiffiup ilaasortai kingulliit qinerneqarput juni qaammat naajartortoq ukioq 2014 taamaalilluni suliaq aallartereertoq ingerlatiinnarneqarpoq. Inunnik isumaginninnermut immikkoortortap sanaartorfigineqarnissaanut saqqummiussineq kommunit aqqutigalugit imaluunniit ilaannakortumik aningaasalersuinissaq eqqartorneqarpoq, kisiannili maannakkorpiaq saqqummiinissamut suliamik aallartitsisoqanngilaq.

Akisussaaffinnik ataatsimoorussinermit sanaartornermut, aserfallatsaaliinernut ingerlatsinernullu aqqissuussinerup unammillernartuinik aqqiissuteqarsinnaavoq aamma siunertalersugaanerusunik aqqissuussilluarnerlu qulakkeerneqassalluni. Sanaartornermut, aserfallatsinernullu ingerlatsinernullu eqqarsaataasut pingaarnersioqqiinnissaat ajornarunnaassaaq - assersuutigalugu nukissiuteqarnermut nutarterineq eqqarsaatigalugu. Taamatuttaarlu kommunit Namminersorlutik Oqartussat akornanni aqqissuullugaasumik pisariaqartitsinerat appariassalluni kiisalu sanaartornissamut aningaasaliissutit siumoortumik naatsorsorneqarnerani marlunngorlugu immikkoortinneqarunnaarsinnaallutik. Taamaalilluni akisussaaffimmik ataatsimooertitsinerup qulakkiissavaa pitsaanerusumik aqqissuussinnaaneq aamma suliassanik tigusinermit piffissallu ingerlanerani pitsaanerusumik suliassanik naammassinissinnaaneq. Immikkoortortanik aqqissuussinissaq toqqarneqarsimavoq kommuninit kissatigineqartumik illoqarfisami ilisimasat ilanngunneqarnissaannik akulerutsinneqarnerissaat aaliangiiniarnerni aamma nalilerneqarmat kommunit sisamaasut immikkut tamarmik taakkunanga kivitsisinnassuseqarmata.

Kommuninut nuussineq aqqissugaanermit unammillernartuinik aqqiissuteqarsinnaavoq kisianni suleriaatsit ingerlatiinnarneqassapput nuussinerlu kommunit unammillernartuinik nutaanik pilersitaqarsinnaavoq, assersuutigalugu aningaasaqarnermut aqutsinermit tunngatilugu. Ilaaqutigumaakkat illat pitsaanerusumik assigiiaartitsisinnaaneq pisariaqartinneqartunut naammassineqarnissaannut kiisalu pitsaanerusumik sanaartornermut immikkoortortami suliassanik tigusisinnaalerneq aatsaat ukiut arlallit qaangiuppata ersarinnerulersinnaassaaq.

Taamatuttaaq naatsorsuutigineqarsinnaavoq sanaartornermut immikkoortortap nuunneqarnera taamatuttaaq aserfallatsaaliineq ingerlatsinerullu katinneqarnerisa nassatarissavaa pisariillisaanerit, tamannalu ersersinnaavoq isumalluutaasunik atuinerup appartinneqarnera imaluunniit suliassaqtitsinerup qaffakkiartorneranik. Tamatumunnga tunaartarineqarpoq kommunit pisussaaffittut isigimmassuk suliassaqtitsineq ataqtigiissassallugu sanaartornernullu aningaasaliinerit piffissami siviuserusumi piareersarneqarnissaat, taamaalilluni sanaartornermik suliassaqtitsineq kommunit pisariaqartitaannut assigiissarneqarsinnaassammat. Kommuninut unammillernartuusinnaavortaaq nussuinissaq ilisimasallu pisariaqartinneqartussat qaffassarnerisigut kiisalu ingerlatsinerup tungaatigut pinnaatitsinerit, soorlu Namminersorlutik Oqartussat ataani namminneq annertoerujussuarmik avataaniit ilisimasalinnik tiki-sitsisartooq suliassanik naammassisaqarsinnaaneq anguniarlugu.

7.2.2 INUNNIK ISUMAGINNINNERMUT IMMIKKOORTORTAQ

Aqqissuusseqqinnermut ataatsimiisitaliap innersuussutigaa ilaqutariinnermut immikkoortortap ataatsimooertillugu inissinneqarnissaa, kommunit. Aqqissuusseqqinnerup kingorna

akisussaaffiit annertunerusut tunniunneqarsimapput aamma kommunit aningaasaqarnikkut annerulertumik inunnik isumaginninnerup immikkoortortaq tunniunneqarsimallutik. Innarluutilinnut immikkoortortaq ukioq 2011 nuunneqarpoq aamma ulloq unnuarlu paaqqinniffiit aningaasaqarnera annerpaaq ukioq 2014 nuunneqarluni. Kommunit ataatsimoorussamik piler-sitsisimapput lloq unnuarlu paaqqinniffiit aqunneqarnerata ataatsimut ingerlanneqarnissaanut, kiisalu immikkoortortami allannguutit aaqqissusseqqinnermi ilanngunneqassallutik. Taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq ulloq unnuarlu paaqqinniffiit kommuninut siusinnerpaamik tunniunneqassapput (ataatsimoortumik) ukioq 2017-imi. Suli qulakkeerneqanngilaq ulloq unnuarlu paaqqinniffiit pillugit sanaartugassanut akisussaaffiit aamma tunniunneqassanersut.

Unammillernartut arlaqartut Aaqqissusseqqinnermut ataatsimiisitaliap Isumaliutissiisummi saqqummiussai, pisortat ingerlataani aaqqissusseqqinneq ullumikkut suli atuuppoq. Namminersorlutik Oqartussat kiisalu kommunit tamarmiullutik ulloq unnuarlu paaqqinniffiit sullinneqarnerannut akisusaasuupput, kommunit paaqqinniffinnut aningaasalersuipput, kisiannili tapiissutigineqartartut imarisaannut annikitsuinnarmik sunneeqataasarlutik. Aaqqissusseqqinnerit tunngavilersorluagaanerussapput immikkoortortap kommuninut ataatsimoorussatut nuunneqarpat, qulakkiissammagu immikkoortortap nunamut tamarmut ingerlatiinnarneqarnissaa.

Immikkoortortamik nuunneqarnera ersarissumik sipaarutaanissaa nalilerneqanngilaq. Tunngavilersorluagaasumik aaqqissuussinerup qulakkiissavaa pitsaasumik pisariinnerusumillu suliassamik tigusinissaq. Aningaasartuutaasummi immikkoortortami amerliartormata kommunillu ataatsimoorussamik ingerlataqalernissaasa piumasarissammagu allaffissornikkut nutaamik ilusilersuinissaq pillugu sipaarutigineqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq kisiannili immikkoortortap pitsaanerujussuarmik siunertaqarnerusumillu ingerlanneqarnissaanik qulakkeerinittussaammat.

Tapiissutit aningaasanillu utertitsinerit nassatarigajuttarpaa tunngavilersorluagaanngitsunik aaqqiipallattarnerit arlaqartut. Kommunit aningaasalersuinnermikkut ilaannakortumik akisusaanerit sullissinnermut akornutaasinnaavoq pisortat aningaasaqarnerannut ataatsimut. Ilanngullugu nassatarisarpaa aaqqissutit marloriaammik allaffissornikkut aqunneqartarnerat, tassani kommunit Namminersorlutik Oqartussat suliamut isumaginninnerat/akuersinerat, imaluunniit immikkuullarissumik allaffissornikkut suliaqarnermi utertitsinissamik qinnuteqarnermi. Aningaasaqarnikkut ilimanaateqarsinnaavoq ilaatigut tapiissutit appaallatsinnerisigut aammalu allaffissornikkut sipaarutaasinnaalluni.

Aaqqissuussanerusumik pilersaaruserluakkamillu aaqqissuussineq suliap ingerlanneqarneranut ilimanaatilimmik sunniuteqarsinnaavoq annertunerusumillu qulakkeerinissalluni innuttaasut tapiissutinik eqqortunik tunineqartarnissaannik

IMIGASSAMIK ATORNERLUINERMUT KATSORSAANEQ

“Isumaliutissiisummi pisortat ingerlatsiveqarfiinik aaqqissusseqqinneq”-mi innersuussutigineqarpoq aaqqissusseqqinnermut ataatsimiisitaliap, imigassamik katsorsaaneq (allallu kif-fartuussiviit peqqinnissamut immikkoortortamut attuumassuteqartut) kommunit tunniunneqassasut, oqaasertalersorneqarnerani, “nukittunerusumik ilisimasaqarnikkut avatangiisit aammalu pitsaaneruserumik suliassanik aaqqissuussineq”.

Ukioq 2010 peqqinnissamut tunngasunik ulloqartitsinerit ingerlanneqarput, tassani aaliangiunneqarluni imigassamik atornerluinerup akiorniarneqarneranut suliniutit aaqqissorneqassasut kommuninilu inunnik isumaginnittoqarfiit peqqinnissaqarfillu suleqatigiillutik aaqqissorneqassasut. Kommunit ataatsimoorussaannik atornerluinermut- pinaveersaartitsinermullu politiki suliarineqassasoq. Tamatumunnga atatillugu ulloqartitsineri suliniuteqartunik pilersitsiso-

qarpoq, siunnersuummik suliaqartussamik siunissami imigassamik ajornartorsiuteqartut katsorsarneqarnissaannik neqeroorutininik suliaqartussamik. Pilersitsinerup imarivaa assersuutigalugu kommuniusimasuni neqeroorutaasup aaqqissoqqinnissaanik, misissuissalluni angunia-neqartunut assigiingitsunut ilinniartitsinissamik periarfissat atornerluinermut katsorsaasunut kiisalu kommunit akuersissuteqartarnerinut. Suliniaqatigiiffiup taassuma ukioq 2012 nalunaarusiaminik suliaqarsimavoq, ilaatigut misissorsimallugu immikkoortortap kommuninut nuun-neqarnerata kingunerisinnaasaanik kiisalu katsorsaanermit immikkoortortamut siuariaataasus-samik innersuussutinik imaqartumik. Matumani immikkoortumi tassannga tunngaveqarpoq kiisalu malitsigaasanik apeqqutinik.

Nalunaarusiami inernilerneqarpoq, "kommunit massakkuugallartoq suliassap taama imartutigisup tiginissaanut suli piareersimanatik, soorlu imigassamik katsorsaaneq". Kommunit kissaatigaat immikkoortortamut piginnaatitsinerup nukittorsarneqarnissaa - misissuiner-tigut aamma sullissinermi suliament, kiisalu suleriaatsimi (immikkut suliniarnerup katsorsaaneq sioqqullugu) tunngatillugu, suliarineqassasut assigiimmik ilitersuutilimmik. Ilanngullugu KANUKOKA aamma Kommuneqarfik Sermersooq tusarniaassutip akineqarneranut, piffissami matumani illersorneqarsinnaanngitsoq immikkoortortap tiginissaanut.

Naalackersuisuusimasut aaliangersimapput, imigassamik atornerluinermit katsorsaaneq pillugu nuussinissaq kinguartinneqassasooq kiisalu kommunini pikkorissasooqassasooq, kommunit neqeroorutaannik sioqqutsilluni kingusinnerusukkullu katsorsaanerup tiguneqarnissaanik qulakkeerisussamik.

(Nalunaarusiaq siunissami imigassamik atornerluinermit katsorsaanermit neqeroorutaasumik imaqartooq, Peqqinnissamat Naalackersuisooqarfik, 2012)

7.2.3 PISORTAT INGERLATSIVEQARFII ATAATSIMUT

KOMMUNIT NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSALLU

Aaqqissuusseqqinnerup imaqarniliornera massakkuugallartumut qulequttat arlaqartut suliarisimavaat annerusumik kommunit suliassanik naammassinissinnaanerit suliassanillu inaalitsiternerit sammineqarnerusimallutik, ilaanngullugu Namminersorlutik Oqartussat Kommunillu akunnerminni suliassanik nuussinert. Suleqatigiinnissamat tunngasut eqqartorneqartut pisortanit aaqqissuusinnerillu pingaaruteqartorujussuupput suliassanik tigusiniarnermi pitsaanerusumik periarfissaqarnissamat. Suleqatigiinnissap ineriartortinnissaanut periarfissat matumani sammineqarput.

Soqutigisaqatigiiffiit erseqqissaatigaat, ataatsimut isigalugu oqimaaqatigiisitsiniarneq amigaataasooq illuatungaani suliniutaasunut suliaqarsinnaaneq kiisalu sulisoqarnikkut- pisinnaatitsinermullu tunngassuteqartut illuatungaani, inatsisissap nutaap suliarineqarnerani imaluunniit ineriartortitsinermit suliniutit annertuut aallartisarneranni. Tamanna ersertarpoq assersuutigalugu, imatut:

- Inatsisiliornepur ingerlanneqarnerani toqqaannartumik eqqarsaatigineqarneq ajor-mat, isumalluutitut pisariaqartinneqartut pigineqarnerisut suliarineqarnissaanut aamma inatsisiliap kommunini Namminersorlutik Oqartussanilu nutserneqarnerat.
- Misissueqqissaartoqarsimanngilaq aningaasatigullu kingunerisinnaasaanik saqqum-miisoqarsimanani inatsisiliap nutaap akuerineqannginnerani.
- Tusarniaanermi aqquutaasartut allatullu unamillernartui, ilaatigut tusarniaanermi atortorineqartut amigaataaneri, kiisalu sulisoqarnikkut isumalluuteqarnerup sulisu-usuni (ikereeqisunut), tusarniaanermi atorineqarsinnaasussatut sanilliullugu.

Taassuma saniatigut qaffasissumik anguniarneqarput amerlassutsit, katitigaaneq aamma suliap annertussusaa, inatsisissap nutaap suliarineqarnerani kiisalu suliniutit aallartisarneqarneranni. Inuit ikittuinnaat inuttarineqarmata suliamut ilanngussorneqartut, amigaataalersinnaasarpog alaatsinaanniarneq siuariarnernerlu. Taamaattumik amigaatigineqarput pingaarnersiunerit suliniutit suut pingaarnernerannik suullu pingaarnerrunnginnerannik aalianger-saanerit.

Ajornartorsiutaasut taakkua nassatarivaat kingumoortumik isikkiveqarniarnermi unammiller-nartut, inatsisip atuutereersup iluaqutaassusilimmik suliarineqarsinnaammat tulluarsarneqar-lunilu assersuutigalugu aqqissusseqqinnermut.

Aqqissusseqqinnerup siunertaasa ilagaat annertuunik ingerlatsinerup pitsaaqutaanik pis-sarsianiarnissaq sulianik naammassiniaanerme ikinnerulersitsinikkut immikkoortortanilla an-nertusaanissaq. Pitsanngorsaaniarnerit sipaarniutaasussatut piukkunnaateqarsinnaasut tassaa-ratarsinnaavoq suliaassanik naammassiniaanerit ataatsimoortissallugit immikkoortortat ikin-nerusut kommunit ataatsimoorussamik ingerlatsinerannut immikkoortortatigut imaluunniit immikkoortortani kommunini Namminersorlutik Oqartussanit sulianik isumaginnittunit.

Aningaasarsiat aqunneqarnerat assersuutaavoq suliamut taamaattumut, suliarlu taanna ullu-mikkut aamma ilaatigut allaffissornikkut ataatsimoorussamik katiterneqarpoq, suliaq naam-massineqartarpoq kommunit Namminersorlutik Oqartussallu akunnerminni, tassalu anin-gaasaqarnermut- sulisoqarnermullu pisortaarfik (ASA). Suliamik taassuminnga kattussineq nassatarisimavaa misillitagaqarneq assigiinngitsutigut, iluaqutaasumillu ilisimaneqarnera, allaaserineqarpoq misissoqqissaarneqarlunilu, taamaalilluni pitsaaneerusumik katiterneqarsin-naasutut piukkunnaatilittut nalilernissaat imaluunniit suliassanik allanik assigiinngiaartunik katiterinikkut, assersuutigalugu naatsorsuuserinermi, qarasaasiaqarnikkut niuernikkullu. Ni-uernikkut immikkoortortap assersuutigalugu Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik niuernik-kut immikkoortortamik pilersitaqareersimavoq. Immikkoortortamik taamaattumik pilersitsine-rup pitsaaqutissai misissorluarneqarsinnaavoq kiisalu taassuma saniatigut nalilerneqassalluni, periarfissaqassanersoq kommuninit pisussaaffiliussamik peqataanissaq.

Aamma immikkoortortaqarpoq suliassat nuunneqarnissaannik pitsaaquteqanngitsumik, kisianni immikkualuttunik ersarluttunik nassaassaqqarpoq, aqqissuusinerit amigaatillit imaluunniit akisussaaffinnik inissiiniarnermi toqqissisimanngissuseq. Assersuutaasinnaavoq nukittorsaqqi-inermut immikkoortortaq tassani tikkuarneqartarluni inuttaliinerni akisussaaffimmillu qulak-keerinninniarnerep pisariaqartitsineq. Inuttalersuineq akisussaaffimmillu qulakkeerinninneq pilersittarmagu, assigiiaartumillu suliassamik naammassinninniarnerep aamma nassatarissam-magu inuiaqatigiinni aningaasatigut iluanaarutaasoq, nassatarissappagu innuttaasut amerlane-rit nukittorsaqqinneqarnerisigut suliffinnik tiguisinnaalernerat allallu.

PISORTAT PIGISAANNIK INGERLATSIVIIT

Aqqissusseqqinnermut ataatsimiisitaliap isumaliutissiissutaani, naatsorsorneqarpoq pisortat ingerlatsiveqarfiini pitsanngoriaatissatut angusaqartoqarsinnaasoq, aqqissusseqqinnermut tunngatillugu. Pisortat piginneqataaffigisaannik ingerlatsiviit, pisortat aningaasaqarnerannut pingaarutilittut inissisimapput kiisalu tamarmiullutik kommuninut suleqateqarput annerusumik minnerusumilluunniit.

Suliffeqarfiit akornanni isummiunneqarpoq kommuninik nutaanik suleqateqarnerup pitsanngo-riarsimaneranik. Tamanna pissuteqarsinnaavoq kommunit nutaat aqutsisuisa aqqissusseqqin-nerup atuutilernerata kingona piukkunnarsarsimanerat. Ingerlatsiviit kommunillu akunnermin-ni attaveqaqateriaasiat arlalitsigut inuttatigut apeqqutaasarpog, naliginnaasumik atta-veqaqatigiinnermut sanilliullugu.

Pisortat piginneqataaffigisaannik ingerlatsiviit kommunillu akornanni kissaatigineqarpoq qanimut suleqatigiinnissaq, siunertaralugu pitsaanerumik innuttaasut sullinneqartarnissaat kiisalu sullissineri tapiissutaasartut pitsaanerumik ingerlanneqartarnissaat. Pisortat ataatsimoorussamik sullissiviit aaqqissuuseqqinnermut isumaliutissiissutit innersuussinerit ikorfartussavaat, ataasiinnarmik pisortanut saaffiginniffimmik isaaveqalernermi. Arlallit oqaatigivaat ataavannerumik suleqatigiinnissaq ataatsimoorumik ingerlatsinerimut piginnaasat atorluarniarlugit, sulisoqarnerup tungaatigut, atortutigut kiisalu timitalimmik sinaakusersuinissaq, nassatarisinnaammagu pitsanngoriartitsinerit taamatuttaarlu ataatsimut ingerlatsinerimut aningaasartuutaasartunik appariartitsinerit. Innersuussutigineqarpoq, soqutigisaqatigiiffiit pineqartut tamarmik naapinnissaat siunertaralugu tunngaviumik periarfissat pisortat ataatsimoorussamik sullissiveqalernissamik pilersitsiniarnerup isumannaarneqarnissaa.

Sanaartornermut immikkoortortami suliniutaasut annikitsuinnarmik kommunit akornanni, Namminersorlutik Oqartussani, Namminersorlutik Oqartussat piginneqataaffigisaanni ingerlatsiviusut akornanni aqqissorneqartarput. Misilittakkatigut nassatarisarpaa aqqissugaangitsumik pilersitsiniarup ingerlanneqartarnera, oqartussaasunillu akulerunneqartunik aqqissugaangitsumik suliamik ingerlatsineq, minnerunngitsumillu sanaartornermut aningaasartuutit qaffakkiartornerinik. Ujartorneqarpoq akimut ersarissarneqartumik pisortat ingerlatsiviit sanaartornermut pilersaarusiorneq.

Sanaartornermut pilersaarutaasut tassumunnga atatillugu pingaarutilittut attuumasuteqarsinnaavoq, kisianni innersuussutigineqarluni taperserneqassasoq nuna tamakkerlugu isaavittut pisortatigoortumik sanaartornermut pilersaarutaasut pineqartunut tamanut takuneqarsinnaanngornissaat. Ilimanaateqartunut naatsorsuutigineqartut kommunit sanaartornermut siumoortumik pilersaarutaannut tunngatillugu, aningaasanut inatsisip, ingerlatsiviillu pilersaarutaat isaaviup periarfissaqartitsissammaat piffissap ungasinnerusooq aqqissuussamillu sanaartornermut pilersaarusiorneq. Aqqissuussinerup taassuma ataatsimoorussaasumik, katitigaasumillu ineriartortitsineq pisortat sanaartornermut pilersaarutaanni sanaartornermut immikkoortortami - peqataaffigineqassalluni ilaatigut Namminersorlutik Oqartussanit nuna tamakkerlugu sanaartornermik pilersaarusiornerit kiisalu Namminersorlutik Oqartussanit piginneqataaffigineqartunit suliffeqarfiit sanaartornermut pilersaarutaannut, ilaatigut kommunit timitalerlugu, kommunit pilersaarutaannik kiisalu ukiumoortumik siumut naatsorsuusiormi pilersaarusiaannik.

Ataatsimoorussamik aqqissuussineq aamma ikorfartorneqarsinnaavoq pisortat ataatsimoorussamik pilersitaannik ERP qarasaasiakkut atorneqalertussamut, qulakkeerinnittussaq akimut paasiuminartumik aammalu ataatsimoorumik sanaartornermut suliniutaasunik aningaasaliinermik ataatsimut isikkiveqalersitsisoq. Innersuussutigineqarpoq sanaartornermut pilersaarutit ilisimatitsissutaasumik takuneqarsinnaasumik ingerlanneqartassasoq, maannakkutut suleriaaseq atornagu. Ima paasineqassalluni pilersaarusiorneq imaqassaaq periarfissatut isumaliutissiissutit aammalu sanaartornermut pilersaarutit ingerlaareertunik sunneeqataaneq. Aamma isumaqarpoq suliniut pilersaarutaasup siviussusaanik nalilersorneqartarnissaa kiisalu sanaartorneranut atatillugu aningaasalersornera.

Pisortat ingerlataanni piginneqataalluni ingerlatsiviniit isumaqataaffigaat suleqatigiinnerup annertusarnissaanut qarasaasiatigut eqaallisaanikkut aammalu ataatsimoorumik qarasaasiatigut ERP-mik nittartagaqalernissaq. Paasissutissanik avitseqatigiittarnermut siuarsaataassaaq, sullissinerup eqaaliartorneranik kiisalu saniatigut innuttaasunik sullissiniarnermi pitsaanerumik anngussisoqartalerneranik, qarasaasiatigut atortut assigiissarneqarpara. Ataatsimoorussamik nittartagaqalerniarnerup suliniutigineqarnera, pitsaanerumik qarasaasiakkut aqqissuussineq kiisalu qarasaasianut immikkoortortami niuerniarnerup annerulersinneratigut, ataatsimoorumik isummersoqatigiiffissatut pilersinneqartariaqarpoq taamaalilluni soqutigisaqatigiit tamarmik aallartitaqarlutik. Aallarniutissaalluortoq tassaavoq pisortat qarasaasiatigut ingerlatsinerannut suleqatigiiffik, FOIS, ataqatigiissaarisoorertoq, Namminer-

sorlutik Oqartussani kommuninilu qarasaasiaqarnikkut assigiinngitsutigut suliaqartoq. Namminersorlutik Oqartussanit piginneqataaffigineqartumik ingerlatsiviit ilaatigut Tele Greenland A/S FOIS-imut ilannguneqaraluarpat qularnanngitsumik malunnaataasumik pitsanngoriaataasussamik qarasaasiaqarnerup tungaatigut angusaqartoqarsinnaavoq.

INERNILIINERIT/INNESUUSSUTEQAATIT:

- Sanaartornerup immikkoortortaani suleqatigiilluarsinnaanermik aqqissuussinikkullu ilimanaateqarluarpoq Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni. Kommuninut unamillernartuuvoq sulisunik nikerartitsinnaanissaq aqutsinissamullu ilisimasanik pisariaqartunik piginnaanngorsaanagermi suliareqqinnissaa, soorlu taamatutaaq Namminersorlutik Oqartussani annertuumik avataaniit tikisitsisariaqartarpoq suliassanik naammassiniaanagermi. Massakkuugallartoq aqqissuussineq suliaqarnerlu tasatarisarpaa aqqissuulluagaangitsunik immikkualuttunik pilersitsineq pipallataaavalaartumillu aqqissuinerit, periarfissaqarporlu suliassanik tigusinissamut pitsanngorsaatisanik kiisalu katiterneranni sipaarutissanik angusaqarnissamut.
- **Nalilerneqarpoq pitsaanagerusumik aqqissuussisoqassasoq pitsaanagerusumillu aqqissuulluagaanagerusumik ulloq unnuarlu paaqqinniffinni, kommunit ataatsimoorussamik ingerlatsiveqalerpata, qulakkeerisussamik immikkoortortap nuna tamakkerlugu ingerlaannartumik isumagineqarnissaanik. Naatsorsuutigineqanngilaq sipaarfiunissaanik kisiannili pitsaanagerusumik sulianik naammassinissinnaaneq.**
- Innersuussutigineqarpoq, sanaartornermut pilersaarutaasunut aallartisarneqareersup sanarfeqqinnissaa, taamaalilluni pisortat piginneqataaffigisaannik ingerlatsiviit suliamut ilanngussorneqarsinnaaniassammata. Nalilerneqarpoq sanaartornermut aningaasaliissutinik pitsaanagerusumik atuilersinnaanermut ilimanaateqarluartutut.
- **Siunertaqarnerusumik aqqissuussinissaq qulakkeerumallugu ulloq unnarlu paaqqinniffinni, ingerlatsineq sanaartornerlu kattunneqartariaqaraluarput. Nussuinerit naafferarlugit pisinnaapput.**
- **Tapiissutit utertitsinerillu Namminersorlutik Oqartussani kommuninillu akornanni, kommunit sulissinermut akisussaaserat appartinneqartariaqarpoq, nassatarisarmagu aqqissuulluagaangitsunik pipallatamik aqqissuinerinik kiisalu marloqiusamik allaffisornerit. Aningaasatigut sipaarfiusinnaasutut ilimanaateqarpoq, aaliangiisinnaanermut- aningaasaliinissamullu pisussaaffiliinerit kattunneqarnerisigut. Sipaarutissaasoq apeqqutaalluinnassaaq kommunit allaffissornikkut pitsaanagerusumik aqqissuussinertigut.**
- Kommunit akornanni ataatsimoorussamik oqallittarfimmik pilersitsisoqartariaqarpoq, Namminersorlutik Oqartussat, pisortat piginneqataallutik ingerlatsiviilu pisortat ataatsimoorussamik sullissiviliornikkut.
- Nalilerneqarpoq pitsanngoriaatissatut piukkunnaateqartoq sipaarniarfiusinnaasorlu suliassat immikkoortortanut ikinnerusunut kattunneqarpata, kommunit ataatsimoorussamik ingerlatsinerannut immikkoortortamik imaluunniit immikkoortortat kommunit Namminersorlutik Oqartussallu suliassanik sullissisarfiinik.
- Nutaamik inatsisiliornermi aqqissuusaanagerusumik suliaqarnerup sunniutigisinnaavaa eqaannerusumik piviusunngortitsineq taamatullu inatsisiliornermi siusinaartumik aningaasaqarnikkut sulisoqarnerullu tungaatigut kingunerisassai qulaajarneqarnissaat.

8 IMAQARNILIAMIK SAMMIVILERSUINEQ INERNILIINERIT INNERSUUSSUTILLU

Nalileeqqinnermi allakkiami saqqummiunneqarpoq, aqqissuusseqqinnermut suleqatigiisitaliap politikikkut oqallinnerup ingerlaannarneqarnissaanik inasuteqaatiliortoqassasoq, imaqarniliami inerniliinerit suliareqqiinerani, siunniunneqarluni oqallisigineqarnissaa ataatsimiinnermi ukioq 2015-p qiteqqunnerani. Allakkiami oqaluttuarineqarpoq sinaakkutissat sorliit innersuussutigineqassanersut aamma inerniliinerit ukunanga aallaaveqassasut:

- Suliassamik tiguisinnaaneq maannakkumut inissinneqarnera siunertagippa, aningaasatigit nalilersorneqarnerisigut kiisalu allaffissornikkut pisussaaffiit.
- Aqqissuusaaq allangortitap suliassanik tigusiinnermi iliusisanik nutaanik eqqarsalersitsiva, assersuutigalugu kommunit ataatsimoorussamik ingerlatsiviattut ilusilimik.
- Maannamut kommunit aqqissuusaaqnerat ilaatigullu annertussuttip kiisalu kommunit amerlassusaasa, suliassanik kommunit tigummisaqarnerat siunertagissaarpa. Suliassanillu annertunerusunik nuussinerup kommunit aqqissugaanerat allangortissallugu eqqarsartitsilerpa.

BDO suliniutinik allattoqarfimmiit qinnuigineqarsimavoq, aqqissuusseqqinnerup nalilersorneqarnera misissueqqissaarnerillu imaqarniliornerat pillugit sanilliussuinissamik, nalilersuineq sioqqullugu, siammasinnerusumik sammiviliisinnaasoq pisortat suliassanik tiguisinnaanerat kiisalu kommunini aqqissuusineq. Erseqqissaatip ^[1] aamma pitsanngorsaaniarnermut misissueqqissaarnerit ^[2] imaqarput innersuussutinik pisortat suliassanik tiguisinaanerannik imaqartumik, taamatuttaarlu nalileeqqinnerup qitiulersitsinikkut immikkoortunillu nussuinerik kiisalu kikkut tamarmik oqartussaanerannik naliliineq ingerlaavartooq sammivilersuinnermi ilanngunneqartariaqarput. Immikkoortut tulleriit suliareqarput suliniutinik allattoqarfik suleqatigalugu.

Aqqissuusseqqinnerup nalilersorneqarnera assigiinngitsorpasuartigit isummersuuteqarpoq, kommunit piffissaq annertunerusoq atorsimavaat naatsorsuutigineqartumit, aqqissuusseqqinnermut isumaliutissiissummi aqqissuusseqqinnerup piviusunngortinnissaanut. Tamanna atuuppoq kommunit allaffeqarfii, sullissinnermut tulluarsaarineri kiisalu innuttaasut sullissivinut tunngasunut tamanut. Aqqissuusseqqinnermut isumaliutissiissuttip ersersippaa, kommunit suliassanik Namminersorlutik Oqartussanit tiguisinnaanut piomasaaqatigineqartut tassaasut kommunit annerusumik suliassatigit kiisalu aningaasaqarnikkut isumalluuteqarneq annerusumik pisinnaalersitsisut, suliassanik anginerusunik tigusaqalersinnaanerannik. Nalilerneqarpoq kommunit isumaliutissiissuttip siunertaanik naammassisaqarsinnaanerat angujartuaarneqartooq, naak ilaatigut tamakku aqquataani allangortinneqarsimagaluartut kiisalu piffissaq siunniunneqartumiit sivisunerugaluartooq. Kommuninngortuni nutaani suli unammillernartoqarpoq sularisariakkanik, isumaliutissiissuttip innersuussutai suliassanik nussuinissaq atuutillerneqarsinnaassappat, suliassanut oqimaannerusunut tunngatillugu. Kommunit amerlanersut aningaasaqarnikkut ajornartorsiuteqarput, taamatuttaaq aningaasaqarnermut aqutsinnermi, sullissinnermi piginnaasat kiisalu aqutsinnermi ataavartitsineq.

(1) Suleqatigiinissamik isumaqatigiissuttip Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni nalunaarusiaq

(2) Pitsanngorsaanerit kiisalu aningaasartuutitut annikillisaanerit pisortat ingerlatsiveqarfiini Kalaallit Nunaanni.

Pissutsit tamakku politikikkut aqqissuusinnermut suliniaqatigiiffimmi eqqartorneqarsinnaapput pitsaaqutitalimmik, taamaalilluni maleruagassat ersarissut isumaqatigiissutigineqarsin-

naammata, piumasaqaatit sorliit atuutsinneqassanersut, suliassap Namminersorlutit Oqartusaniit kommuninut nuutsinneqarnissaannut. Piginnaatitsinermik qulaajaaneq ingerlanneqareersoq Namminersorlutik Oqartussat ilaani kiisalu kommunit aningaasaqarnissap ingerlatsiviisa ilaanni, aallarniutitut atorineqarsinnaammat immikkoortortami matumani qulaajarneqarnissaa.

Iluanaarutaasunik pilersitsisoqarsinnaavoq immikkoortortanik pisariillisaanikkut maannakkuugallartumut tapiissutinik- utertitsinermi aaqqissuussanik imaqartumik, pitsanngorsaaneermik misissuinerit kiisalu nalunaarutip tamanna imarigaa. Naliliinerlu unaavoq kommunit suliassanik isumaginnittooreersut aningaasaqarnermut akisussaaffik tamakkiisoq aamma tigusiinnaammassuk. Aaqqiissutit tamakku aningaasanut tapiissutip isumaqatigiissutaanni ilannguttariaqarpoq nalilersorneqarlunilu siumoortumik naatsorsuinerimi suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutip kiisalu DUT allaqqasut malillugit.

Naak kommunit annerusumik immikkoortortanngoraluartut, suli immikkoortortaqarpoq immikkut paasiniassallugit annertuumik piumasaqaataasussaq, Namminersorlutik Oqartussanit qitiusumik kommunit suleqatiginerisigut imaluunniit kommunit ataatsimoorussamik suleqatiginerisigut. Ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut immikkoortortap assersuutissatut pitsaasuvoq siammasinnerusumik suleqatigiinnissamut assersuutigissallugu. Taamatuttaaq atuuppoq akiliisitsiniartarnermi immikkoortortaq aaqqissuusseqqinneq sioqqullugu qitiusumik ingerlanneqalersimasoq. Qitiusumik ingerlatsinerup nassatarisimavaa immikkut ittumik piukkunnarsarnerup qaffiarneranik, assigiinngitsutigut arlalitsigut akiliisitsiniartarnermi pitsanngoriaataasimasooq aammalu suliassamik naammassiniarnermi pisariillisaaneq aqutugalugu. Kisianni kommunit iluanni ilisimasat pinnaatitsinerillu suleqatigineqanngippata, suliassanik tigusiinnaaq naammattumik pitsanngoriartinneqarsinnaanngilaq isumaqatigiissutip siammartikkap taamaattup politikikkut aaqqissuussinermi suliqaartumit piviusunngortissallu innersuutigereerpa ilusilersorlugulu. Immikkut ittumik akiliisitsiniartarnermut immikkoortortap suleriaasissaattut pilersaarutaanni.

Pingaaruteqarpoq aaliangiusimassallugu siumoortumik naatsorsuinerimi suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutip nutaajusup sinaakkusersornerani eqqummariffigissallugu, inuiaqatigiit unammillernartutut aqquusaagassat aatsaat qaninnerusumik suleqatigiinnikkut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni. Nalunaarusiap ersarissumit innersuussutigaa pisortat ataatsimoorussamik ingerlatsiviisa ilusilersornerini nutaanik najoqqutassiaqarnissaa, taamaalilluni pitsaanerusumik siunertaqarnerusumillu suliassamik naammassisaqarsinnaaneq qulakkerneqassammat. Uani eqqarsaatigineqanngillat pisortat oqartussaasui kisiisa, kisianni aamma Namminersorlutik Oqartussat piginneqataaffiini ingerlatsivii.

Misissueqqissaarinerit amerlasuut imaqarniliornerillu tikkuarpaat immikkoortortat anginerusut suliassamik kivitsisinnaappata, pitsaanerusumik naammassineqartartoq. Tamanna suliassanut immikkoortortanut tamanut atuutinngilaq, kisiannili eqqarsaatigineqartarluni. Aaqqissuusseqqinnerup tunngaviusumik siunertai piviusunngortinneqassappata taamaalilluni suliassat amerlanerusut kommuninut nuunneqarsinnaaniassammata, pingaaruteqarpoq tamakkua ingerlaannartumik ilisimasat tungaatigut ineritikkiartornissaat aamma aningaasaqarnikkut, taamaalilluni isumalluuteqarnikkut suliassanik annerusunik tigusiinnaalerneq. Maannamut oqallisigineqartumut Qaasuitsup kommuniata marlunngorlugu imaluunniit pingasunngorlugu avinneqarnissaanut pillugu pingaaruteqarpoq eqqartussallugu kommunit nutaajusut minnerusullu aningaasatigut piginnaasakkullu pisariaqartunik piginnaasaqarnermut suliassanik anginerusunik tigusiinnaannut, soorlu tamanna isumaliutissiisummi allaaserineqartoq. Suliassanik nuussinissap piumasaqaatigaa kommunit tamarmiusut suliassamik tigusiinnaanissaat pisariaqarmat. Tunngavigineqartoq kommunit ilaannaat isumalluuteqarnikkut pisariaqartunik peqarnerat suliassamik nutaamik tigusiinnissamut, pisariaqanngitsumik marloqiusamik allaffissornerit taamatullu aaqqissuusseqqinnerup isumaliutissiisutit aallaavittut toqqammaviani malitseqasannngilaq imaluunniit nalunaarummi innersuussutaasuni.